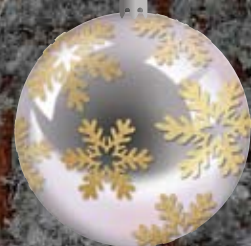


MŪSŲ GIRIOS



2013 / 12



Lai kiekviena Jūsu mintis
būna tāda pati, kad uzzimtū!
Lai Jūsu žodis būna toks svarbus,
kad visi jį išgirstū!
Lai kiekvienas Jūsu darbas
būna kupins iškvepimo,
kad jį lydētū sėkmė!

Su Šv. Kalėdomis
ir Naujaisiais metais
Jūs sveikina



MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2013 m. gruodis Nr. 12 (788)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“
A. Juozapavičiaus g. 10a
09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897
PVM mokėtojo kodas LT 253028917
A/S LT887044060001501044
AB SEB bankas

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Raimondas Juzikis,

Andrius Kuliešis,

Romas Kupstaitis,

Vygantas Mierkis,

Edvardas Riepšas,

Benjamins Sakalauskas,

Albinas Tebėra,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10616;

el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10614;

el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė

Jūratė Kuusienė

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10609;

el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Dizaino autorius: Algimantas Dapšys

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2040 egz.

Kaina 10,50 Lt, su nuolaida 7 Lt

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.



Turiny s

Kronika	2
Aktualijos	4
N. KUPSTAITIS. Paskutinis pirmininkavimo mėnuo	4
Akcijos „Parsinešk Kalėdas į savo namus“ akimirkos	5
A. VANCEVIČIUS. „Privačių“ girininkijų ir direkčių kūrimo grimasos	6
J. ŠEPETIENĖ. Susitikimas su pirmuoju atkurtos LMS prezidentu	8
Miškininkystė	10
E. BARTKEVIČIUS, A. PLIŪRA, V. SUCHOCKAS. Tuopų hibridų želdiniai ir jų perspektyvos Lietuvoje	10
Z. BITVINSKAITĖ. Karpatų serpentiniais po naujai atrastą šalį – Rumuniją	12
Urėdijose	18
V. TREPĖNAITIS. Kaip įgyvendinami ažuolynų atkūrimo užmojai	18
A. STANKUS. Įranga, skirta sodmenims su uždara šaknų sistema išauginti	21
P. LUKOŠEVIČIUS. Miškų atkūrimo nėra atokvėpio	24
P. GYLIENĖ, R. MATEMAITIS. Paskyręs gyvenimą Tauragės miškams	26
Profesijų veikla	28
Šakinė kolektyvinė sutartis	28
P. SATKUS. Jurbarkiečių technika dūžia visoje Lietuvoje	30
Privatūs miškai	34
V. VIDUGIRIS. Šiemet konkurso nugalėtojų prizai iškeliavo į Žemaitiją	34
Kaip saugiai naudotis grandiniu pjūkle – 7 svarbiausios taisyklės	36
Medžioklė	38
V. RIBIKAUSKAS. Kaip Lietuvoje medžiojame paukščius	38
Nauji leidiniai	42
Miškas ir visuomenė	45
Laisvą minutę	46
Datos	47
Šiemet rašėme	48



Vilniaus miesto Rotušės aikštėje su vilniečiais bendrauja
generalinio miškų urėdo pavaduotojas P. Kanapienis (centre)



Mielieji,

Dalydamiesi Šv. Kalėdų džiaugsmu ir ramybe kiekvienas iš mūsų, vienaip ar kitaip susijęs su mišku, turbūt prisimename praėjusius metus, nuveiktus ar planuojamus darbus.

2013 m. buvo jubiliejiniai. Lygiai prieš 300 metų Saksonijos kalnakasybos administracijos narys, atsakingas už medienos tiekimą, suformulavo teiginį, sukėlusį žmonių požiūrio į miško naudojimą perversmą. Jis teigė, kad „...didžiausias šalies menas, mokslas, ryžtas ir susitvarkymas būtų pritaikyti miško išlaikymą ir veisimą besitęsiančiam ir tvariam naudojimui“. Reikėjo nemažai metų, kad tvarumas, kaip pagrindinis miško naudojimo principas, būtų įrašytas daugelio šalių miškų įstatymuose.

2013 m. Jungtinių Tautų generalinė asamblėja kovo 21 d. paskelbė Pasaulinę miško dieną. Lietuvoje šios dienos pažymėjimo pradžia galima laikyti prof. T. Ivanausko organizuotą medelių sodinimo šventę. O ir šių dienų miškininkai miškasodę baigia Miško dienos paminėjimu. Lietuvos miškininkų sąjunga šia proga išleidžia specialų plakatą. Nuo kitų metų Miško, kaip ir Žemės diena įgaus platesnį tarptautinį paminėjimą.

Valstybiniais miškininkams 2013 m. turbūt buvo pirmieji metai po Nepriklausomybės atkūrimo (neskaitant užkrautos sunkiai pakeliamos mokesstinės naštos), kuomet nebuvo bandoma vienaip ar kitaip sugriauti gerai funkcionuojančią valstybinių miškų valdymo sistemą, miškų urėdijas.

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikinu visus Lietuvos miškininkus, jų šeimos narius, privačių miškų savininkus, miškininkystės studentus, jaunuosius miško bičiulius, visus neabejingus miško ošimui ir linkiu stiprybės dirbantis Lietuvos miškų labui, įdomių akimirkų laisvalaikio, darnos šeimose ir santarvės su aplinka.

Pagarbiai

Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentas
EDMUNDAS BARTKEVIČIUS

Mieli miškininkai, gamtininkai,

Visus Jus nuoširdžiai sveikinu Šv. Kalėdų ir Naujųjų – 2014 metų proga.

Šie metai mums, miškininkams, yra išskirtiniai – džiaugiamės Jeilio (JAV) universiteto mokslininkų paskelbtu kasmetiniu Aplinkos gerovės indeksu, pagal kurį, Lietuvos miškus pripažino ir paskelbė geriausiai saugomais ir tvarkomais miškais pasaulyje. Šis vertinimas parodo mūsų visų nuoširdų, valstybiškai ir socialiai atsakingą darbą galvojant apie ilgalaikes perspektyvas, apie mūsų palikimą ateities kartoms.

Siekiamybė ir prasmė dirbti miškui, kurti aplinką, kurioje gera gyventi mums ir mūsų vaikams, leidžia mums eiti į priekį, nebijoti naujovių ir atsakingai priimti sprendimus.

Galbūt ne visi lūkesčiai išsipildė, tačiau turėkime ryžto ir užsispyrimo nebaigtiems darbams užbaigti ar neįgyvendintiems svajonėms realizuoti.

Kaskart vis iš naujo atraskime Valstybinių miškų išsaugojimo svarbą ir reikšmę mūsų ir mūsų aplinkinių gyvenimui.

Dėkoju negailintiems nei fizinių nei dvasinių jėgų puoselėjant mūsų valstybės, mūsų visų turtą – miškus.

Linkiu, kad laikinos problemos ir rūpesčiai neužgožtų to, ką turime savo sielose šviesiausio ir vertingiausio – ką gavome iš savo tėvų ir ką privalome perduoti savo vaikams. Lai šventinis laikotarpis būna kupinas išminties ir darnos.

Stiprios sveikatos Jums ir Jūsų artimiesiems.

Pagarbiai

Generalinis miškų urėdas
BENJAMINAS SAKALAIŠKAS

Gruodžio 3 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje buvo atidaryta **akad. L. Kairiūkščio darbų paroda**, kurią parengė biblioteka kartu su LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriumi. Parodoje eksponuoti pagrindiniai akademiko mokslo darbai, nuotraukos bei kita informacija, kurią apžiūrėję lankytojai turėjo progos susipažinti su šio mokslininko indėliu į Lietuvos miškininkystės mokslo puoselėjimą bei praktinį pritaikymą, sužinoti kai kurių biografijos faktų, visuomeninės veiklos detales.

Parodos atidaryme dalyvavo LMA prezidentas prof. V. Razumas, LMA Žemės



ūkio ir miškų mokslų skyriaus pirmininkas prof. Z. Dabkevičius, LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas prof. V. Kontrimavičius, miškininkai.

Gruodžio 3 d. ASU vyko seminaras „**Pažinti kaštoninės keršosios kandelės (Camararia ohriadelia) ir paprastojo kaštono (Aesculus hippocastanum) filosofos mikroorganizmus ir jų sąveiką su vabzdžiais**“, kurį organizavo LAMMC Miškų institutas. Prof. A. Žiogas informavo apie šį kaštonų kenkėją, galimų kovos priemonių efektyvumą. Aptarti kaštoninės keršosios kandelės ir grybo kaštoninės filostiktos (*Phyllosticta sphaeropsoidea* Ell et. Ev.) pažeidimų skirtumai bei panašumai, analizuotos kenkėjo ir grybo sąveikos galimybės.

Gruodžio 5 d. stažuotis **KMAI kolegijoje** atvyko Baltarusijos valstybinio technologinio universiteto magistrantės O. Seliševa ir P. Čakur.

Gruodžio 10 d. apvaliosios medienos elektroninėje pardavimų sistemoje (AMEPS) paskelbti **2014 m. I pusmečio medienos aukciono rezultatai** parodė, kad apvaliosios medienos perdirbėjai nenuperko visos pasiūlytos apvaliosios medienos. Aukcionuose parduota virš 90 proc. apvaliosios medienos ir kirtimo atliekų. Paklausiausi buvo eglės, pušies, uosio popiermedžiai, taip pat beržo, eglės, pušies, ąžuolo pjautiniai rąstai. Daugiausiai liko nenuperkta: malkinės medienos (10000 m³), beržo popiermedžių (10500 m³), kirtimo atliekų (6000 m³), pjautinių eglės, pušies, drebulės, juodalksnio rąstų (nuo 1500 m³ iki 4000 m³). Apvaliosios medienos kainos, palyginus su 2013 m., neženkiai didėja – yra didelė konkurencija biokuro ir plokščių medienos sektoriuose. Miškų urėdijos 2013 m. buvo sudariusios ilgalaikių sutarčių 1,8 mln. m³ medienos kiekiui.

Gruodžio 12 d. LR Vyriausybė pritarė patobulintam **Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį**



nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo projektui, kuriuo siūloma nustatyti papildomą atlyginimą už miestų teritorijose esančių valstybės išperkama žemę būdą – atlyginimą lygiaverčiu miško plotu kaimo vietovėje. Įstatymo projekte siūloma už valstybės išperkama žemę, turėtą mieste, atlyginti lygiaverčiu miško plotu kaimo vietovėje būtų galima ne tik tiems piliečiams, kuriems nepriimtas sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo į žemę, bet ir tiems, kuriems sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo į žemę, turėtą mieste, jau yra priimtas, bet neįvykdytas. Būtų naudojami tik rezervuoti nuosavybės teisėms atkurti miškai, į kuriuos nėra pretendentų.

Gruodžio 12 d. apskrityse, kuriose vilkai padarė daugiausiai žalos, padidintas jų sumedžiojimo limitas: Marijampolės apskrityje – nuo 1 iki 3 vilkų, Panevėžio – nuo 3 iki 7, Tauragės – nuo 2 iki 3, Utenos – nuo 2 iki 4, Vilniaus – nuo 3 iki 6 vilkų. Iš viso **2013-2014 m. medžioklės sezono metu leista sumedžioti 33 vilkus**.

Gruodžio 14 d. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga šios organizacijos 25 metų įkūrimo proga už pilietinę poziciją, už veiklą, leidusią pripažinti Lietuvą per 15 metų geriausiai pasaulyje miškų tvarkančia valstybe, už visuomenės ugdymą, už visuomenės ugdymą, už principinę poziciją, pasipriešinant „Visuomio“ kūrimui, apdovanojo generalinį miškų urėdą **Benjaminą Sakalauską** 1-ojo laipsnio žymeniu „**Už nuopelnus Lietuvai**“.



Gruodžio 18 d. vyko išplėstinis **Generalinės miškų urėdijos kolegijos posėdis**. Jame pristatyti pranešimai: apie 2013-2014 m. veiklos prioritetų ir prioritetinių uždavinių įgyvendinimą informavo generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas; apie 2014 m. prekybos mediena taisyklių ir apvaliosios medienos bei miško kirtimo atliekų pardavimo per AMEPS tobulinimą – Miško resursų ir prekybos mediena skyriaus vedėjas G. Paltanavičius; apie antžeminės automatinės miško gaisrų stebėjimo sistemos plėtrą ir miškų urėdijų turimų priešgaisrinių bokštų naudojimą – generalinio miškų urėdo pavaduotojas P. Kanapienis; apie integruotą miškų

ūkio veiklos apskaitos informacinę sistemą IMUVIS – Informacinių technologijų skyriaus vedėjas S. Morkūnas.

Apie Miško kirtimo taisyklių patikslinimą ir ES finansinės paramos apmokestinimą kalbėjo Trakų miškų urėdijos urėdas V. Mierkis; dėl miško kirtimo leidimų termino ir dėl valstybinių miškų pareigūnų uniformos pasisakė Kazlų Rūdos MM urėdijos urėdas L. Bužinskas; dėl medienos ruošos mechanizmų išdirbių – Valkininkų miškų urėdijos urėdas A. Strazdas; dėl visuomenės informavimo – Generalinės miškų urėdijos vyriausiosis patarėjas A. Vancevičius.

Kolegijos posėdyje dalyvavo aplinkos ministras V. Mazuronis, viceministras L. Jonauskas, LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas A. Salamakinas, komiteto nariai L. Balsys, G. Mikolaitis, R. Paliukas, D. Ulickas bei šio komiteto biuro nariai. Svečiai aktyviai dalyvavo diskusijose, padėjo miškininkams už svarius pasiekimus miškininkystėje, ekonomikoje, už gerą pasiruošimą dalyvauti biokuro gamyboje, pasveikino su artėjančiomis šventėmis.

Gruodžio 19 d. šalyje vyko penktus metus organizuojama akcija „**Parsinešk Kalėdas į savo namus**“.

Aplinkos ministro V. Mazuronio įsakymu, **valstybiniais miškų pareigūnams suteiktos valstybinių aplinkos apsaugos inspek-**

torių teisės. Nuo šiol jie gali bet kuriuo paros metu stabdyti ir tikrinti transportą, įtarę, kad juo gabenama mediena, įsigyta neturint nustatyta tvarka išduoto leidimo, arba neteisėtai sumedžioti gyvūnai. Valstybiniai miškų pareigūnai, vykdamai į įvykio vietą ar persekiodami, stabdydami transporto priemones, turi teisę naudoti mėlynos spalvos švyturėlius. Siekiant, kad miškų pareigūnų darbas (jų Lietuvoje yra apie 900) būtų dar efektyvesnis, bus parengti ir kiti pareigūnų veiksmus sustiprinantys teisės aktai bei sugriežtinta atsakomybė už neteisėtus kirtimus.

Nuo gruodžio pradžios Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus pareigūnai vykdė **prevencinius reidus ir poilsio dienomis**, kurių metu tikrinta, kaip laikomasi medienos gabenimo tvarkos, medžioklės taisyklių, ar teisėtai ir pagal reikalavimus kertamas miškas, negadinami miško keliai gabenat medieną, ar neteisėtai nekertamos kalėdinės eglutės.

Gruodžio mėnesį Aleksandro Stulginskio universitete **mokslo daktaro disertacijos apgynė** šeši Miškų ir ekologijos fakulteto darbuotojai ir doktorantai: miškotyros mokslo krypties – **Gediminas Masaitis, Gerda Šilingienė, Rasa Vaitkevičiūtė, Jurgita Sasnauskienė**, aplinkos inžinerijos mokslo krypties – **Virginija Skorupskaitė, Ramūnas Gegužis**.

Mielas skaitytojau,

Kitais metais 85-uosius įsikūrimo metus pažymintis Lietuvos miškininkų sąjungos žurnalas „MŪSŲ GIRIOS“ ir toliau išliks patikimu Jūsų patarėju, informacijos apie valstybinių ir privačių miškų tvarkymą, atkūrimą, apsaugą bei medienos ruošą ir prekybą, medžioklę skleidėju, jei pratęsite prenumeratą **2014 metams**.

Tai padaryti dar galite žurnalo tinklapyje www.musu-girios.lt ar paskambinę į redakciją.

Žurnalo indeksas – 5057, su nuolaida – 5058.
 Prenumeratos kaina mėnesiui (su pristatymu ir PVM):
 dirbantiems – 10,50 Lt, metams – 126, 00 Lt,
 studentams, pensininkams, neįgaliesiems – 7,00 Lt, metams – 84,00 Lt.

REDAKCIJA



Working Party on Forestry – 3 December 2013 Lithuanian Presidency of the Council of the European Union



ES Tarybos Miškų ūkio darbo grupės nariai Lietuvos pirmininkavimo paskutinio posėdžio metu

Paskutinis pirmininkavimo mėnuo

Gruodžio 3 d. Briuselyje vyko paskutinis šiais metais ES Tarybos Miškų ūkio darbo grupės posėdis, kuriam dar pirmininkavo Lietuvos komanda: Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorius Valdas Vaičiūnas ir šio departamento darbuotojai Nerijus Kupstaitis, leva Laukineitytė ir Donatas Vaikasas. Pagrindinis šiame posėdyje svarstytas klausimas – **ES Tarybos išvados dėl naujai išleistos ES Miškų strategijos**. Kadangi Lietuva savo pirmininkavimo ES tarybai programoje vienu iš dviejų pagrindinių su miškais susijusių klausimų buvo iškėlusį siekį parengti ir priimti minėtas ES Tarybos išvadas, tai šis Miškų ūkio darbo grupės posėdis realiai buvo paskutinė galimybė susitarti dėl dokumento teksto. Siekdama suderinti gausybę šalių narių pasiūlymų ir pastabų rengiamam dokumentui, pirmininkavimo komanda iš anksto prieš posėdį parengė ir išplatino atnaujintą kompromisinį Tarybos išvadų projektą, o posėdžio metu skyrė šiam klausimui ypatingą dėmesį bandant pasiekti konsensuą. Kai kurios šalys narės rodė aiškų norą susitarti, tačiau kitos priešingai, pateikdavo vis naujų pasiūlymų teksto tobulinimui. Galiausiai dėl teksto nebuvo sutarta ir tolesnis Tarybos išvadų projekto nagrinėjimas nukeltas kitam Miškų ūkio darbo grupės posėdžiui 2014

metų sausio mėnesį, kuriam pirmininkaus jau Graikijos komanda.

Gruodžio 4-5 d. Briuselyje vyko Europos Komisijos Nuolatinio miškų ūkio komiteto 131 susitikimas, kuriame Lietuvą atstovavo Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškų ūkio plėtros skyriaus vedėjas Nerijus Kupstaitis. Nors šio susitikimo metu buvo aptarta daug įvairių su miškų politika susijusių klausimų, tokių kaip 2014–2020 ES finansinės perspektyvos miškų sektoriui, ES vartojimo įtaka pasauliniam miškų naikinimui ir jų alinimui ir kt., bet didžiausias dėmesys buvo skirtas naujai **ES Miškų strategijai**. Į šios strategijos ir jos įgyvendinimo tolesnių veiksmų aptarimus papildomai buvo pakviesti ir Europos lygmens nevyriausybinį suinteresuotų organizacijų atstovai. Daugiausia diskusijų kilo dėl Europos Komisijos noro rengti naujus darnaus miškų ūkio kriterijus, kurie taptų privalomi ES valstybėse narėse.

Gruodžio 9-13 d. Rovaniemi (Suomija) vyko Europos miškų savaitės „Metsa 2013“ renginiai, kuriuose Lietuvą atstovavo Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorius Valdas Vaičiūnas ir šio departamento Privačių miškų skyriaus vyr. specia-

listė leva Laukineitytė. Pagrindinis šios savaitės renginys – Jungtinė UNECE Komiteto miškams ir miškų pramonei (COFFI) ir FAO Europos Miškų ūkio Komisijos (EFC) sesija. Renginiuose iš viso dalyvavo 450 dalyvių iš daugiau kaip 40 Europos šalių, taip pat atstovai iš JAV ir Kinijos, ES, UNEP (Jungtinių Tautų Aplinkos programa), UNFF (Jungtinių Tautų Miškų forumas), WB (Pasaulio bankas), tarptautinių organizacijų EEA (Europos aplinkos agentūra), EFI (Europos miškų institutas), Europos investicinio banko ir *Liaison Unit* Madridas FOREST EUROPE atstovai, be to, nevyriausybinių organizacijų kaip EUSTAFOR (Europos valstybinių miškų asociacija) ir CEPF (Europos privačių miškų savininkų konfederacija) atstovai ir kt. Vienoje iš plenarinių sesijų priimtas dokumentas, kuris pavadintas **Rovaniemi veiksmų planu miškų sektoriui žaliwoje ekonomikoje**. Šio plano įgyvendinimo rezultatus nuspręsta aptarti ateinančios COFFI sesijos metu, kuri Rusijos pasiūlymu vyks 2014 metų rudenį Kazanėje, Tatarstane. Kitą jungtinę UNECE COFFI ir FAO EFC sesiją nuspręsta surengti 2015 metais Šveicarijoje.

NERIJUS KUPSTAITIS
Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškų ūkio plėtros skyriaus vedėjas



Akcijos „Parsinešk Kalėdas į savo namus“ akimirkos



Jau penktus metus Generalinė miškų urėdija ir visos miškų urėdijos dalyvauja gamtosauuginėje akcijoje „Parsinešk Kalėdas į savo namus“. Šiemet ji surengta gruodžio 19 d. vidurdienį didžiųjų miestų, rajonų centrų ir miestelių aikštėse. Labiausiai nemokamai dalijamomis mišku kvepiančiomis lauktuvenomis džiaugėsi vyresnio amžiaus žmonės. Vieni sakė laukiantys šių šakų dėl to, kad per krizę valdžiai nurežus dalį pensijos ir jos negražinus neišgali nusipirkti Kalėdoms kasmet brangstančios eglutės, kiti liko vieniši, nepuošia eglutės, treči tautos gamtą ir iš eglės ar pušies šakų daro puokštes, menines kompozicijas.

Jau kelinti metai sostinės Europos aikštėje prie miesto savivaldybės vilniečius miško dovanomis džiugina Nemenčinės, Katedros aikštėje – Trakų ir Rotušės aikštėje – Vilniaus miškų urėdijos miškininkai. Kauno miesto Rotušės aikštėje šakas dalijo Dubravos EMMU miškininkai. Kretingos miškininkai dalijo miško lauktuves Klaipėdoje, Palangoje, Gargžduose, Kretingoje. Gyvos buvo ir kitų miestų bei miestelių aikštės. Šiaulių miškų urėdijos miškininkai šią akciją tęsė ir gruodžio 20-21 d.

Akcijos metu vyko ir betarpiškas miškininkų bendravimas su visuomene. Atėjusieji į Šiaulių miesto aikštės šakų buvo pavaišinti žolelių arbata. Miškininkams talkino Šiaulių kolegijos pirmakursiai studentai. Panevėžio, Vilniaus ir kitų miškų urėdijų miškininkai kartu su šakomis dalijo ir kišeninius 2014 m. kalendoriukus.

Valstybiniai miškininkai tikisi, kad šios iš širdies dovanotos šakos daugelio namuose sukūrė šventinę nuotaiką, jausmą ir padėjo miškuose nuo kirvio išsaugoti tūkstančius mažamečių eglių. Tegul jos auga mišku.

MG inf.

Sostinės Europos aikštėje miško dovanomis džiugina Nemenčinės miškininkai



VACLOVO TREPENAČIO nuotrauka



Miško lauktuvių mugė prie Kauno Rotušės

VYTAUTO RIBIKAUSKO nuotrauka



Šiauliečiai noriai rinkosi pušų šakas

IGNO VERŠINSKO nuotrauka

Tauragiečiams šakas dalijo ir miškų urėdas R. Piečia (dešinėje)



REMIGIAUS DAUGALO nuotrauka

 Lietuvos Respublikos Seimas gruodžio 10 d. pritarė **Miškų įstatymo pataisų projektui Nr. X II P1092**. Jame siūloma, kad nuo 2014 m. pradžios bendrosioms miškų ūkio reikmėms tenkinti Vyriausybės nustatyta tvarka **valstybinių miškų valdytojams** būtų nustatomi privalomieji 5 proc. atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką. Šie atskaitymai būtų įtraukiami į valstybės biudžeto pajamas ir naudojami bendrosioms miškų ūkio reikmėms finansuoti. Lėšas administruotų ir jų naudojimo tvarką nustatytų Aplinkos ministerija.

Numatoma, kad nuo 2014 07 01 bendrosioms miškų ūkio reikmėms tenkinti Vyriausybės nustatyta tvarka **miško valdytojams** taip pat būtų nustatomi privalomieji 5 proc. atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką.

 Taip pat siūloma tikslinti galiojančio įstatymo 11 straipsnį numatant, kad miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis valstybei svarbiems projektams įgyvendinti; paversti miško žemę kitomis naudmenomis būtų draudžiama kituose miškuose, esančiuose 1 km atstumu nuo Baltijos jūros ir Kuršių marių, II grupės rekreaciniuose miškuose ir III grupės vandens telkinių apsaugos zonų, laukų apsauginiuose ir valstybinių parkų apsaugos zonų miškuose, išskyrus valstybei svarbiems projektams įgyvendinti inžinerinės infrastruktūros teritorijoms. Valstybiniuose parkuose, draustiniuose, biosferos rezervatuose ir biosferos poligonuose esančią miško žemę paversti kitomis naudmenomis būtų leidžiama tik reikmėms, susijusioms su: šių saugomų teritorijų apsauga, tvarkymu, prietaikymu visuomenės poreikiams ir naudojimui rekreacijai, jeigu tai būtų numatyta šių saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose; valstybei svarbių projektų įgyvendinimui; buvusioms sodyboms privačioje miško žemėje atstatyti Vyriausybės nustatyta tvarka bei gyvenamojo namo arba gyvenamojo namo kartu su jo priklausiniais, Nekilnojamojo turto registre įregistruoto kaip atskiros nekilnojamojo turto objekto (pagrindinio daikto), sklypui formuoti. Miško žemę paversti kitomis naudmenomis valstybinės reikšmės miškuose būtų galima tik po to, kai tai suplanuota specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose arba detaliosiose planuose ir Vyriausybė priima nutarimą dėl šių miškų išbraukimo iš valstybinės reikšmės miškų plotų.

„Privačių“ girininkijų ir direkčių kūrimo grimasos

ANDRIUS VANCEVIČIUS

Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos
vyriausiasis patarėjas

Pastaruoju metu viešoje erdvėje vėl verda diskusijos dėl LMSA pasiūlymų kurti privačių miškų savininkų organizacijas. O LMSA atstovai dabar ieško kaltų. Taip LMSA valdybos pirmininkas A. Gaižutis, nuo 2002 m. siekęs įkurti privačių miškų priežiūros organizacijas, dabar pradeda manipuliuoti visuomenės nuomone.

Ypatingą šurmulį tarp LMSA vadovų sukėlė Lietuvos Respublikos Seime užregistruotas pasiūlymas Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies pakeitimui: „Bendrosioms miškų ūkio reikmėms tenkinti Vyriausybės nustatyta tvarka **visų miškų valdytojams** nustatomi privalomieji 5 procentų atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką.“

2013 m. gegužės 22 d. tinklapyje www.grynas.lt publikuotame straipsnyje „kurti „privačias“ urėdijas vėluojama 20 metų“ LMSA valdybos pirmininkas Algis Gaižutis teigė, „kad Lietuvoje trūksta organizacijos, kuri užsiimtų privačių miškų priežiūra. Už savo paslaugas tokia organizacija, kurią būtų galima pavadinti „privačia girininkija“ arba „privačių miškų direkcija“ išskaičiuotų **iš savininkų dalį pelno už miško medieną. Minėtų privačių miškų organizacijų specialistus išlaikytų patys miško savininkai.** Pirmoji tokios „privačios girininkijos“ funkcija – apsauga nuo vagysčių. Antra – infrastruktūros priežiūra, tai yra kelių, ribinių linijų, priešgaisrinių juostų, miškotvarkos projektų rengimas, bendrų veiklų organizavimas.“ Tačiau visišku absurdu atrodo siūlymai šias organizacijas finansuoti iš miškų urėdijų surinktų lėšų (Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos).

Naujoji siūloma Miškų įstatymo pataisa ne tik neprieštarauja LMSA norams ir vizijoms, bet gali realiai padėti jos „svajones“ įgyvendinti. Tačiau, regis, LMSA valdybos pirmininkui labiau „rūpi“ ne savų problemų sprendimas, bet įvairiausių sąmokslų teorijų kūrimas ir valstybinių miškų urėdijų miškų apskaita buhalterinės

apskaitos balanse. „Urėdijos turimų miškų vertės nėra įtraukę į savo buhalterinės apskaitos balansus (neapskaičius – valstybei nemokamas mokestis už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise“ (interneto svetainė www.forest.lt, 2013 02 07). Nors žinoma, kad buhalterinėje apskaitoje apskaitoma tik 0,4 proc. visų pasaulio miškų ir tik tose valstybėse, kurios pardavinėja miškus. O be to, miškų urėdijų valstybės turto naudojimo rodikliai yra geriausi ir Lietuvoje, ir Europoje (A. Stulginskio universiteto „Mokslinis darbas“, 2011 m.).

Pagal statistiką iškertamos medienos tūris miškų urėdijose ir privačiuose miškuose praktiškai toks pats, tačiau mokslininkai siūlo kiekvienos šių veiklos sričių ekonominį efektyvumą analizuoti ir vertinti atskirai. LAMMC filialo Miškų instituto (MI) mokslininkai apskaičiavo, kad šio sektoriaus pajamos per pastarąjį dešimtmetį, įskaitant ir savo reikmėms sunaudotą medieną, siekė nuo 150 mln. Lt iki 500 mln. Lt per metus. Tuo tarpu privačių miškų savininkai į valstybės biudžetą prieš kelerius metus sumokėjo tik 12 mln. Lt gyventojų pajamų mokesčio. Miškų urėdijos tais pačiais metais į valstybės biudžetą sumokėjo 143 mln. Lt, 2012 m. – 220 mln. Lt įvairių mokesčių, t.y. net 12 kartų daugiau. Reikia pažymėti, kad **priešgaisrinę apsaugą visuose Lietuvos miškuose, nepaisant nuosavybės formos vykdo miškų urėdijos savo lėšomis. Miškų urėdijos į valstybės biudžetą sumoka net 42 proc. mokesčių nuo visų gautų pajamų, t.y. daugiausiai Europoje.**

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 569 patvirtintoje „Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 metų programoje“ numatyta į Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimą įtraukti atsiskaitymus iš privačių miškų ūkio ir ne miškų urėdijų valdomų valstybinių miškų ūkio medienos pardavimo pajamų, padidinant bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimą 2015-2020 m. nuo 10 iki 20 proc. Tuomet jokio triukšmo nebuvo.

Privačių miškų savininkai nuo 2004 m. iš Europos Sąjungos fondo miško technikos



pirkimui gauna 50 proc. paramą. Miškų urėdijos tokios paramos negauna. Tai iškraipo medienos ruošos ir paslaugų rinką bei pažeidžia konkurencingumo principus.

Iš miškų urėdijų surinktų lėšų (Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos) kasmet skiriamos lėšos Miškų įstatyme įvardintoms bendrosioms miškų ūkio reikmėms finansuoti, nepriklausomai nuo tų miškų nuosavybės formos. Finansuojamos tokios su privačiais miškais susijusios bendrosios miškų ūkio reikmės, kaip: visų nuosavybės formų miškų inventORIZAVIMAS, vykdam valstybinę miškų inventORIZACIJĄ, masinių ligų bei kenkėjų židinių likvidavimas ir jų prevencija visuose miškuose, bendros miškų priešgaisrinės apsaugos sistemos organizavimas ir išlaikymas ir kt. Taip pat leidžiami ir nemokamai platinami visuomenei ir miško savininkams skirti informaciniai leidiniai, organizuojami renginiai, skiriamos lėšos Lietuvos narystės tarptautinėse miškų savininkų vienijančiose organizacijose metiniams mokesčiams sumokėti. Greta visų šių išvardintų priemonių skiriamos lėšos ir tiesiogiai privačių miškų savininkų konsultavimui iki 500 tūkst. Lt kasmet. Iš viso per pastarąjį dešimtmetį (2004-2013 metais) privačių miškų savininkų konsultavimui skirta per 3 mln. Lt.

Vykdam Generalinės miškų urėdijos pavedimą miškų urėdijos privačių miškų savininkams nuolatos teikia dirvos miško želdiniams paruošimo, miško atkūrimo ir įveisimo, želdinių priežiūros, biržių atrėžimo, želdinimo ir žėlimo projektų parengimo ir kitų miško ūkinių darbų paslaugas, parduoda išaugintus miško sodmenis. Taip pat privačių miškų savininkams nemokamai organizuoja miškininkystės srities mokymo kursus bei konsultuoja miško priežiūros, miškininkystės klausimais. Nuo 2003-ųjų kiekvienoje miškų urėdijoje ir girininkijoje yra paskirtas atskiras laikas antradieniais, kai gali atvykti ir konsultuotis privačių miškų savininkai. Vien pernai paslaugų privačių miškų savininkams suteikta ir miško sodmenų parduota už 6 mln. Lt.

Taip pat miškų urėdijos per pastaruosius metus skyrė daugiau nei 100 mln. Lt nuosavų lėšų miško kelių tvarkymui.

Gedimino Isoko knygoje „Lietuvos girių ir medžioklės istorija“ minimas faktas apie tai, kad 1468 m. Lietuvos karalius Kazimieras Jogailaitis patvirtino pirmąjį Lietuvos teisyną (Statutą), kuris draudė kirsti miškus, **įpareigojo miškų ir kitų žemių savininkus taisyti kelius.** „Miškais ėjo daug kelių, kuriuose statyti tiltai. 25 punktu reikalauta:

„Taip pat tie, kurie tiltus grindė mūsų dėdės Didžiojo kunigaikščio Vytauto ir Didžiojo kunigaikščio Žygimanto laikais, tai ir dabar tegul kiekvienas savo tiltus grindžia ir taiso, kaip reikia, ir kad negaišdami šią vasarą padarytų. O kas nesutaisys savo valdose šią vasarą arba pasivėlins, tai nusižengs prieš teisę, iš to mums baudos dešimt rublių.“ (**Citata iš 1468 m. Statuto**).

Kodėl LMSA vadovai, nepaisant senų tiesų ir istorinių dėsnių, visą laiką ką nors kurpia?

1999 m. LMSA Garbės narys Algirdas Brukas, LMSA Garbės pirmininkas dr. Stasys Mizaras, LMSA valdybos pirmininkas dr. Algis Gaižutis „susirūpinę“ parengė trumpą ataskaitą „Miškų ūkio modelio, suteikiančio vienodas miškų naudojimo teises konkurenciniais pagrindais valstybinėms ir privačioms įmonėms, sukūrimas“. Joje rašoma: „Lietuvos miškų pardavimas juridiniams asmenims kol kas yra **konstitucinė problema**. Be to, tam yra reikalingas kruopštus pasirengimas.“ „Darbe“ rašoma: „Siekiant valstybiniuose miškuose įtvirtinti rinkos ekonomikos santykius, šiuo metu veikiančios miškų urėdijos reorganizuojamos į regioninius Miškų ir saugomų teritorijų departamento padalinius (iki 10 proc. esamo personalo ir turto) ir į AB ar UAB. Miškus saugo, atkuria, prižiūri, kerta ir kitaip naudoja įvairių nuosavybės formų ir miškų įmonės, kurioms valstybiniai miškai sutarčių pagrindu perduodami kompleksinei ūkinei veiklai konkurso keliu.“

2004 m. LMSA Garbės pirmininko, dr. Stasio Mizaro parengtoje Lietuvos miškų instituto baigiamojoje ataskaitoje „Lietuvos miškų ūkio ekonominio reguliavimo tobuli-

mas valstybiniuose ir privačiuose miškuose“ siūloma Lietuvos Respublikos Seimui: „panaikinti miškų įstatymo 4 str. nuostatą, kad Lietuvos Respublikos miškuose pagal plotą vyrauja valstybinė miškų nuosavybė; sudaryti teisinės prielaidas Lietuvos ūkinių miškų (IV grupė) privatizavimui.“ Tai yra 72 proc. valstybinių miškų.

2006 m. sausio mėn. LMSA išsakė savo poziciją: „Šiuo metu aptarinėjama alternatyva spręsti ekonominio efektyvumo didinimo uždavinius, **privatizuojant valstybinius ūkinius miškus (IV grupę). Palaikome LMSA garbės pirmininko, dr. Stasio Mizaro pilietišką poziciją.**“

Generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas kategoriškai neigia gandus apie bet kokius patarimus Lietuvos Respublikos Seimo nariams dėl šios Miškų įstatymo pataisos ir reikalaus tiesą iškraipiančios informacijos paneigimo (interneto svetainėje www.forest.lt, 2013-12-07).

Nepaisant keliamo triukšmo miškų urėdijos ir toliau teiks visą reikiamą paramą privačių miškų savininkams, o kažkokių organizacijų kūrimas – tai tik LMSA reikalas (pagal interneto svetainėje www.forest.lt pateiktus duomenis LMSA vienija tik 3 proc. privačių miškų savininkų ir 33 įmones). Generalinis miškų urėdas kviečia konstruktiviai dirbančius visus privačių miškų savininkus aktyviai bendradarbiauti su geriausiai jų problemas galinčiais suprasti girininkijų darbuotojais, nepasiduoti intrigoms ir ateinančiais metais vykdyti ekonomikos stiprinimo, miškų atkūrimo ir priežiūros gerinimo, biokuro paruošų didinimo bei kitus svarbius uždavinius. ■



Susitikimas su pirmuoju atkurto LMS prezidentu

Ukanotą lapkričio 20-ąją pasveikinti pirmąjį atkurto Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentą, LMS Garbės narį dr. Algirdą Valavičių su 80-mečio sukaktimi miškininkų bendruomenės atstovai atvyko į Druskininkus, „Girios aidą“, kur šiltą susitikimą su Jubiliatu suruošė Druskininkų miškų urėdijos miškininkai. Šiame kolegishkame susitikime nebuvo sakoma nei oficialių kalbų, nei įprastinės panegirikos sukaktuvininkui. Tiesiog grupė bendraminčių ir buvusių bendradarbių nuoširdžiai prisiminė bendrus darbo ir kūrybos metus, maloniai praleidome popietę su Algirdu ir Zita Valavičiais.

Jaunajai miškininkų kartai priminsiu, kad visada nerimstantis, kūrybingas ir trykštantis optimizmu Algirdas Valavičius yra kilęs iš Aukštaitijos. 1953 m. baigė Panevėžio berniukų gimnaziją, 1958 m. – LŽŪA Miškų ūkio fakultetą. Po studijų porą metų dirbo Nidos girininkijos girininku, 1960 m. paskirtas Druskininkų miškų ūkio vyriausioju miškininku. Šiose pareigose dirbdamas iki 1973 m., jis atsiskleidė kaip praktinės miškininkystės tyrėjas, racionalizatorius ir išradėjas. Algirdas susidomėjo ir projektavo elipsinius bei žiedinius miško daigynus, o jiems mechanizuotai apsėti suprojektuota miško sėjamoji „Lietuva -25“ pripažinta išradimu. Algirdas 1970 m. apgynė tuomet vadintą žemės ūkio mokslų kandidato disertaciją, 1972 m. jam suteiktas nusipelnusio išradėjo garbės vardas.

Sveikina Druskininkų miškų urėdijos miškininkai



Doc. JANINA ŠEPETIENĖ



Atkurta 1990 m. vasarį Lietuvos miškininkų sąjungai buvo patikėta vadovauti dr. Algirdui Valavičiui

Be šio kūrybinio darbo, A. Valavičius sumanė Druskininkuose įkurti netipišką miško muziejų. Miškų ūkio ministrai A. Matulioniui pritarus, jis suprojektavo pasakų namelį „ant vištos kojos“ ir ilgainiui netrukus netoli dabartinės miškų urėdijos ant kalvelės iškilusiam 160 m² medinuke 1972 m. kovo 29 d. pristatyta pirmoji paroda. Miško muziejui parinktas „Girios aido“ vardas; jis nepriklausomybės metais buvo užpatentuotas. Tai ketvirtas neoficialus miško muziejus Lietuvoje, greit pranokęs visus populiariumu, nes per metus jį aplankydavo per 60 tūkst. lankytojų.

Naujas Algirdo veiklos etapas prasidėjo 1973 m. tapus tuometinio Eksperimentinio projektavimo ir konstravimo biuro vyr. moksliniu bendradarbiu, skyriaus vadovu. Čia dirbant iki 1990-ųjų, gimusios kūrybinės idėjos virto daugiau nei 140-čia įvairios paskirties aplinkotvarkos bei statybų objektų projektais. Vėliau Algirdas ėmėsi propaguoti ekologinį švietimą.

Prasidėjus Atgimimui, visuomeniškas A. Valavičius tapo vienu iš Sąjūdžio kūrėjų Druskininkuose, o „Girios aidas“ – sąjūdininkų susijungimų ir patriotinių progų pažymėjimo vieta.

Lietuvos miškų institute 1989 m. sausio 21 d. vykusiame miškininkų sąjūdininkų forume jis išrinktas Persitvarkymo sąjūdžio miškininkystės programos rengimo komisijos nariu, o tų metų vasarą įvykusiame suvažiavime – Miškininkų sąjūdžio prezidi-

umo nariu. Programoje vienu iš prioritetų numatyta atkurti Lietuvos miškininkų sąjungą, įkurtą 1929 m. ir uždraustą 1940 m.

LŽŪA 1990 m. vasarį vykusiame Atkuriamajame miškininkų sąjungos suvažiavime priimta LMS tęstinumo deklaracija ir iš 12 kandidatų išrinktas LMS prezidentas. Dauguma miškininkų balsavo už Algirdą Valavičių.

Atkurta Lietuvos miškininkų sąjungai pirmaisiais metais buvo svarbu burti miškininkus probleminiams klausimams aptarti, siūlymams ruošti bei profesinei veiklai tobulinti. Kūrėsi LMS skyriai miškų urėdijose, mokslo ir mokymo įstaigose. Pradėti organizuoti bendri renginiai.

LMS prezidentas A. Valavičius kartu su Kupiškio miškų urėdijos miškininkais rūpinosi pirmojo LMS Garbės nario prof. Povilo Matulionio kapavietės sutvarkymu Aleksandrijoje, paruošė jo namo Kupiškyje rekonstrukcijos projektą. LMS iniciatyva organizuotas koplytstulpio atidengimas prof. Mykolo Jankausko gimtinėje.

Įsimintinomis 1991 m. sausio 12-13 dienomis LMS prezidentas A. Valavičius su druskininkiečiais dalyvavo televizijos bokšto gynime, vėliau pateikė raštiškus parodymus apie sovietų kariškių agresyvumą.

1991 m. pavasarį iškelta idėja organizuoti iki tol niekada nebuvusias Miško dienas visuomenei ir pritarus LMS vadovybei 1991 m.

Generalinės miškų urėdijos vyr. patarėjas A. Vancevičius įteikia A. Valavičiui Generalinės miškų urėdijos pasižymėjimo ženklą „Už nepriekaištingą tarnybą“





balandžio 27 d. apie tai paskelbta visuomenei bei išleistas plakatas. Ši idėja prigijo; jau 22-ėjus metus sėkmingai Miško dienas organizuoja visos miškų urėdijos.

Per dvejus atkurtos LMS veiklos metus suformuotos tolimesnio darbo kryptys, į LMS gretas įsitraukė beveik visos su miškais susijusios įmonės. Degdamas LMS veiklos atgimimu, pilietiškumu, A. Valavičius siekė uždegti tuo ir kitus miškininkus.

Deja, 1992 m. vasario 7 d. netikėtai įsiplieskusiai ugniai pavertus pelenais jo „kūdikį“ – „Girios aidą“, A. Valavičius labai sielojosi, atsisakė būti renkamas LMS prezidentu antrajai kadencijai ir visas jėgas skyrė „Girios aidui“ atstatyti. Šis miško muziejus nuo 1990 m. balandžio priklausė Lietuvos miškininkų sąjungai. Suformavęs atstatymo fondą, A. Valavičius ėmėsi naujo muziejaus projektavimo, lėšų rinkimo ir statybos darbų. Jo autoriteto, atkaklumo dėka atstatymo idėją palaikė miškų urėdijos – parėmė mediena, lėšomis. Po dvejų metų, 1994-ųjų vasarą atstatytas jau daug erdvesnis „Girios aidas“ vėl priėmė lankytojus. A. Valavičius tapo miško muziejaus „Girios aidas“ direktoriumi, rūpinosi parodomis, visuomenės ekologiniu švietimu.

Artėjant 70-mečiui pasitraukęs iš šių pareigų, Algirdas ir toliau užsiėmė kūrybine meistryste – rekonstravo savo sodybą, kieme apie augančią pušį surentė 3 aukštų namelį, vėliau projektavo ir statė koplyčią Ispanijoje...

2003 m. pabaigoje „Girios aidą“ perėmė Druskininkų miškų urėdija – jį rekonstravo, išplėtė ir įsteigė miško muziejų – mokymo ir informacijos centą. Pastato renesansas, nauja veikla, žmonių lankomumo gausa džiugina ir A. Valavičių. Tai jo visuomeninės kūrybinės veiklos tęstinumas.

LMS teikimu už ilgametę, produktyvią kūrybinę veiklą A. Valavičius susitikimo metu apdovanotas Generalinės miškų urėdijos pasižymėjimo ženklu „Už nepriekaištingą tarnybą“. Apdovanotasis džiaugėsi, jog buvo



Susitikimo dalyviai prie atgimusio „Girios aidos“

suprantamos ir vertinamos jo pateikiamos idėjos, gaunama parama jų įgyvendinimui, geru žodžiu minėjo esamus ir buvusius miškų žinybos vadovus. Nors kolegos gerai širdiškai priminė, jog retkarčiais reikėtų ne-

pamiršti žvilgtelėti į gimimo datą, popietėje sukaktuvininkas kaip visada švytėjo gera nuotaika ir optimizmu toliau gražinti aplinką. Toks jau yra mūsų atsikūrusios sąjungos pirmasis prezidentas. ■

Vilniaus miškų urėdija informaciniame ir mokymo centre yra įrengusi miškininkų uniformų ekspoziciją, tačiau ši ekspozicija nepilna. Jei žinote, kas turi ar patys turite tarpukario, tarybinių laikų, 1990 m. atgautos nepriklausomybės laikų miškininkų uniformų ar jų dalių (kepurių, baltinių, kelnų, švarkų, kaklaraiščių, ženklų ir

kt.) ir jaučiate, kad uniformos gali neišlikti ateinančioms kartoms, jas galite perduoti mūsų miškų urėdijai. Dėvėtas uniformas mes išvalysime, susiūsime ir patalpinsime miškų urėdijos informaciniame ir mokymo centre. Dovanotojui pageidaujant galėsime jo pavardę įrašyti į rėmėjų sąrašus.

Siūlyti tel. 8-698 30427



Tuopų hibridų želdiniai ir jų perspektyvos Lietuvoje



EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI:
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES
PROJEKTĄ REMIA LIETUVOS RESPUBLIKA

Dr. EDMUNDAS BARTKEVIČIUS
Aleksandro Stulginskio universitetas
Dr.(HP) ALFAS PLIŪRA
Dr. VYTAUTAS SUCHOCKAS
LAMMC Miškų institutas

Tuopų (*Populus*) gentis plačiai paplitusi Europoje, Šiaurės Amerikoje ir Azijoje. Lyginant su kitomis vidutinių platumų zonoje augančiomis medžių rūšimis, tuopos turi didžiausią genetinį potencialą, pasižymintį sparčiu augimu ir biomasės prieaugiu. Jos lengvai kryžminasi tarpusavyje, natūrali ir kontroliuojama tarprūšinė ir vidurūšinė hibridizacija įgalina sukurti daug porūšių ir formų (paprastų ir kompleksinių hibridų).

EUFORGEN programos parengti medžių rūšių arealų žemėlapiai rodo, kad vietinės Europoje tuopų rūšies *Populus nigra* arealo šiaurinė riba siekia centrinę Lietuvą. Taigi ši rūšis, naudojama išvedant daugumą tuopų hibridų, mūsų šalyje neturėtų būti laikoma introductentu.

Dėl didėjančių medienos ir jos produktų poreikio greitai augančiais tuopų hibridais Europoje susidomėta maždaug prieš 50 metų. Tuopų hibridų želdinių rotacijos periodas svyruoja nuo 10-ies (Pietų Europoje) iki 25 metų (vidurio platumose). Kuo intensyvesnis tuopų želdinių auginimo režimas, tuo trumpesnis šių želdinių rotacijos periodas. Be to, jis priklauso ir nuo klimato: kuo šaltesnis ir sausesnis klimatas, tuo periodas ilgesnis.

Tuopų hibridų želdiniai dažniausiai naudojami medienos masei išauginti bei gali būti auginami fanerai ir pjautiniams. Be to, tuopų hibridų želdiniai gali būti veisiami ir nemedieniniams produktams gauti, įskaitant dirvožemio erozijos stabdymą ir įvairių teritorijų apželdymą.

Šie želdiniai reiklūs drėgmei ir maistmedžiagėms. Todėl didžiausiu našumu pasižymi įveisti drėgnose, gerai drenuojamose augavietėse, ypač salpiniuose dirvožemiuose, kuriuose pakankamai drėgmės ir gausu maistmedžiagių. Tačiau plantacinius želdinius papildomai tręšiant, tuopų hibridai gali būti veisiami ir neturtingose augavietėse.

Tuopų hibridai toleruoja laikiną užmirkimą, ypač ne vegetacijos sezono metu, kai medžiai yra ramybės būsenoje.

Veisiant tuopų hibridų želdinius, būtina atkreipti dėmesį į klimato sąlygas žiemą. Kai kurie tuopų klonai gali būti jautrūs žemai temperatūrai ir šalnomams. Todėl šių želdinių veisimui reikėtų parinkti išbandytus, pakankamai atsparius šalčiui klonus.

Beveik visos tuopų rūšys ir jų hibridai gali būti dauginami sumedėjusiomis gyvašakėmis. Tačiau šiuo metodu negalima padauginti masiniam sodmenų išauginimui *Aigeiros* sekcijos tuopų (drebulių ir jos hibridų su smulkiadante ar baltąja tuopomis).

Tuopų hibridų sodmenims auginti ūgliai gyvašakėms imami tuopų hibridų motininėse plantacijose. Jų ruoša gali būti pradeda ma po natūralios medelių defoliacijos rudėnį, pilnai sumedėjus audiniams. Ūgliai pjaujami 15-25 cm aukštyje rankiniais įrankiais, krūmapjovėmis arba traktoriniais mechanizmais. Paruošti ūgliai sukaunami į dėžes ir transportuojami į nešildomas saugyklas, kuriose laikinai saugomi iki tolimesnio apdorojimo.

Ūgliai, kai jų ruošiama daug, į gyvašakes gali būti pjaujami juostiniais pjūklais. Prieš supjaustant ūglius į gyvašakes, pašalinamos visos šoninės šakelės, kad gyvašakės būtų maždaug vienodo skersmens. Kai gyvašakių ruošiama nedaug, naudojami ir sekatoriai. Gyvašakės ruošiamos apie 20 cm ilgio

1 pav. Paruoštos sodinimui hibridinės tuopos gyvašakės



(1 pav.), apdorojamos fungicidais ir laikomos šaltose patalpose (0°-2°C), sukrovus į medines dėžes.

Medelyne tuopų hibridų sodmenys iš sumedėjusių gyvašakių gali būti auginami lysvėse arba konteineriuose su uždara šaknų sistema. Į supurentas 20-25 cm gyliu lysvės gyvašakės sodinamos tokio gyliu, kad dirvos paviršiuje liktų 1 pumpuras, bet ne didesnė kaip 5 cm gyvašakės dalis. Jeigu sodinama sekliu, gyvašakės gali išdžiūti arba suformuoti kelis ūglius.

Nedideli gyvašakių kiekiai sodinami rankiniu būdu, o didesniems gali būti naudojamos 4 eilučių sodinamosios mašinos, kurios naudojamos kitų medžių sėjinkams pikuoti. Nauji ūgliai pradeda formuotis praėjus 1-2 savaitėms po pasodinimo (2 pav.).

Auginant tuopų hibridų sodmenis su uždara šaknų sistema, naudotini 300-500 cm³ talpos konteineriai, kurių aukštis – ne mažesnis kaip 11 cm. Ruošiant gyvašakes sodmenims su uždara šaknų sistema auginti, jų ilgis derinamas prie konteinerio aukščio, kad pasodinus virš jo liktų ne didesnė kaip 5 cm gyvašakės dalis.



2 pav. Konteineriuose įsišaknijusios ir pradėjusios augti tuopų hibridų gyvašakės

Per vieną vegetacijos periodą iš gyvašakių išaugintų sodmenų aukštis, priklauso nuo klonų ir hibridų, siekia 100-200 cm. Labai aukštų sodmenų stiebelius reikėtų pakirpti, paliekant ne mažiau kaip 50 cm ilgio. Šios nukirptos viršūnės vėliau gali būti panaudojamos naujiems sodmenims išauginti.

Iš lysvių sodmenys kasami rudėnį, pilnai pasiekę ramybės fazę, arba pavasarį, dar ne-

pradėjus sprogti pumpurams. Rudenį iškasti sodmenys laikomi šaldytuvuose iki pavasario arba tuoj pat sodinami.

Tuopų hibridų želdiniai gali būti veisiami ir tiesiogiai sodinant stiebų ar šakų dalis į želdomą plotą. Tai gerokai sumažina želdinių įveisimo kainą. Naudojamos 45 cm ilgio ir 10-20 mm skersmens gyvašakės arba 1-2 m kuolai. Ši sodinamoji medžiaga ruošiama baigiantis žiemai arba anksti pavasarį ir laikoma šaltose patalpose iki želdymo sezono pradžios.

Stambios gyvašakės ir kuolai sodinimui ruošiami motininėse plantacijose arba medynuose kirtimo metu. Gyvašakės į paruoštą dirvą sodinamos taip, kad paviršiuje liktų apie 20 cm jos dalies. Jeigu plotas želdomas kuolais, jie įterpiami į dirvožemį ne mažiau kaip 40 cm. Šiuo metodu įveistų tuopų hibridų želdinių prieaugis jau pirmais metais gali siekti iki 1,5 m, o vėlesniais – net iki 3 m. Tuopų hibridų želdiniai kertami pasiekę 40 cm skersmenį ir 25 m aukštį.

Naudojant hibridizacijos ir atrankos metodus Europoje sukurta apie 600 tuopų hibridų. Lietuvoje sukurtų tuopų hibridų dar nėra.

LAMMC Miškų institute vykdytų tuopų hibridų 80 klonų ir veislių iš įvairių šalių tyrimų rezultatai parodė, kad tuopų klonai lengvai dauginasi vegetatyviniu būdu, išskyrus hibridus su baltąja tuopa. Geriausiai įsišaknija *Aigeiros* sekcijos *P. deltoides* klonai (įsišaknijimas siekia 100 proc.). Nebuvo pastebėta esminių skirtumų tarp *Aigeiros* ir *Tacamahaca* sekcijų gyvašakių įsišaknijimo. O hibridai su baltąja tuopa įsišaknija sunkiai arba visai neįsišaknija. Tokių hibridų įsišaknijimas neviršija 20 proc.

Lietuvoje iki 2011 m. nebuvo veisiami tuopų hibridų želdiniai. ASU vykdamas projektą „Naujų selekcinį medžių rūšių – trešnių ir tuopų – plantacinių miškų veisimo inovatyvių technologijų ir mokslo žinių taikymas bei sklaida“ 2011-2012 m. įveisti bandomieji želdiniai – klonų kolekcijos Dubravos EMM urėdijoje (3 pav.) ir Anykščių rajone privačiojoje žemėje.

Naudojant literatūros šaltinių analizės metodą, atrinkti 74 tuopų hibridai ir veislės, gautos kryžminant įvairias tuopas iš *Aigeiros* ir *Tacamahaca* sekcijų, kurie įvairiose Europos šalyse pasižymi labai aukštu produktyvumu. Atrinkant klonus siekta apimti kuo platesnį gamtinių sąlygų spektrą, kad tuo pačiu būtų įvertinta ir klonų perkėlimo galimybė bei jų prisitaikymas prie naujų aplinkos sąlygų (žr. lent.).

Klonai bei jų kilmė Lietuvoje įveistuose tuopų hibridų želdiniuose

Regionas	Šalis	Klonai				
Šiaurės Europa	Islandija	247	247	247	247	247
		176	176	176		
	Švedija	SF Popel 4	SF Popel 1	SF Popel 3	SF Popel 6	SF Popel 7
		SF Popel 5	SF Popel 2	SF Popel 15	SF Popel 14	SF Popel 13
		SF Popel 8	SF Popel 9	SF Popel 10	SF Popel 11	SF Popel 12
Vidurio Europa	Jungtinė Karalystė	Fritzi Pauley ex Fance	Banica	Spitk	Arges	Gelrica H.A.
		Boelare	Robusta	Agathe F.	Frizi Pauley	Primo
		Androscoggin	1214	Deltoides angulata nigra'Italica'H.	Gaver	Robusta H.
	Olandija	Casale C.C	Donk	Rox Bury	Rap	
		2223 Koster	3495 Ellert	3512 Hees	4247 Albello	3261 Degrosso
		10653 Sanosol	6187 Polargo			
	Serbija	P-19	B-229	B-81	182/81	
Pietų Europa	Graikija	Belloto	Italy 2	P. alba (clone Peponia)	Italy 1	Tiepolo
		Italy 5	I 45-51	Italy 3	Campeador	Cima
		Xe 3	I 214	Guariento	Avantzo	K-7
		I-64	F-72/58	I-64	F-448	

Įvertinus šių želdinių būklę po 2 vegetacijos sezonų, nustatyta, kad ir iš Pietų Europos šalių (Italijos, Graikijos ar Serbijos) kilusiems klonams vegetacijos sezono aplinkos sąlygos Lietuvoje nesukėlė adaptacijos problemų. Tuopų hibridų klonų medelių prigijimas yra labai geras (nuo 94 proc. iki 100 proc.). Pagal šalis bendrą prigijimo vidurkį viršija Jungtinės Karalystės ir Islandijos klonai. Švedijos klonų prigijimas apytiksliai lygus bendram prigijimui. Šiek tiek blogiau prigijo Olandijos, Graikijos ir Serbijos klonai.

Bandomuosiuose želdiniuose iš blogiausiai prigijusių klonų paminėtinas olandiškos selekcijos klonas *Polargo* (jo prigijimas siekė 55-60 proc.). Anksčiausiai vegetaciją pradeda Kanados ir Islandijos klonai, vėliausiai – graikiški, serbiški ir olandiški. Šie klonai pagrįstai gali būti laikomi vėlyvais ir galbūt turėtų privalumus vietovėse, kuriose dažniau pasitaiko vėlyvos pavasarinės šalnos. Šiaurės šalių klonai teoriškai galėtų būti dažniau pažeidžiami pavasarinį šalnų.

Po pirmojo vegetacijos sezono želdiniuose tuopų hibridų būklė buvo gera – vidutiniškai išliko 93-95 proc. pasodintų medelių. Pagal šalis išsiskiria Islandijos klonai. Jų išlikimas po pirmojo vegetacijos sezono siekė 97-99 proc. Gerai išsilaikė Švedijos ir Jungtinės Karalystės klonai (po 95-98 proc.). Blogiausios būklės buvo Serbijos (išsilaikė 89 proc.) ir Nyderlandų klonai (91 proc.).

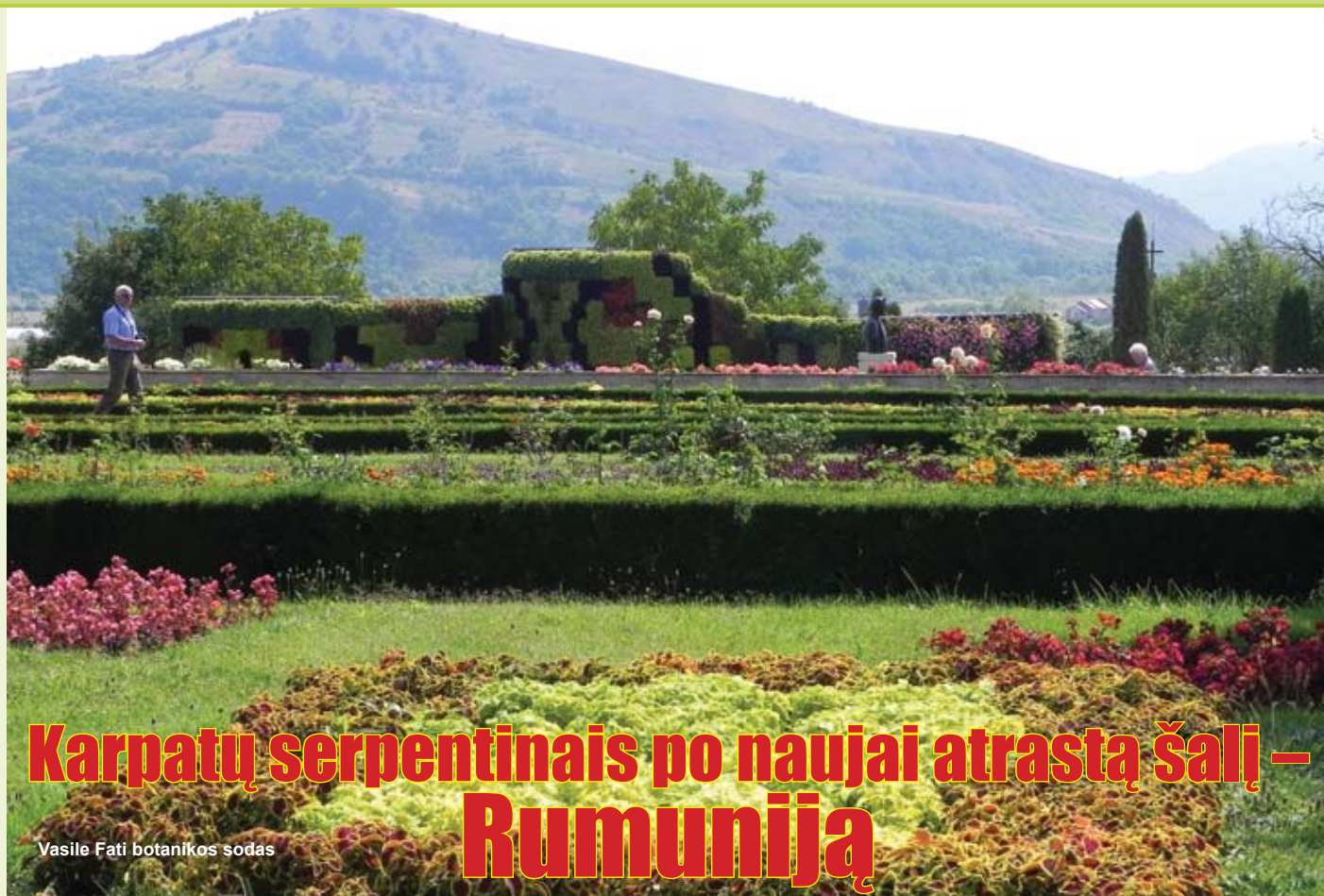
Didžiausiu aukščio prieaugiu per pirmąją vegetacijos sezoną išsiskyrė Islandijos, Nyderlandų ir Serbijos klonai. Nedaug mažesnis buvo Švedijos ir Jungtinės Karalystės klonų medelių aukščio prieaugis. Mažiausias – graikiškų klonų.

Vertinant tuopų hibridų medelių šakotumą pastebėta, kad labiau linkę šakotis Graikijos kilmės klonai. Islandijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės klonai beveik visada auga vienu stiebeliu.

Šiuose želdiniuose po 5-7 metų išbandymų numatoma atrinkti ir rajonuoti 15-20 tinkamiausių tuopų hibridų klonų plantacijoms želdiniams veisti. ■

3 pav. Tuopų hibridų klonų želdiniai Dubravos EMM urėdijoje





Karpatų serpentiniais po naujai atrastą šalį – Rumuniją

Vasile Fati botanikos sodas

ZITA BITVINSKAITĖ

Praėjusią vasarą, rugpjūčio 15-25 d. su draugijos „Žaliuojanti Vilnija“ nariais keliavau po Rumuniją. Iki tol ši šalis man asocijavosi tik su N. Čaušesku, N. Komaneči ir Drakula. Dar žinojau, kad ji tapatinama ir su čigonais.

Trumpis pažintinės statistikos

Į Europos Sąjungą 2007 m. įstojusį Rumuniją užima 238,4 tūkst. km² plotą, gyvena per 21 mln. gyventojų. Apie 89 proc. šalies gyventojų – rumunai, didžiausios tautinės mažumos – vengrai (6,5 proc.) ir čigonai (3,2 proc.) Daugiau kaip 92 proc. gyventojų kalba rumunų kalba, kita dažnai vartojama kalba – vengrų. Šalis turi nedidelę pakrantę prie Juodosios jūros. Pajūryje plyti Dobru-

džos lyguma su senovinių kalnų masyvų liekanomis. Ilgiausia upė – Dunojus. Dobru-džoje jis skaidosi į protakas ir sudaro didelę pelkėtą Dunojaus deltą, pasižyminčią unikalia gamta, gausybe migruojančių paukščių, įtraukta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Dunojaus upė šalies pietuose eina siena su Serbija ir Bulgarija.

Apie du trečdalius šalies ploto užima įvairūs Karpatų kalnų masyvai ir Vakarų Ru-

munijos (Apusenų) kalnai. Juose vyrauja spygliuočių ir lapuočių (bukų, ąžuolų) miškai. Lygumose auginami sodai, vynuogynai, žemės ūkio kultūros (saulėgrąžos, kukurūzai, javai), verčiamasi avininkyste, auginami galvijai.

Įsimintinas gamtos ir kultūros paveldas

Rumunijos šiaurėje prie Ukrainos sienos ir Tisos upės įsikūrusioje Sapantos gyvenvietėje, apsuptoje Karpatų kalnų, įspūdių paliko

Karpatų kalnų apsuptyje 1837 m. susiformavęs Raudonasis ežeras



Dunojaus upės delta paskelbta biosferos rezervatu



neįprastos krikščioniškos kapinės, įtrauktos į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, vadinamos „linksmosiomis“: vietoje įprastų niurių ir sunkių akmeninių paminklų stovi rankų darbo kryžiai, juose – ryškiomis spalvomis nutapytuose linksmuose paveikslėliuose ir tekstuose taikliai nurodyta mirusiojo gyvenimo istorija: profesija, svarbiausi jo gyvenimo įvykiai ir mirties priežastis, pavyzdžiui: „Velionis buvo didelis girtuoklis. Nuolat įkyrėdavo kaimynams, kol nebuvo partrenktas mašinos. Viso kaimo džiaugsmui“ arba „Čia palaidota mano mylima uošvė. Jeigu ji būtų gyvenusi bent tris dienas ilgiau, čia gulėčiau aš. Prašau, praeivi, jokių būdu netyčia jos nepažadink. Kitaip ji sugrįš namo. Ir vėl pradės mane graužti.“

Kryžių autorius – nagingas kaimo medžio drožėjas Stanas Janas Petrašas. Jis ne tik drožė, piešė, bet ir kūrė eiles. Per 40 metų sukūrė apie 700 tokių kryžių – gyvenvietės metrašty. Ant savo kryžiaus jis užsirašė: „Per savo gyvenimą aš niekam nepadariau bloga.“ Šiandien drožėjo jau nebėra tarp gyvųjų, tačiau šias tradicijas toliau tęsia jo mokiniai. Tai vienintelės matytos kapinės, kurios, net ir nesuprantant rumunų kalbos, kelia šypseną ar juoką. Šalia Sapantos gyvenvietės aplankėme Peri vienuolyną ir aukščiausią pasaulyje (taip teigia rumunai) ažuolinę Šv. Mykolo bažnyčią. Jos aukštis – 78 m, ant aukšto medinio stogo iškilęs 7 m aukščio kryžius, sveriantis 400 kg.

Kitas UNESCO Pasaulio paveldo objektas – Voroneco vienuolynas ir 1488 m. statyta Šv. Jurgio cerkvė – tikras sieninės tapybos šedevras. Išorinių sienų freskų dažai beveik neišbluko iki šių dienų. Vienuolyną per labai trumpą laiką (3 mėnesius ir 3 savaites) pastatė tuometinis Rumunijos valdovas Stefanas III-asis pergalės prieš osmanų kariuomenę proga. Iš pradžių jame gyveno tik vienuoliai, nuo 1991 m. – vienuolės.

Aplankėme vieną garsiausių Rumunijoje Sinajos vyrų vienuolyną, įkurtą rumunų kunigaikščio Michajaus Kantakuzino 1690-1695 m., vienoje gražiausių Karpatų kalnų vietoje. Vienuolių skaičius jame turėjo neviršyti dvylikos (tiek apaštalių turėjo Kristus), bet dabar jame gyvena 13 vienuolių. Vienuolynas restauruotas ir įtrauktas į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Aplink vienuolyną išsibarstę spalvingi, puošnūs ir ištaigingi namai bei vilos, išsiskiriančios savitu stiliumi, balkonų ažūrais.

Sinajoje ties senoviniu viduramžių keliu, jungiančiu Transilvanijos ir Valakijos regionus, Karpatų kalnų fone stūksanti neore-

nesansinio stiliaus Pelešo pilis – viena gražiausių Europos pilių, pastatyta Rumunijos karaliaus Karolio Pirmojo XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje. Tai bene vienintelė pilis Rumunijoje, kuri buvo nenuniokota Rumunijos diktatoriaus N. Čaušesku režimo laikais. Tai pirmoji elektrifikuota pilis pasaulyje. Joje yra 150 kambarių, kuriuose sukauptos vertingos paveikslų, gobelenų, baldų ir ginklų kolekcijos. Pastarojoje – daugiau kaip 4000 rytietišκών ir europietišκών ginklų. Vidinės pilies sienos išpuoštos nuostabiais medžio drožiniais, išorinės – freskomis. Pilį supa parkas su septyniomis terasomis. Pilyje labai patiko ilsėtis aukštiems N. Čaušesku režimo pareigūnams. Pasakojama, kad tik dėl to jie įtikino diktatorių, jog pilyje veisiasi sveikatai pavojingas grybelis, kurio neįmanoma išnaikinti. Taip ir liko pilis ramybėje su visomis vertybėmis.

Kildami Rytų Karpatų kalnais ir ieškodami Raudonojo ežero (*Lacul Roșu*), pravažiavome ilgiausią (8 km) ir giliausią Rumunijoje Bikazo (*Cheile Bicazului*) tarpekį, kurį suformavo jame tekanti Bikazo upė. Šis tarpekis nacionalinio parko teritorijoje – viena populiariausių laipiojimo uolomis vietų Rumunijoje. Jo uolų plyšiuose gyvena gražuoliai lipikai (*Tichodroma muraria*). Raudonasis 10,5 m gylio ežeras susiformavo 1837 m. kalnuose ilgalaikių liūčių uolų nuogrivių vietoje.

Aplankėme ir kelis Rumunijos miestus, garsius autentiškais viduramžių senamiesčiais ir architektūros šedevrais. Pavyzdžiui, Sibiu miestas garsėja vienu autentiškiausių viduramžių senamiesčių, kuriame kiekvienas namas – architektūros paminklas, o Sigišoara dažniausiai vadinamas Transilvanijos perlu arba širdimi. Įspūdingai jis atrodo vakare, apšviestas daugybės žibintų. Todėl klaidžiodami siauromis gatvelėmis ir jaukiomis aikštėmis, jautėmės tarsi nuklydę kelis šimtmečius atgal. Dar XII a., pakvietus Vengrijos karaliui, čia įsikūrė vokiečių amatininkai ir pirkliai, o 1367 m. jam suteiktas miesto statusas. Tai vienas iš gražiausių ir geriausiai išsilaikiusių viduramžių miestų Europoje, 1999 m. įtrauktas į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Jis dar garsėja ir tuo, kad čia gimė ir keletą vaikystės metų praleido legendinis Vladas Tepešas (Drakula).

Apie 160 km į šiaurę nuo Bukarešto įsikūręs Brašovas, vadinamas Rumunijos Zalcburgu. Miestas garsus senamiesčiu, siauriausia Rumunijoje 1,11 m pločio Sforii (Virvės) gatvele, bažnyčiomis ir cerkvėmis. Pasikėlus į 900 m aukščio Timpos kalną, galima grožėtis senamiesčio panorama. Netoli Brašovo Brano mieste yra garsioji Drakulos pilis, kuri



Miškais apaugę Karpatų kalnai



Berkos geologinio – botaninio draustinio įžomybė – purvo vulkanai



1690-1695 m. pastatytas Sinajos vienuolynas



Diktatoriaus N. Čaušesku įsakymu 1980-1989 m. Bukarešte pastatyti gigantomaniški Liaudies namai

atitinka idealios gotikinės Transilvanijos pasakų pilies įvaizdį, todėl traukia turistus iš viso pasaulio.

Aplankėme ir Berkos geologinio – botaninio draustinio įžymybę – purvo vulkanus (rumuniškai – *picle*). Tai unikalus geologinis reiškinys, susidarantis iš žemės veržiantis purvui ir gamtinėms dujoms. Verždamosi iš 3000 m gylio, jos iš žemės gelmių išstumia purvą ir vandenį. Dujose yra nemažai metano, anglies dioksido ir azoto, vandenyje – boro, chloridų, sulfatų.

Tulčioje laukė nepamirštasas kruizas po Dunojaus deltą vandens taksi. Dunojaus upės delta – didžiausia ir geriausiai išsaugota Europoje, kurios plotas – 3446 kv. km, įtraukta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą ir paskelbta biosferos rezervatu. Deltoje skaičiuojama apie 1200 augalų, 300 paukščių ir 45 gėlavandenių žuvų rūšių. Milijonai paukščių iš Europos, Azijos, Afrikos ir Viduržemio jūros šalių čia atskrenda perėti.

Vandens taksi – keliaviečiai motoriniai laiveliai, kaip ir daugelis įrenginių ar mechanizmų šioje šalyje, nekėlė pasitikėjimo. Viltį nugąlėti baimę ir nepaskęsti suteikė tik priešais stovintis jaunas, raumeningas ir stiprus vairininkas graikas Kornelijus. Tačiau besistengdamas mus pralinksminėti, jis valtimi vandenį darė įvairiausius virazus ir triukus, rezervate keldamas triukšmą ir drumsdamas gausybės besiilsinčių paukščių ramybę.

Didžiausias Rumunijos miestas – Bukareštas, šiuo pavadinimu žinomas nuo XIV a., 1861 m. tapo Rumunijos sostine, 1864 m. jame įkurtas universitetas. Bukarešte dėmesį patraukė du statiniai: rumuniškoji „Triumfo arka“, stebėtinai panaši į paryžietiškąją, stovinčią Eliziejaus laukų pakraštyje, ir Parlamento rūmai, socializmo laikais vadinti Liaudies namais. Rumuniškoji „Triumfo arka“ pastatyta 1935 m., Bukarešto klestėjimo metais. Nuo XIX a. pabaigos graikščius architektūros šedevrus kūrė prancūzų architektai, o miestas priminė sodą. Tais laikais Bukareštas vadintas mažuoju Rytų Paryžiumi. Po Antrojo pasaulinio karo miestas neatpažįstamai pasikeitė: beveik trečdalis jo centro su visu architektūriniu paveldu buvo visiškai nugriauta ir vietoje jo pastatyti daugiabučiai gyvenamieji namai. Liaudies namai pradėti projektuoti 1980 m. Diktatoriaus N. Čaušesku įsakymu juos iki 1989 m. statė 700 architektų ir dešimtys tūkstančių darbininkų. Dabartiniai rūmai yra 12 aukštų, 270 m ilgio ir 240 m pločio, jų aukštis – 86 m, dar 92 m – po žeme. Bendras pastato plotas – 360 000 m², jame – 1100 kambarių.

Rumunijos šiaurėje, Sapantoje neįprastos krikščioniškos kapinės, vadinamos „linksmosiomis“



AUTORES nuotrauka

Jie 3 kartus didesni už Versalio rūmus, dydžiu nusileidžia tik Pentagonui, o Europoje – pats didžiausias pastatas, sunkiausias administracinis pastatas ir pats brangiausias pastatas Žemėje. Šiuo metu juose įsikūrę Rumunijos Parlamentas, Europos Sąjungos organizacijos.

Rūmai – puiki atrakcija turistams. Po kruopštaus asmens tapatybės patikrinimo apie 40 min. trukusioje ekskursijoje mums parodė tik nedidelę pastato dalį, tačiau rūmų dekoracijos, apdaila ir jai naudotos medžiagos paliko didžiulį įspūdį.

Rumunijos botanikos sodai

Bukarešto botanikos sodas (17,5 ha), kuriame auginama apie 10 tūkst. augalų, sudarė apleisto botanikos sodo įspūdį. Užtat Kluža Napokoje (*Cluj Napoca*) 1920 m. įkurtas Alexandru Borza botanikos sodas, pavadintas jį įkūrusio profesoriaus vardu, pakerėjo rožynu, japonišku sodu su kraštovaizdžio elementais, skoningai įrengtomis oranžerijomis, neregijų sodu, vaistažolių sodu ir romėnų sodu su archeologinėmis liekanomis. Tai svarbus mokslo ir mokymo centras mieste, kuriame yra net 5 universitetai ir muzikos akademija. Kluža Napoka miesto statusą gavo 1270 m. Jame daugybė senovinių pastatų – tikri architektūros šedevrai. Dabar šis trečias pagal dydį Rumunijos miestas – apskrities pramonės, mokslo ir kultūros centras. Mums lankantis vyko rudens mugė, todėl linksmiai leidome vakarą gatvėse, pilnose dainų ir šventės šurmilio.

Labai įdomus ir Žibou (*Jibou*) Vasile Fati botanikos sodas (24 ha), įkurtas 1968 m. Jame yra rekreacinis kosmoso parkas, 2 japoniški sodai, vertikalieji sodai, rožynai, senovinė pilis. Sodas tvarkomas ir plečiamas.

Kontrastų ir netikėtumų šalis

Dabartinė Rumunija kiek priminė Lietuvą prieš 15-20 metų. Vos kirtę sieną, patekome į nepaprastai ilgą prabangių, tačiau neskoningų vilų ir „pilių“ gatvę. Jos priminė statinius, statytus turtingų tautiečių Nepriklausomybės pradžioje, tik mūsų šaliai buvo daug kuklesni. Važiuojant toliau, juos keitė tai apleisti, tai sutvarkyti kaimai ir miesteliai su etnografiniais elementais, kalnuose – ištaigingos vilos.

Karpatų kalnų serpantinuose kitų turistų autobusų beveik nesutikome. Pabalusiais pirštais spausdama autobuso kėdės atlošą ir bijodama pažvelgti žemyn į bedugnę, mintyse dažnai klausdavau savęs, kas mane nešė į tą galerą? Tačiau dabar manau, kad Rumunija paliko bene maloniausią ir didžiausią įspūdį iš pastarųjų metų kelionių. Kodėl?

Tai kontrastų ir netikėtumų šalis, nepraradusi savo autentiškumo. Šalis, kurioje gyvena nuoširdūs žmonės ir dar nesuniveluoti jų gyvenimai. Miestuose jauti viduramžių dvelksmą, matai laiko nepaliestus kultūros šedevrus, nors virš keliautojo galvos – baisi komunikacijų laidų raizgalynė... Tviskanti, perdėta prabanga ir nykus skurdas – greita. Nepaprastai kruopštūs moterų nėriniai prie šventyklų ir įmantriai surištos pupelės, svogūnų pynės, džiovinamos prieš saulę. Kaimo kieme vidury dienos snūduriuojantis darbingas vyriškis, apžiojęs prinosio kukurūzo burbuolę, apleisti vynuogynai.... Arkliuku traukiamas vežimas su atviru karstu. Vėjas plaiksto baltą tiulį ant vaškinio mirusiojo veido ir saulė taip švelniai paskutinįsyk glosto mirties išlygintą veidą. Karpatų kalnuose – labai jaukūs kaimeliai su ornamentuotais tvarkingų namukų fasadais, gurginų darželiais, stebėtinai panašūs į lietuviškus. Naktimis ant uolų viršūnių šviečiantys kryžiai, dienomis – kalnuose uogaujantys čigoniukai laukinėmis akimis. Tie jausmai – lyg kažkada gyvento gyvenimo skiautės, – lengvi, trapūs ir brangūs. Tarsi prašymas laiko tėkmę neprarasti savo veido. ■

VALTRA

Individually Yours



*Ramių Šv. Kalėdų,
sėkmingų Naujųjų metų
linki Jums*

UAB „Rovaltra kolektyvas



Kalvarijų g. 125-602, 08221 Vilnius

Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas rovaltra@rovaltra.lt

www.rovaltra.lt

Linksmų Šv. Kalėdų, sėkmingų ir darbingų Naujųjų Metų!

UAB „Liforė technika“ kolektyvas





Miško ruošos technika



Ratinės medkirtės

Didelė greitaveika ir našumas. Puikus svorio pasiskirstymas tarp 8 ratų, žemas slėgis dirvai, galimybė dėti vikšrus ant visų keturių tandemų, geras sukibimas. Automatiškai užsiblokuojantys tandemai ir šarnyrai užtikrina gerą stabilumą. Pasikeliantis tandemai leidžia pasiekti mažą posukio spindulį.

Ratinės mini medkirtės

Skirtos retinimams sausose gerai pravažiuojamose augimvietėse.



Vikšrinės medkirtės

Skirtingai nuo perdarytų ekskavatorių, tai yra specialiai suprojektuotos medkirtės su specialiomis strėlėmis. Didesnės medkirtės gali būti tiekiamos su galvutėmis, išlaikančiomis medžius vertikaliaje padėtyje. Tada medis skersuojamas ir genimas ant valksmo ir išsaugojamas pomiškis.

Medkirčių galvutės

Gali būti montuojamos ir ant ekskavatorių



Giljotininės žirklės

Gali būti montuojamos ant manipuliatorių ir ekskavatorių



Pjaunantys griebtuvai su grandine arba apvaliu pjūklų

Gali būti montuojamos ant manipuliatorių ir ekskavatorių



Ratinės medvežės

Didelė greitaveika ir našumas. Puikus svorio pasiskirstymas tarp 8 ratų, žemas slėgis dirvai, galimybė dėti vikšrus ant visų keturių tandemų, geras sukibimas. Pasikeliantis tandemai leidžia pasiekti mažą posukio spindulį. Periodinis automatinis radiatorių prapūtimas nuo dulkių.



Ratinės mini medvežės

Skirtos medienos ištraukimui retinimuose ir sanitariniuose kirtimuose. Puikus svorio pasiskirstymas tarp 8 ratų, žemas slėgis dirvai, galimybė dėti vikšrus ant visų keturių tandemų, geras sukibimas.



Vikšrinės mini medvežės ir kombinuotos mini medvežės-medkirtės

Dėl mažo slėgio dirvai ši technika nepalieka provėžų, todėl ją galima naudoti be valksmų net ir labai drėgnose vietovėse.

Savikrovės priekabos



Stiebų ištraukimo ratiniai traktoriai



Stiebų ištraukimo vikšriniai traktoriai



Gervės



Hidromanipuliatoriai



Akumuliatoriniai genėjimo pjūklai

Baterija ant nugaros. Svoris rankose 2 kg. Su pakrauta baterija galima atidirbti visą pamainą.

Žievinimo priedai pjūklams



Tralai miško technikai



Techninės pagalbos automobiliai



Uždedami plieniniai ir elastiniai vikšrai, grandinės miško technikai



Kuro talpos miško technikai



Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų!

UAB **BALŽUVA**

Kalvarijų g. 125, 08221 Vilnius
Tel. 8 5 2342559 • faks. 8 5 2325358 • mob. 8 699 10701 • el. paštas info@balzuva.lt
www.balzuva.lt

Kaip įgyvendinami ąžuolynų atkūrimo užmojai

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Iškirstoje minkštųjų lapuočių kirtavietėje
įveisti ąžuolo želdiniai
(Kauno m. u. Padauguvos girininkija)

AUTORIAUS nuotraukos

(Tęsinys, pradžia – 11 nr.)

Ąžuolynų atkūrimo teorinis ir praktinis „raktas“

Ąžuolynų atkūrėjai įsitikino, kad ąžuolas mūsų miškuose yra lepi medžio rūšis, reikalaujanti ne tik tinkamo dirvožemio, bet ir didesnio dėmesio negu kitos medžių rūšys įveisimo, priežiūros, apsaugos ir medynų formavimo stadijose. Todėl prof. E. Riepšas priminė seminaro dalyviams, kad vertėtų pastudijuoti akad. Stasio Karazijos 2002 m. parengtą ąžuolynų atkūrimo būdų parinkimo „raktą“, kuriame išdėstytos tyrimais paremtos rekomendacijos. Profesorius patarė išbandyti visus ąžuolynų **atkūrimo būdus**: žėlimą, želdinimą, menkaverčių medynų rekonstrukciją, ąžuolynų formavimą ugdymo kirtimais, kad nebūtume XXI a. pravardžiuojami „drebulynų sodintojų“ karta.

Miškininkystės literatūroje rašoma, kad ąžuolų žėlimui ypač svarbūs 3 palankūs veiksniai – gilių derėjimo gausa, šviesa po medžių lajomis ir minimali žvėrių žala. Esant gausiam gilių derliui ir tinkamoms sąlygoms gilėms sudygti, po ąžuolų motinmedžiais 1 ha gali atsirasti iki kelių dešimčių tūkstančių ar net ir daugiau jų daigų. Tuo įsitikinome išvykoje apžiūrėdami prie Kėdainių miškų urėdijos pasodintą miško parkelį – po derančiais ąžuolais pievoje žėlė šepetys jų vienmečių daigų.

O miške dėl viršutinių medyno ardų paunksnės, žolių stelbimo tokie savaiminukai greit užstelbiami ir išdžiūsta. Todėl ąžuolynų atkūrėjai turėtų taikyti žėlimą skatinan-

čių priemonių kompleksą – trako iškirtimą, medyno praretinimą, derinimąsi prie sėklinių metų, dirvos purenimą, žolių stelbimo mažinimą.

Kėdainių miškų urėdas Juozas Girinas paantrino, kad siekiant savaiminio ąžuolų žėlimo, išretėjusius derančius ąžuolynus reikėtų aptverti ir vielos tinklo tvoromis, kad šernai nesurinktų gilių ir neišknaisiotų žėlinių.

Taikant dirbtinį ąžuolų veisimą, anot prof. E. Riepšo, svarbiausi veiksniai **yra**: tinkamos želdavietės parinkimas, pradinis želdinių tankumas, išdėstymo ir mišrinimo schemų parinkimas, priežiūra ir apsauga ypač derlingesnėse augavietėse. Remiantis akad. S. Karazijos (2012 m.) apibendrintais tyrimais, prioritetas ąžuolynams veisti teiktinas Nd, Nf, Ld ir Lf augavietėse, o taip pat Nc augavietėje, ištyrus dirvožemį. Šioje augavietėje ąžuolai geriau atželia negu L hidrotopo derlingesnėse augavietėse, o medynų našumas iš esmės nesiskiria. Ne smulkmena yra ir tinkamas palydovinių rūšių medžių (L, K, Sb, rečiau – E) parinkimas ąžuolo želdiniuose.

Kėdainių miškų urėdo J. Girino praktiniu įsitikinimu, paprastojo ąžuolo želdinių atkūrimo **svarbu**: tinkama sodinamoji medžiaga kilmės prasme, atkūrimo technologija, pasodintų ąžuoliukų apsauga, tinkami želdinių priežiūros darbai bei nepavėluoti ugdymo kirtimai.

Parenkant ąžuolams tinkamą atkūrimo technologiją, J. Girinas įvardino bene 16 svarbių veiksnių: augavietės parinkimas, sodinimo vietos paruošimas, optimalus so-

dinukų dydis, tinkamas šaknų paruošimas, transportavimas iš medelyno į sodinimo vietą, laikymas iki pasodinimo, tinkamas duobutės paruošimas ir pasodinimas, šoninių šakučių sutvarkymas, apsaugų uždėjimas, cheminių priemonių naudojimas prieš lapus graužiančius kenkėjus ir prieš grybines ligas, pasodintų ąžuoliukų papildomas tręšimas, žolinės augalijos apie pasodintus ąžuoliukus naikinimas laiku, minkštųjų lapuočių šalinimas, žuvusių ąžuoliukų atsodinimas.

Kėdainių miškų urėdijoje ąžuolynai veisiami išdžiūvusiuosiu, ąžuolų vietoje ir iškirstų minkštųjų lapuočių (drebulių, beržų) kirtavietėse, įvertinus dirvos drėgnumą.

Vilkijos girininkijos girininkas Remigijus Vyšniauskas pristato anksčiau įveistus mišrius želdinius su ąžuolais





Veisiant ažuolo želdinius laikinai perteklingo drėkinimo Ld ir Lf augaviečių kirtavietėse, daromi mikropakilimai. Sausesnėse vietose jie nežymiai išreikšti, o drėgnesnėse – daromi aukštesni (apie 1 m skersmens ir 30-50 cm aukščio). Žemė mikropakilime turi būti permaišyta, nutrauktos visos senųjų medžių šaknys, kad nesipildytų jų atžalos. Taip pat dirva ruošiama ir freza, miško plūgu PKL.

Į moto grąžtu padarytas duobeles 1 ha sodinama po 2,4 tūkst. 3-4 metų ažuoliukų, kurie turi būti su gerai išvystyta šaknų sistema, ne žemesni kaip 1-1,2 m ir ne aukštesni kaip 2 m. Minkštųjų lapuočių kirtavietėse praktikuojama veisti ažuolo želdinius ir lizdais, kiekviename sodinant po 13 medelių. Manoma, kad iš jų girios ažuolais išaugs tik vienas ar keletas stipriausiųjų, o kiti jų broliai atliks pavarovinių medžių rūšių vaidmenį. Lančiūnavos girininkijoje įveisti aikštelėmis ir bandomieji ažuolo želdiniai: 2005 m. pavasarį jie pasodinti su egle ir gudobele 2,3 ha kirtavietėje (vienoje aikštelėje po 19 vnt. A ir E bei 25 gudobele), 2010 m. įveista 4,35 ha grynų ažuolo želdiniai suartoje pievoje (9x9 m dydžio aikštelėmis po 16 vnt.).

Žiniasklaidos atstovams detaliau pristatytas ažuolo želdinių veisimas Ažuoloto, Dotnuvos, Lančiūnavos ir Labūnavos girininkijose.

Ankstesnėje išvykoje į Kauno miškų urėdijos Vilkijos ir Padauguvos girininkijas pamatėme, kaip šio krašto miškininkams sekasi įveisti ažuolų želdinius buvusiose lapuočių kirtavietėse ir mišku nepaugsiose žemėse. Pristatytuose ankstesnių metų želdiniuose į freza paruoštą juostomis dirvą Nds, Ncp, Lds augavietėse ažuoliukai dažniausiai sodinti eilėmis (po 3500-4000 vnt./ha), mišrinti su eglėmis, juodalksniais, liepomis, kai kur – ir su beržais, pušimis. Būsimo medyno projektinėje sudėtyje ažuolas nesudarė vyraujančios rūšies. Vėlesniuose želdiniuose ažuolai sodinti ir grupėmis (1 ha po 3500 vnt.), mišrinti su eglėmis (7A3E), siekiant, kad medyne būtų vyraujanti rūšis.

Aptariant pristatytus želdinius, išsakyta nuomonė, kad ažuolus nereikėtų mišrinti su beržais, o nesant kito pasirinkimo, juos veisti 30-ies arų dydžio lizdais. Lapuočių kirtavietėse įkurdinant ažuolus būtina tinkama jų priežiūra, apsauga ir jaunų medynų ugdymas, kad ažuoliukai augtų „be kepurės“, bet su „kailiniais“. Todėl ažuolo želdiniams būtina numatyti iki 3 kartų didesnes investicijas negu spygliuočių želdiniams. Pvz., Kėdainių miškų urėdijoje įveisti 1 ha ažuolo želdinių su apsaugos priemonėmis kainuoja iki 10 tūkst. litų.

Kėdainių miškų urėdas J. Girinas įsitikinęs, kad, norint išauginti vertingesnės medienos ažuolynus, paaugusius ažuoliukus miške

Patikimiausia apsauga – tvoros ir individualios apsaugos



Kėdainių miškų urėdas J. Girinas supažindina žurnalistus su grupėmis įveistų ažuoliukų apsauga vielos tinklo tvora

reikia genėti, kol medeliai pasiekia 20 cm storį arba 1/3 planuojamo kirsti medžio skersmens. Ažuolynus miškininkai turėtų prižiūrėti bent iki 40-50 metų, kol susiformuos stabilaus medyno struktūra. Žinant, kad kiekvienam ažuolui medyne augti reikės apie 10 m spindulio aikštelės, 1 ha našiais medžiais gali išaugti apie 100-120 ažuolų. Tik šių visų šių darbų kompleksas gali padėti išauginti našius ažuolynus.

Kaip užtikrinti patikimą ažuolo želdinių apsaugą?

Seminare pažymėta, kad mūsų ažuolus, kol tampa medžiais galiūnais, būtina apsaugoti beveik nuo visų miško gyvūnų. Medynuose gilių derliumi tenka dalintis su šernais, pelėnais, o pasodintus jaunus ažuoliukus taip pat žaloja daug dantų: nuo pelinių graužikų, kiškių, bebrų iki kanopinių žvėrių. Kėdainių, Panevėžio krašte ažuolo želdinius, jaunuolynus niokoja ir klaidžiojančių stumbrų kaimenės. Todėl ažuolo želdinių ir žėlinių apsaugai taikomos įvairios priemonės: repelentai, individualios apsaugos, sklypo aptvėrimas vielos tinklo tvoromis, atskirų ažuolo grupių aptvėrimas vielos tinklu bei tvoros ir individualios apsaugos. Apsaugos priemone laikytinas ir ažuolams žalą darančių žvėrių kaimenės miškuose mažinimas, pelinius graužikus gaudančių plėšrių paukščių saugojimas ir jiems gyventi miškuose tinkančių sąlygų sudarymas. Aptarti kiekvienos apsaugos priemonės privalumai ir trūkumai.

Anksčiau įveistuose želdiniuose plačiai taikytos ažuoliukų įvairios individualios apsaugos nesukelia problemų žvėrių ir žmonių judėjimui.



„Ikalinti“ medeliai

mui miške, vagysčių atvejais patiriami nedideli nuostoliai. Tačiau šios apsaugos, ypač plastikinės gaubtinės, varžo mažų ąžuoliukų augimą, jiems augant jas reikia kelti aukštyn, atnaujinti nupuvusius kuolus. Žiemą tinklines apsaugas išlanksto sniego apdribos. Be to, po individualiomis apsaugomis želdiniuose susirenka žiemoti peliniai graužikai ir apgraužia jaunus ąžuoliukus (vietomis net iki 50 proc. ploto).

Kėdainių miškų urėdo J. Girino paskaičiavimu, individualių apsaugų naudojimas yra apie 2 kartus brangesnės už ištisinę vielos tinklo tvorą (pvz., kai 1 ha sodinama 2,4 tūkst. ąžuoliukų, juos apsaugoti kainuoja 7632 Lt/ha). Aptverti 1 ha ąžuolo želdinių kėdainiečiams kainuoja 4467 Lt/ha be PVM.

Bet aptvėrus didesnius sklypus sudaromos kliūtys miškų lankytojams, užtveriami žvėrių migracijos keliai. Šernai tokias tvoras iškilnoja knyslėmis, o pabaidyti per medžiolę į jas atsitreikia ir išverčia ar visu ūgiu perlenda kiaurai. Šios tvoros – ne kliūtis ir kanopiniams žvėrim, stumbrams.

Patikimiausiai ąžuolų želdinius apsaugotų vielos tinklo tvoros kartu su individualiomis apsaugomis. Tačiau taip apsaugoti 1 ha želdinių, kai sodinama 2,4 tūkst. vnt./ha, kėdainiečiams kainuoja 11 092 Lt.

Kėdainių miškų urėdijoje praktikuojamas pasodintų ąžuolo grupių aptvėrimas vielos tinklu. Miškų urėdo J. Girino manymu, tai netrukdo žvėrim ir žmonėms miške judėti, mažai reikalauja individualios priežiūros. Tačiau tai dar brangesnė apsaugos priemonė: aptverti 120 aikštelių 2 m skersmens lizdais kainuoja 4467 Lt/ha, o 180 aikštelių – 20 6701 Lt/ha. Todėl ąžuoliukų apsaugai tinklo tvoromis Kėdainių miškų urėdijai tenka skirti apie 300 tūkst. litų per metus.

Pigiausia apsaugos priemonė būtų repelantai, bet jais tepti medelius reikia kasmet, o esant dideliame žvėrių tankumui, repelantai neapsaugo ąžuoliukų nuo sužalojimo.

„Todėl norint išauginti gerus ąžuolų želdinius, būtina taikyti apsaugos priemonių kompleksą: kanopinių žvėrių, bebrų, šernų kaimenių mažinimą bei tinkamą želdinių priežiūrą, kuri priklauso nuo pasodintų medelių aukščio, nuo sodinimo būdo eilėmis ar grupėmis bei ąžuoliukų apsaugai panaudotų priemonių“, – pažymėjo Juozas Girinas.

Per pastarąjį dešimtmetį miškų urėdijose kito taikomi ąžuolo želdinių apsaugos būdai.



AUTORIAUS nuotrauka

Kėdainių miškų urėdijos Labūnavos girininkijos Pašilių miške kuriamas ąžuolynas Lietuvos 1000-mečiui pažymėti pasipildė išvykos dalyvių pasodintais ąžuolais

Pvz., Kauno miškų urėdijos miškininkų teigimu, Vilkijos girininkijoje 2004 m. želdiniuose įveisti ąžuoliukai buvo saugomi tik repelentais. Nuo 2007 m. veistuose želdiniuose vasarą daryta atranka – atrinkta po 20-30 proc. perspektyvių ąžuoliukų ir jiems uždėtos individualios apsaugos, o likusieji medeliai vėlesniais metais apsaugoti repelentais. Šiemet pavasarį Vilkijos girininkijoje veistuose želdiniuose 15 proc. perspektyviausių ąžuoliukų birželio mėn. uždėtos individualios apsaugos, o rudenį sklypas aptvertas vielos tinklo tvora. Padauguvos – Karalgirio miškų masyve, kur yra profesionaliosios medžiolės plotai, želdinius su ąžuolu imta tvirti vielos tinklu jau 2008 m.

Dubravos EMM urėdijos miškininkai nuo pelių apgraužimų jaunų ąžuoliukų kamienėlius želdiniuose gina, uždėdami spiralines apsaugas. Anot prof. E. Riepšo, kai kurie miško savininkai deda ir iš kiniško tinklo pasidarytas apsaugas, kurios po kelerių metų suyra.

„Lietuvos ryto“ TV laidoje „Mūsų miškai“ Tytuvėnų miškų urėdijos Kelmės girininkijos girininkas Egidijus Želvys, apžvelgęs miškų atkūrimo ir apsaugos aktualijas, sakė, kai želdiniuose ąžuolų yra ne mažiau kaip 30 proc., jų apsaugai naudojamos individualios apsaugos; kai ąžuolas yra vyraujanti medžių rūšis, tokie sklypai aptveriami vielos tinklo tvoromis.

Parodomasis Lietuvos ąžuolynas Labūnavos miške

Kadangi beveik 80 proc. ąžuolams tinkančių augaviečių Lietuvoje yra Kėdainių rajone, simboliškai Lietuvos viduryje, Labūna-

vos girininkijos Pašilių miške, palaipsniui iškertant brandžius išretėjusius medynus, nuo 2009 m. pavasario apie 35 ha plote kuriamas ąžuolynas Lietuvos 1000-mečiui pažymėti „Neregėta Lietuva“. Šiam plotui sudarytas specialus miškotvarkos projektas. Laikantis Vyčio kryžiaus formos proporcijų pasirinktame plote planuojama pasodinti iki 40 tūkst. ąžuolų. Visuomenės talkomis ir garbių svečių, gamtai neabejingų žmonių pastangomis jau pasodinta per 23 tūkst. ąžuolų. Kėdainių miškų urėdijos urėdas J. Girinas pastebėjo, kad čia sodinti ąžuolų kasmet gegužę atvažiuoja gamtą mylintys žmonės savanoriškai iš visos šalies, kai kurie net su šeimomis. Kai kas čia sodino ąžuolus pirmą kartą gyvenime. Pasodinus vardinį ąžuoliuką, galima jo vietą įamžinti GPS pagalba nustatant geografinės vietovės koordinatas.

Lietuvos 1000-mečio ąžuolyną vardinais ąžuoliukais šio rudens išvykoje papildė ir šalies žiniasklaidos atstovai.

Skaitytojams priminsiu, kad nemažai medynų su brandžiais ąžuolais yra ir Alytaus (1860 ha), Šilutės (1700 ha), Klaipėdos (1600 ha), Kauno (1560 ha), Plungės, Šilalės (po 1500 ha), Marijampolės rajonų teritorijose. Produktiviausiu savaiminės kilmės ąžuolynu laikomas prie Alytaus augantis Vidzgirio ąžuolynas (brandinantis 600 m³/ha medienos), kultūrinės kilmės – Jūravos ąžuolynas (660 m³/ha), esantis Jūravos miške (Jurbarko rajone netoli Viešvilės). Geriausi ąžuolynai Kėdainių rajone auga Šėtos girininkijoje. ■

Įranga, skirta sodmenims su uždara šaknų sistema išauginti

Lietuvoje sodmenų auginimas uždaro šaknų sistemos būdu – jau ne naujiena. Šia sistema daugelyje užsienio šalių sodmenys auginami gana seniai. Kai kuriose šalyse taip išauginama gerokai daugiau sodmenų nei su atvira šaknų sistema. 2011 metų duomenimis, Švedijoje 98 proc. paprastosios pušies sodinukų buvo užauginta, taikant uždaro šaknų sistemos metodą, suktaspyglės pušies – 100 proc. Iš visų 2011 metais Švedijoje išaugintų sodmenų 81proc. sudarė sodmenys su uždara šaknų sistema, Suomijoje – beveik 100 proc. Lietuvoje šis skaičius tesiekė 0,8 proc. Tačiau galima tikėtis, jog artimiausiais metais šis skaičius stipriai padidės, nes pastaruoju metu uždaro šaknų sistemos būdas Lietuvoje vis labiau populiarėja.

Uždaro šaknų sistemos būdas ne tik palgina sodinimo laiką, bet ir padidina prigijimą beveik iki 100 proc., sumažina želdinių priežiūros apimtį, nes sodinukai su uždara šaknų sistema auga daug sparčiau.

Lietuvoje sodmenų su uždara šaknų sistema panaudojimas želdant mišką leistų pratęsti želdymo sezoną. Tai pagrindinis šios sodmenų rūšies pranašumas prieš sodmenis su atviromis šaknimis. Be to, sodmenys su uždara šaknų sistema išauginami greičiau, efektyviau panaudojamos genetiškai pagerintos sėklos, geresnis prigijimas ir pradinis augimas. Miškų urėdijoms ilgesnis želdymo sezonas leistų sudaryti sąlygas suburti mažesnes želdintųjų brigadas.

Įrengimai

Vienas iš uždaro šaknų sistemos privalumų yra tai, jog didžiąją darbo dalį galima atlikti automatizuotai, naudojant specialiai sukurtus prietaisus. Paruošti substratą, pripildyti konteinerius, sėti, persodinti ir netgi dezinfekuoti konteinerius galima automatizuotai. Tad darbo sąnaudos ženkliai sumažėja.

Daug įrengimų, skirtų išauginti sodmenis su uždara šaknų sistema, plačiai naudojama sodininkystėje, daržininkystėje ir gėlininkystėje. Šios mašinos lengvai gali būti pritaikytos ir miško sodmenims auginti.

Europoje gana daug įmonių, gaminančių įrengimus sodmenų auginimui uždaro šaknų sistemos būdu. Tačiau patikimų, ku-

rie gamina kokybišką techniką, gali ją suprojektuoti, subalansuoti ir paruošti darbui pirkėjo nurodytoje vietoje, atlikti ne tik garantinį, bet ir pogarantinį technikos remontą, konsultuoti klientus – tokių gamintojų yra vos keli.

Įsigyjant šiam tikslui skirtą techniką, reikėtų pasidomėti, su kokiais įrengimais ją galima suderinti, ar įsigytas įrengimas tiks sujungti su visa uždaro šaknų sistemos linija. Dar derėtų išsiaiškinti, ar ateityje bus galima įsigyti atsarginių dalių bei priedų.

Da-Ros gamykla

Įmonė Da-Ros buvo įkurta 1986 m. Italijoje ir per kelerius metus tapo specializuota mašinų sodininkystės ir daigynų pramonei gamintoja. Pradžioje Da-Ros pristatė mašinas tik Italijos rinkai, tačiau dabar šis gamintojas savo produkciją realizuoja daugelyje Europos šalių, taip pat Rusijoje, Pietų Amerikoje, Šiaurės Amerikoje, Afrikoje ir Australijoje.

Produktams, kuriuos gamina, įmonė skiria didelį dėmesį, pradedant nuo projektavimo ir iki pat įrangos paleidimo bei nuolatinių priežiūros. Gamykla gamina įvairių tipų įrenginius – nuo konteinerių užpildymo įrangos, sėjamųjų iki daigų laistymo sistemų. Taip pat gali pagaminti specializuotą įrangą pagal užsakymą, jeigu klientas turi specialių poreikių. Da-Ros gaminiai visada paklausūs rinkoje dėl itin gero kainos ir kokybės santykio.

Visos mašinos yra pagamintos Da-Ros gamyklų, esančių *Marca Trevigiana* apylinkėse, Šiaurės Italijoje. Šiame regione išvystytas žemės ūkis garsėja savo istorija ir tradicijomis.

Substrato paruošimas

Auginant sodmenis uždaro šaknų sistemos būdu, konteineriai dažniausiai pripildomi durpių substrato. Daugelis augintojų durpes įsigyja didelėmis pakuotėmis, kuriose, taupant vietą, durpės būna stipriai supresuotos. Durpių struktūrai atkurti naudojamas specialus įrenginys.

Da-Ros įmonė sukūrė durpių struktūros atkūrimo įrenginį, kuris durpėms suteikia pirminę struktūrą, taip paruošdamas jas tolimesniam naudojimui. Įrenginį galima

sujungti su kitais prietaisais – maišykle ar konteinerių pripildymo įrenginiu.

Jis valdomas elektroninės kontrolės (valdiklio) pagalba. Prietaisas skirtas dirbti su standartinėmis durpių pakuotėmis. Didžiausi leidžiami pakuotės parametrai – 1200x1150x2400/2650mm.

Durpių struktūros atkūrimo įrenginys CT2 yra funkcionalus, reikalauja mažai investicijų ir garantuoja greitą naudą.



Durpių struktūros atkūrimo įrenginys CT2

Priedų įterpimas į substratą

Konteinerių pripildymui skirtų durpių substratuose ne visada būna įterpta auginimui reikalingų medžiagų; jas galima įterpti ir vėliau. Tai galima atlikti specialia maišykle.

Substratą ruošdami patys būsite įsitikinę, jog jo sudėtis yra jūsų pageidaujamų savybių. Patiems ruošti substratą finansiškai daug naudingiau.

Pusiau automatinė mašina MX1000 sumaišo konteineriams pripildyti skirtas durpes su trąšomis, vermikulitu, agriperlitu, keramzitu – taip gaunamas norimas substratas, reikalingas augalui. Taip pat galima įterpti ir skystų priedų. Maišyklė sukurta tam, kad greičiau būtų gautas reikalingas mišinys. Ji tai atlieka vos per 3-5 minutes. Įrenginys

substratą gali ir sudrėkinti. Maišyklę galima tiesiogiai sujungti su kitais įrenginiais, pvz., konteinerių pripildymo įrenginiu.



Substrato maišymo įrenginys MX1000

Konteinerių pripildymas

Paruoštu substratu pripildomi konteineriai. Tam naudojamas konteinerių pripildymo įrenginys. Yra net keli jų modeliai.

Konteinerių pripildymo įrenginys RC2 yra skirtas pripildyti bet kokio tipo konteinerius. Vienintelis apribojimas – konteinerio aukštis. Visų konteinerių aukštis turi būti vienodas. Pripildymo sistema leidžia vienodai pripildyti bet kokią talpą (netgi su labai mažomis sodinimo celėmis). Sodinimo celėse galima nustatyti norimą durpių tankį. Mašiną valdo elektroninis kontroleris (valdiklis). Įrenginys gali būti tiesiogiai sujungtas su kitais įrenginiais, pvz.: sėjama, persodinimo įrenginiu. Našumas – 700 konteinerių per valandą.

Konteinerių užpildymo įrenginys RC5 savybėmis panašus į pripildymo įrenginį RC2. Pagrindinis skirtumas – neribojamas konteinerių aukštis. Našumas – 800 konteinerių per valandą.



Konteinerių pripildymo įrenginys RC5

Norint, jog prietaisas dirbtų nepriekaištingai, geriausia konteinerius, kuriuos planuojate naudoti, nusiųsti gamintojui. Jis specialiai pritaikys įrenginį būtent tam konteinerių tipui. Konteinerių pripildymo įrenginį galima tiesiogiai nukreipti į sėjama.

Sėjimas

Sėjamoji pasės sėklas į kiekvieną konteinerio celę. Jei yra poreikis, galima sėti po kelias skirtingas sėklas į vieną celę. Kaip ir kitų prietaisų, taip ir sėjamųjų, galimi keli variantai. Pagrindinis jų skirtumas – našumas.

Įrenginys padaro duobutę substrate, konteinerio celėje, taip paruošdamas vietą sėklai. Pasėtą sėklą įrenginys gali padengti vermikulitu ar agroperlitu ir palaistyti. Atlikusi nurodytas komandas, sėjamoji konteinerius krauna vieną ant kito, taip paruošdama juos tolimesniam darbui.

Sėjamosios yra dviejų tipų – pirštinių ir būgninių. Būgninės sėjamosios daug našesnės už pirštines sėjamasias. Įrenginiai gali būti pusiau automatiniai arba su nepriklausoma elektronine kontrole (valdikliu), tai priklauso nuo modelio.



Sėjamoji LR600



Būgninės sėjamosios būgnas

Kadangi augalų sėklos būna skirtingų dydžių, todėl jas bei planuojamus naudoti konteinerius rekomenduojama nusiųsti gamintojui. Įrenginys bus specialiai pritaikytas ir suderintas.

Įrenginiui reikalinga elektros energija ir nedidelio galingumo oro kompresorius.

Persodinimas

Vėliau, kai augalai paauga ir konteineriai tampa per maži, augalus galima persodinti į didesnius konteinerius ar vazonus. Šiai procedūrai atlikti sukurtos kelių tipų mašinos. Paprasčiausio tipo mašinos ištraukia visus augalus iš konteinerių vienu metu, taip palengvindamos žmogaus darbą. Specialios technologijos dėka augalai iš konteinerių ištraukiami, nepažeidžiant jų šaknų.

Kai augalai persodinami rankomis, darbą palengvinti gali specialus konvejeris. Šį įrenginį galima tiesiogiai sujungti su konteinerių pripildymo mašina. Konvejeris pats padaro duobutes substrate, taip paruošdamas vietą sodinukui. Šis įrenginys efektyviai padidina žmonių darbo našumą. Per tą patį laiką galima persodinti žymiai daugiau augalų, nei dirbant įprastai, be įrengimų.



Persodinimo įrenginys TP-E



Persodinimo konvejeris NR4F (naudojamas persodinant rankomis)

Persodinant daug augalų ir norint pasiekti didžiausią našumą, reikėtų rinktis elektropneumatinę persodinimo mašiną su elektroninio valdymo funkcija. Persodinimo įrenginys TP-E gali turėti nuo 2 iki 12 vnt. augalo paėmimo „pirštų“. Jų skaičius parenkamas pagal augalą. Taip persodinamas augalas nebus pažeistas. Dėl elektroninės kontrolės ir sensorių, įrenginys pats atpažįsta augalą, kad galėtų jį persodinti nepažeisdamas. Lankščios programavimo galimybės ir paprastas reguliavimas įgalina greitai pritaikyti įrenginį įvairiems konteinerių tipams. Prietaiso našumas itin didelis – iki 15000 augalų per valandą.

Prietaisui reikalinga elektros energija ir nedidelio galingumo oro kompresorius.

Konteinerių plovimas ir dezinfekavimas

Sodmenų konteineriai dažniausiai būna naudojami ne vieną kartą. Jei jie naudojami pakartotinai, prieš sodinimą juos reikia nuplauti ir dezinfekuoti. Da-Ros sukurtas konteinerių plovimo įrenginys LC450 tai atlieka automatizuotai. Ši mašina efektyviai ir greitai išplauna polistireninius, plastikinius ir polipropilėninius sodmenų konteinerius.



Konteinerių plovimo įrenginys LC450

Konteineriai sudedami horizontaliai ant transportavimo diržo. Tuomet prietaisas juos pasiima automatiškai. Plovimui naudojamos aštuonias plovimo galvutės – šešios fiksuotos ir dvi besisukančios. Maksimalus slėgis purkštukuose gali būti iki 12 barų. Panaudotas vanduo filtruojamas ir grąžinamas pakartotiniam naudojimui. Toku būdu itin efektyviai sumažinamos vandens sąnaudos. Vandeni reikėtų keisti po 6-8 darbo valandų. Esant reikalui, įrenginį galima komplektuoti su plovimo šepetiais ir džiovintuvu.

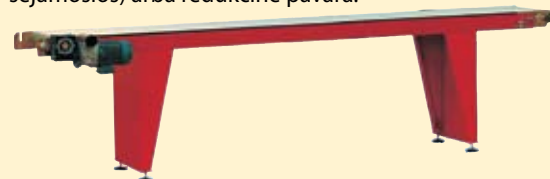
Įrenginio korpusas pagamintas iš nerūdijančio plieno, todėl jis atsparus korozijai.

Taip pat šis įrenginys gali turėti ir dezinfekavimo funkciją. Nuplauti sodmenų konteineriai dviem purkštukais apipurškiami dezinfekciniu skysčiu. Jo perteklius grąžinamas atgal į talpą ir išpurškiamas pakartotinai.

Įrenginio našumas – iki 400 konteinerių per valandą.

Transportavimo diržai

Priklausomai nuo įrenginių komplektacijos ir išdėstymo darbo vietoje, gali būti reikalingi papildomi transportavimo diržai. Jie skirti gabenti konteineriams nuo vieno įrenginio iki kito. Galimi keli transportinio greičio reguliavimo būdai: elektroniniu valdikliu (greitis reguliuojamas kitų įrenginių valdiklio pagalba, pvz. sėjamosios) arba redukcine pavarą.



Transportavimo diržas NS

Kiti prietaisai

Įmonė Da-Ros gamina ir daugiau įvairios technikos. Galima įsigyti šio gamintojo kirpimo mašiną. Ji skirta derliui nuimti. Šis įrenginys gali nukirpti svogūnų laiškų, apkirpti prieskoninius augalus ir t.t. Visas derlius surenkamas į bunkerį.

Visa Da-Ros gaminama technika gali būti pritaikyta ir augalams vazonuose auginti.

Įmonė taip pat gamina techniką, kuri užklįjuoja etiketes ant vazonėlių, taip paruošdama augalus prekybai.

Da-Ros specializuojasi ir gaminti laistymo sistemas. Jos specialiai pritaikytos laistyti augalus, auginamus sodmenų konteineriuose. Šios sistemos pasižymi kompaktiškumu ir neužima daug vietos šiltnamyje.



Visą Jus dominančią informaciją suteiks ir pakonsultuos oficialus Da-Ros atstovas Lietuvoje – **S. Videikos įmonė „Santera“**.

ANDRIUS STANKUS
Pardavimų vadybininkas
(atsakingas už uždaro šaknų sistemas įrengimus)
Tel. +370 696 11320
El. paštas andrius.s@santera.lt

Įveisti ažuolo želdiniai

Miškų atkūrimė nėra atokvėpio

PRANAS LUKOŠEVIČIUS

Bet kuriuo metų laiku užsukus į Radviliškio miškų urėdiją matau kiekviename padalinyje nuoširdžiai dirbančius įmonės miškininkus.

Artėjant žiemai su urėdijos miško želdinimo ir apsaugos inžinieriumi Giedriumi Zabuliu išsiruošėme į greta miškų urėdijos esantį medelyną, kur iki vėlyvo rudens darbų verpete sukosi jo šeimininkas Dainius Dapkus. Atlėgus darbymečiui, jis pasidalino ne kiekvienam matomomis ir suprantamomis šio darbo subtilybėmis.

Kokį sodmenį išauginsi, toks ir medis augs

Prieš 48-erius metus Radviliškio miškų urėdijoje įkurtas 4,5 ha medelynas dabar išplėstas iki 36,96 ha, nes bėgant metams didėjo miško sodmenų ir apželdymui reikalingų dekoratyvinių augalų poreikis. Iki 1993 m. miško sodinukai kirtavietėms apželdinti buvo auginami polietileniniuose durpžemio rulonuose. Keičiantis miško sodmenų auginimo technologijoms, didėjant jų kokybės

reikalavimams, pereita prie miško sodmenų auginimo atvirame grunte. Miško daigynui 1994 m. parinktas naujas plotas Linkaičiuose (dabar užima 24,47 ha).

Kasmet miškų urėdijos medelyne auginama apie 5 mln. sėjinukų (iš jų – 3,6 mln. vnt. spygliuočių, 1,4 mln. vnt. lapuočių) ir 3,1 mln. vnt. sodinukų (iš jų – 2,6 mln. vnt. spygliuočių ir 400 tūkst. vnt. lapuočių). Kiekvieną pavasarį persodinama iki 1,5 mln. vnt. spygliuočių ir lapuočių sėjinukų (ąžuolų, klevų, beržų, juodalksnių, liepų bei miškų biologinei įvairovei didinti ir įvairių krūmų rūšių). Per metus išauginama apie 2,2 mln. vnt. kokybiškų sodmenų. Iš jų – 1,3 mln. vnt. panaudojama miškų urėdijoje iškirstiems medynams atkurti bei naujiems miškams įveisti; apie 400 tūkst. vnt. realizuojama miškų savininkams, kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims; apie 500 tūkst. vnt. eglaičių paroduodama į Švediją ir Latviją.

Kiekvienas medelynas taiko savą ažuolo sodmenų išauginimo technologiją. Radviliš-

kio medelynui subrendusios sveikos, gerai išsivysčiusios gilės renkamos dažniausiai rugsėjo pabaigoje ir spalį po derančiais ažuolais nuo žemės arba po jais patiesus plastikinius tinklus. Į medelyną atvežtos nesveikos, kenkėjų pažeistos, tuščiavidurės gilės atrenkamos flotacijos būdu – išplaunamos vandeniui (blogos iškyla į paviršių ir yra pašalinamos). Vėliau gilės apie 20 min. mirkomos kalio permanganato 3 proc. tirpale, taip apsaugant jas nuo grybinių ligų.

Paruoštos gilės sėjamos rudenį iki šalčių į gerai įdirbtą dirvą mechanizuotai 5 eilučių gilių sėjama mašina, 5-7 cm gyliu. Sėja traktorininkas ir 2 pagalbiniai darbininkai. Per pamainą pasėjama po 4-5 tonas gilių. Lapkričio arba gruodžio mėn., priklausomai nuo oro sąlygų, pasėliai mulčiuojami 3-5 cm storio durpių sluoksniu, kad šalta ir besniegė žiemą apsaugotų giles nuo iššalimo, o pavasarį – nuo piktžolių. Sudyigus gilėms, daigams 2 kartus per sezoną EGEDAL firmos įrenginiu pakertamos šaknys, kad susiformuotų tanki kuokštinė šaknų sistema. Ažuolo pasėliai

Medelyno viršininkas Dainius Dapkus



Mechanizuota gilių sėja





saugomi nuo grybinių ligų ir kenkėjų plitimo, juos purškiant cheminėmis priemonėmis, ravimos piktžolės, purenami tarpueiliai, tręšiama įvairiomis biromis ir skystomis trąšomis. Prieš iškasant, ąžuolo sodmenims pašalinamos dvigubos viršūnės, nepageidaujamos ir blogai išsivysčiusios šoninės šakelės. Ir visa tai reikia padaryti iki sodmenų realizacijos medelyne per 2-3 metus.

Šių metų rudenį pasėta 21 t ąžuolo gilių. Iš jų tikimasi išauginti apie 1,6 mln. miško sodinimui tinkančių ąžuolo sodmenų.

Medelyno viršininko D. Dapkaus teigimu, medelyne taikomos ir kitų miško sodmenų išauginimui šiuolaikinės technologijos, sėjomainos, įrengta pusiau stacionari ir mobili laistymo sistema. Sodmenys iškasami su EGEDAL firmos vienaile sodmenų iškavimo mašina, kurios našumas siekia 60-70 tūkst. vnt. per pamainą. Iškasti sodmenys rūšiuojami tam įrengtose patalpose, po to iki realizacijos ar sodinimo saugomi 300 m³ talpos saugykloje – šaldytuve, kur įrengtas automatinis temperatūros ir drėgmės režimo reguliavimas.

Medelyne nuolatos dirba 6 darbuotojai: 2 specialistai, 2 traktorininkai ir 2 miško darbininkai. Ankstyvą pavasarį, dažniausiai jau kovo pabaigoje, prasidėjus sodmenų iškasimui ir paruošimui realizacijai bei vėliau – sėjinių persodinimui, laikinai iš darbo biržos priimama iki 90 žmonių. Vasaros ir rudens sezono metu medelyne dirba apie 30-35 darbininkai.

Kadangi medelyno darbai reikalauja atsakingumo ir kruopštumo, ne visada darbo birža gali pasiūlyti tiek sąžiningai dirbančių žmonių. Todėl medelyno specialistams tenka ieškoti ir laikinai nedirbančių stropesnių žmonių, gyvenančių netoliese, kaimiškose vietovėse.

Medelyno ūkyje laikomasi ir selekcijos – genetikos reikalavimų, sukurta sėklinė bazė. Jos pagrindas yra Baisogalos girininkijoje 1972 m. įveista 5,1 ha eglės sėklinė plantacija. Tačiau iš pliusinių medžių sudaryta ši plantacija produkuoja netestuotos kategorijos sėklas. Dėl to sėklinei bazei pagerinti 2003 m. įveista aukštesnės pakopos 2,5 ha eglės sėklinė plantacija. Be to, 2005 m. įveista 2 ha juodalksnio, 2009 m. – 3,7 ha paprastojo ąžuolo, 2,1 ha mažalapės liepos, 2011 m. – 2,6 ha karpotojo beržo sėklinės plantacijos.

Medelyne įveistas įvairių spygliuočių motininis skyrius dekoratyvinių augalų vegetatyviam dauginimui. Čia auga apie 40-ies rūšių ir formų augalų, iš kurių padauginyti ir išauginti dekoratyviniai sodmenys



Paruoštos sėjos gilės

puošia įvairių įmonių teritorijas, miestų parkus bei gyventojų sodybas.

Ąžuolų gilės renkamos dviejuose atrinktuose genetiniuose draustiniuose. Vienas iš jų yra Aukštelkų girininkijoje (17,3 ha), antras – Šeduvos girininkijoje (20,9 ha). Gilės gali būti renkamos ir nuo individualių, atrinktų gražiausių ir sveikiausių medžių, tačiau tik gavus VMT Miško sėklų ir sodmenų kokybės skyriaus leidimą.

Ąžuolynų atkūrimas: reikia „auklės“ iki pilnametystės

Radviliškio miškų urėdijoje 2002 m. miškotvarka rado 316 ha medynų su ąžuolais, bet juose beveik nebuvo ąžuolo jaunuolynų ar žėlinių.

Atkurti ąžuolynus didesniais plotais radviliškiečiai pradėjo nuo 2009 m., ėmus įgyvendinti Ąžuolynų atkūrimo valstybiniuose miškuose programą. Radviliškio miškų urėdija 2009-2020 m. kasmet turėjo atkurti kitų medynų kirtavietėse po 5 ha grynų ąžuolynų ir po 30 ha mišrių su kitų medžių rūšimis. Per 2009-2013 m. pasodinta 117,9 ha ąžuolynų ir 218,1 ha mišrių su ąžuolais želdinių. 2012 m. miškotvarkos duomenimis, miškų urėdijoje įtaksuota 460 ha ąžuolynų (2,2 proc. visų medynų). Vidutinis jų amžius – 141-eri metai, vidutinis tūris 1 ha – 220 ktm. Patikslinus šiemet ąžuolynų atkūrimo užduotis, radviliškiesiems reikia kasmet pasodinti po 27 ha ąžuolynų, kur ąžuolas yra vyraujanti medžio rūšis, ir 90 ha, kur ąžuolas nėra vyraujanti rūšis (3 ir daugiau dalių).

Radviliškio miškuose nestokojama ąžuolams augti tinkančių augaviečių. Todėl šie medžiai sodinami maždaug tolygiai visoje miškų urėdijos teritorijoje, kur yra derlingos,

nors ir šlapokos Ld, Lf augavietės ar sausesnės Nd, Nf augavietės, išskyrus Butkių, Liaudiškių, Linkaičių smėlio dirvų miškus. Sodinant ąžuolynus pirmąją Aukštelkų, Baisogalos, Gudžiūnų girininkijos.

Ne mažesnis ąžuolų atkūrėjų rūpestis – išsaugoti pasodintus želdinius ar žėlinius. Radviliškiečiai apsaugo repelentais ąžuoliukus, pasodintus kitų medžių rūšių želdiniuose, o individualiomis apsaugomis ir tvoromis – kur ąžuolai – vyraujanti rūšis. Pastebėta, kad stirnos dažnai apgraužia ąžuoliukus ir vegetacijos laikotarpiu. Per kelis metus medeliams išaugus iš individualių apsaugų ar nupuvus jas laikantiems kuoliukams, ąžuoliukų viršūnės lengvai pažeidžiamos žvėrių. Sunku kovoti ir su peliniais graužikais, žiemą apgraužiančiais jaunų medelių žievę. Apie 3 m aukščio statomas tvoras miške dažnai pažeidžia virstantys medžiai ar pabaidyti stambūs žvėrys, iš apačios jas iškilnoja šernai. Į aptvertus plotus patekę žvėrys padaro dar daugiau žalos.

Ypatinga ir jaunų ąžuolo medynų augimo technologija: miškininkai girininkijose turi žiūrėti, kad ąžuolai medyne perdaug nesišakotų – reikia juos genėti arba jie iš šonų turi būti suspausti, užpavėsinti pavarovinių medžių; antra – viršūnėms stiebtis į saulę turi niekas netrukdyti. O tai ne vieno dešimtmečio atidus ir kantrus triūsas.

Radviliškio urėdijos miškuose išlikę keli ąžuolai – gamtos paminklai. Aukštelkų girininkijoje (59 kv.) prie Žybartų kaimo augantis Radvilonių ąžuolas (aukštis 18 m, skersmuo 1 m); Radvilonių miško viduryje (71 kv.) išlikęs dvikamienis senolis (aukštis 32 m, skersmuo 1,2 m); Radviliškio girininkijos Linkaičių miške (23 kv.) – Linkaičių ąžuolas (32 m aukščio ir 1,5 skersmens); Šeduvos girininkijos Kurklių miške (54 kv.) saugomas Kurklių ąžuolas (aukštis 27 m, skersmuo 1,2 m).

Tikiuosi, kad per pastarąjį dešimtmetį suaktyvėjęs ąžuolynų atkūrimas po šimtmečio Radviliškio miškus papuoš jaunesnės kartos medžiais galiūnais. ■

Jaunieji talkininkai sėja giles rankiniu būdu



Radviliškio miškų urėdijos archyvo nuotraukos

Paskyręs gyvenimą Tauragės miškams



Tauragės miškų urėdo Roberto Piečia padėka girininkui už ilgametį ir nepriekaištingą darbą

Kretingiškiui Albertui Alfredui Katkui Tauragės miškų urėdija buvo pirmoji ir vienintelė darbovietė. Atvykęs 1969 m. vasarą į tuometinį Tauragės bandomąjį miško pramonės ūkį atlikti gamybinę praktiką LŽŪA Miškų ūkio fakulteto ketvirtakursis buvo įdarbintas Sakalinės girininkijoje meistrui, o nuo 1969 m. lapkričio 1 d. paskirtas laikinai eiti šios girininkijos girininko pareigas. Pasitikėjimą būsimu specialistu galbūt lėmė tai, kad A. Katkus jau buvo gyvenimo grūdintas „vyras po armijos“: baigusį 1962 m. Darbėnų vidurinę mokyklą ir 1962 m. rudenį įstojusį į LŽŪA, 1963 m. pašaukę į karinę tarnybą. Grįžęs 1966 m., jis tęsė studijas Miškų ūkio fakultete. Žinoma, jam studijų užbaigimas 1970 m. sausį buvo labiau įtemptas nei bendrakursiams – reikėjo apginti diplominį darbą, rūpėjo girininkija. Įveikus šį išbandymą, jaunam specialistui išsprendė paskyrimo klausimas – tuometinis miškų ūkio ir miško pramonės ministras A. Matulionis nuo 1970 m. vasario 16 d. paskyrė A. Katkų nuolatiniu Sakalinės girininkijos girininku. Nuo 1980 m. gruodžio 1 d. Alfredas perėjo girininkauti į Tauragės girininkiją ir čia dirbo iki pensijos.

Kasdieniam miško darbų verpete netruko prabėgti 44-eri girininkavimo metai. Girininkui A. Katkui visuomet mieliau buvo sodinti mišką, nei kirsti. Todėl prabėgę jo metai ženklūs šimtais hektarų atkurtų ir įveistų naujų medynų aplink Tauragę, perduotomis žiniomis ir meile miškui dešimtims mokyklinės girininkijos ir jaunųjų miško bičiulių būrelio nariams. Praktinės miškininkystės mokyklą čia išėjo nemažai jaunų miškininkų, tarp jų – ir dabartinis Tauragės miškų urėdas Robertas Piečia. Meilę miškui Alfredas su žmona Regina perdavė sūnums Artūrai ir Gediminui. Abu baigė miškininkystės studijas, dirba Tauragės miškų urėdijoje: Artūras – Pagramančio girininkijos girininko pavaduotoju, Gediminas – Šilinės girininkijos girininko pavaduotoju.

Artėjant septyniasdešimtmečiui (gimęs 1944 metų sausio 30 d.), Tauragės girininkijos girininką Albertą Alfredą Katkų lapkričio 11 d. išleidome į užtarnautą poilsį. Tauragės miškų urėdas Robertas Piečia padėkojo jam už ilgametį ir nepriekaištingą darbą, puoselėjant Tauragės miškus, o kolektyvas – už nuoširdų ilgametį bendradarbiavimą, patarimus. Urėdijos moterys prisiminė Alfredą ir kaip humo-



Girininkui A. Katkui teko veisti mišką ir apleistose žemėse



rą suprantantį bei neįžeidžiai pajuokauti mėgstantį žmogų ir tikrą džentelmeną, ilgametį vyrų choro „Mintauja“ narį.

Tikimės, kad Alfredas ir toliau liks aktyvus Tauragės miškininkų bendruomenės narys, perteiks sukauptą ilgametę patirtį ir žinias jaunesniems kolegoms.

PALMYRA GYLIENĖ

Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos ir darbų saugos inžinierė

RAIMONDAS MATEMAITIS
viešųjų pirkimų inžinierius

Miškų urėdijų 2013 m. lapkričio mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Lt/m³

Sortimentas	2013 m. lapkričio mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2013 m. sausis=100	2013 m. sausio - lapkričio mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautinieji rąstai	212	101	207
Eglės pjautinieji rąstai	229	105	218
Ąžuolo pjautinieji rąstai	473	86,6	501
Uosio pjautinieji rąstai	218	117,8	196
Drebulės pjautinieji rąstai	143	101,4	141
Beržo pjautinieji rąstai	210	92,5	215
Juodalksnio pjautinieji rąstai	180	96,3	184
Pjautinieji spygliuočių smulkieji rąstai	168	98,8	168
Pjautinieji lapuočių smulkieji rąstai	132	99,2	132
Eglės popiermedžiai	107	116,3	98
Pušies popiermedžiai	100	112,4	93
Beržo popiermedžiai	95	84,8	102
Drebulės popiermedžiai	83	105,1	80
Uosio popiermedžiai	137	110,5	133
Plokščių mediena (spygliuočių)	74	115,6	68
Plokščių mediena (lapuočių)	71	116,4	65
Malkinė mediena	82	113,9	76
Iš viso apvalioji mediena	142	110,9	133

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

Suzuki SX4 S-CROSS – karščiausia SUV naujiena Lietuvoje!



Lietuvoje debiutuoja antros kartos japoniškas Suzuki SX4 S-CROSS kompaktinis miesto visureigis. Naujasis japoniškas SUV automobilis – gerokai didesnis, erdvesnis ir patogesnis už ankstesnįjį Suzuki SX4 (pastarasis rinkoje pasirodė 2006 metais ir tapo šiuo metu itin populiarių kompaktinių miesto visureigių klasės pradininku).

Naujasis Suzuki SX4 S-CROSS yra ypatingai erdvus ir praktiškas automobilis, siūlantis vairuotojui neribotas galimybes ir teikiantis malonumą vairuoti. Savo pravažumu jis prilygsta visureigiui, erdvus salonas ir didelė bagažinė tokie patys kaip vienatūryje, o automobilio išvaizda ir valdymas – lyg lengvo ir vikraus sportiško hečbeko.

Naujojo Suzuki SX4 S-CROSS išvaizda itin šiuolaikiška. Nors tai praktiškas šeimos automobilis, jo kėbulo linijos sportiškos ir pabrėžtinai dinamiškos.

Itin turtinga salono įranga

Suzuki SX4 S-CROSS salonas pasikeitė neatpažįstamai! Įsėdus į automobilį apima jausmas lyg būtum „Premium“ segmento mašinoje su efektingu ir šiuolaikišku interjeru, kokybiškais prietaisų skydelio ir valdymo prietaisų medžiagomis. Sidabro spalvos elementai pabrėžia salono kokybę ir stilingą dizainą, patogios ir itin komfortiškos sėdynės bei visomis kryptimis reguliuojamas vairas užtikrina geriausią vairuotojo sėdėjimo padė-

tį, o prie apatinio lango rėmo sumontuoti dideli šoniniai veidrodėliai lemia gerą matymą visomis kryptimis.

Labai erdvi ir patogūs keliauti

Naujasis Suzuki SX4 S-CROSS išsiskiria itin erdviu salonu. Čia komfortiškai išsisteks net penki suaugę keleiviai. Ant galinės sėdynės itin daug vietos trims keleiviams, čia taip pat sumontuoti vaikų saugos kėdelių ISOFIX laikikliai. Be to, didesniame gale sėdinčiųjų patogumui yra centrinė atrama rankai su puodelių laikikliais, taip pat galima reguliuoti galinių sėdynių atlošų padėtį (GL+ ir GLX įrangoje) – tai leidžia jaustis maksimaliai patogiai net ir tolimiausioje kelionėje.

Pati moderniausia saugumo įranga

Jausmas žinoti, kad važiuoji maksimaliai saugiu automobiliu – neįkainojamas! Būtent toks ir yra naujasis Suzuki SX4 S-CROSS. Kompromiso saugumo sąskaita nėra – maksimali saugos įranga montuojama visų komplektacijų automobiliuose. Aktyvios saugos sistemos – ESP (elektroninė stabilumo programa) ir ABS (stabdžių antiblokavimo sistema) su EBD (elektronine stabdymo jėgos paskirstymo funkcija) padeda išvengti avarijos, o net ir įvykus susidūrimui, vairuotoją ir keleivius apsaugo net 7 saugos pagalvės!

ALLGRIP ratų sistema

Tačiau greičiausiai viso to neprireiks – automobilis su nauja visų varančiųjų ratų ALLGRIP pavara užtikrina itin stabilų ir saugų važiavimą bet kokia kelių danga. Ši unikali ir pažangi važiuoklės sistema vienintelė savo klasėje siūlo net keturis skirtingus važiavimo režimus bet kokio mis kelio ir oro sąlygomis

Galingi ir taupūs varikliai

Naujasis Suzuki SX4 S-CROSS komplektuojamas su šiuolaikiniais ir taupiais benzininiais ir dyzeliniais varikliais. Benzininis 1586 cm³ 1,6 VVT/120 AG ir 156 Nm, „Euro 6“ taršos normas atitinkantis motoras modelyje su priekiniais varančiaisiais ratais vidutiniškai sudegina tik 5,5 l/100 km degalų (127 g/km CO₂), su visais varančiaisiais ratais – 5,7 l/100 km (130 g/km CO₂).

Turbodyzelinis 1598 cm³ 1,6 DDiS/120 AG ir net 320 Nm variklis su tarpiniu oro aušintuvu dar taupesnis – modelis su visais varančiaisiais ratais vidutiniškai sudegina vos 4,6 l/100 km dyzelino (130 g/km CO₂). Nei vienas kitas šios klasės SUV automobilis nei vien tik priekiniais, nei visais varančiaisiais ratais negali pasiūlyti tokio mažų degalų sąnaudų!

Kodėl verta išbandyti Suzuki SX4 S-CROSS

Tokio universalaus automobilio jus dar nematėte! Suzuki SX4 S-CROSS tinkamas ir miestui, kasdieniuose darbuose, ir tolimoms kelionėms, ir netgi išvykoms bekele. Mieste iš minios jis išsiskirs stilinga ir šiuolaikiška išvaizda, protingi salono sprendimai ir didelė bagažinė pravers leidžiantis net į tolimiausias keliones su visa šeima. Keleiviai įvertins erdvų ir kokybiškai įrengtą saloną su gausia įranga, patogias sėdynes, galimybę komfortiškai ir tyliai važiuoti. Vairuotoją džiugins geras matomumas, taupūs, bet galingi benzininiai ir dyzeliniai varikliai, tikslius automobilio valdymas. O išmani visų varančiųjų ratų sistema užtikrins maksimalų saugumą esant bet kokioms oro sąlygoms. Tad išbandyti naująjį Suzuki SX4 S-CROSS tiesiog privaloma!



Įgaliotas ISUZU, SUZUKI ir LADA atstovas Lietuvoje –
UAB „Autoverslo automobiliai“,
Kirtimų g. 41A, 02244 Vilnius, tel. 8-5 2602302,
el. paštas suzuki@autoversloautomobiliai.lt,
www.autoversloautomobiliai.lt

GENERALINĖS MIŠKŲ URĖDIJOS PRIE APLINKOS MINISTERIJOS IR LIETUVOS MIŠKO IR MIŠKO PRAMONĖS DARBUOTOJŲ PROFESINIŲ SĄJUNGŲ FEDERACIJOS



ŠAKINĖ KOLEKTYVINĖ SUTARTIS Nr.1

2013 m. spalio mėn. 10 d.
Girionys, Kauno r.



Generalinė miškų urėdija prie Aplinkos ministerijos (toliau – Generalinė miškų urėdija – sutrumpintai GMU), atstovaujama generalinio miškų urėdo Benjamino Sakalausko, ir Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacija (toliau – Federacija), atstovaujama pirmininko Algirdo Raukos, pasirašė šią Šakinę kolektyvinę sutartį (toliau – KS).

I. Sutarties tikslas

Šalys pripažįsta viena kitą kaip lygiavertį socialinį partnerį ir susitaria:

1. Sąžiningai atstovauti Lietuvos valstybei ir valstybės įmonių miškų urėdijų darbuotojams.
2. Saugoti ir efektyviai naudoti valstybės įmonėms miškų urėdijoms (toliau – miškų urėdijoms) patikėtą valstybės turtą.
3. Skatinti miškų urėdijų ekonominį augimą, efektyviau panaudojant turimus materialinius resursus ir tobulinant darbo užmokesčio sistemą. Siekti, kad kiekviena miškų urėdija būtų moderni, turinti išplėtotą gamybos struktūrą bei kvalifikuotus darbuotojus valstybės įmonė, kurianti ekologišką aplinką, atitinkančią visuomenės dabarties ir ateities lūkesčius, vykdanči miškų atkūrimą, priežiūrą, apsaugą, miško išteklių gausinimą bei racionalų jų naudojimą, orientuotą į viešųjų interesų tenkinimą.
4. Siekti darbuotojų ekonominės ir socialinės gerovės bei saugos ir sveikatos sąlygų gerinimo, socialinio teisingumo. Visus iškilusius klausimus spręsti, laikantis įstatymų, protingumo, teisingumo ir sąžiningumo.

II. Šalių įsipareigojimai

5. Siekti bendrų valstybinių miškų sektoriui keliamų prioritetinių tikslų ir uždavinių įgyvendinimo.
6. Sutarties šalys įsipareigoja kviesti Šakinės KS kitos šalies atstovus į organizuojamus renginius ir pasitarimus.
7. Skatinti miškų urėdijas pasirašyti kolektyvines sutartis.
8. Siūlyti miškų urėdijoms darbuotojų darbo apmokėjimo ir premijavimo taisyklėse numatyti:
 - 8.1. Priedus už pareigybių sugretinimą.
 - 8.2. Priedus už kito darbuotojo pavadavimą.
 - 8.3. Priedus už stichinės nelaimės padarinių likvidavimą.
 - 8.4. Premijas už gerus ūkinės – finansinės veiklos rezultatus.

III. Generalinė miškų urėdija įsipareigoja:

9. Įpareigoti miškų urėdijas pagal miškų urėdijos miškų urėdo įsakymu patvirtintą pareigybių sąrašą:
 - 9.1. skiepyti nuo erkinio encefalito ir kitų įmonės kolektyvinėje sutartyje numatytų ligų valstybinius miškų pareigūnus ir kitus darbuotojus;
 - 9.2. apdrausti vieną darbuotoją nuo mirtino ir ne mažiau kaip 3 darbuotojus – nuo nelaimingo atsitikimo darbe.
10. Kontroliuoti, kad miškų urėdijų specialistų pareiginės algos būtų nustatytos, vadovaujantis Generalinės miškų urėdijos rekomendaciniais



Pasirašius šakinę kolektyvinę sutartį

pareiginių algų dydžiais ir nebūtų mažesnės už nustatytą žemutinę ribą, atsižvelgiant į pasikeitusią miškų urėdijų darbuotojų struktūrą, darbuotojų funkcijas ir miškų urėdijų ekonomines finansines galimybes.

11. Kontroliuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, dėl minimalios mėnesinės algos ir minimalaus valandinio įkainio, darbuotojams taikymo miškų urėdijose. Lietuvos Respublikos Vyriausybei padidinus minimalią mėnesinę algą, jei jos didinimas įtakoja miškų urėdijos miškų urėdo darbo užmokesčio didėjimą, atitinkamam laikotarpiui peržiūrėti miškų urėdijų specialistų darbo užmokesčio fondą, atsižvelgiant į miškų urėdijų specialistų darbo krūvius ir ūkinės – finansines galimybes užtikrinti teisės aktais nustatytą rodiklių įgyvendinimą.

12. Siekti, kad miškų urėdijose, nustatant darbuotojams pareigines algas (atlyginimus), vadovaujantis Darbo kodekso reikalavimais, būtų atsižvelgta į darbų apimtį ir darbo rodiklius, už kurių vykdymą pagal darbuotojų pareigybių aprašymą ir darbo sritį yra atsakingi vadovai.

13. Remti Federacijos pastangas, bendradarbiaujant su miškų urėdijomis, padedant susikurti profesinėms sąjungoms tose miškų urėdijose, kur jų nėra, vadovaujantis Darbo kodekso nuostatomis, miškų urėdijoms pasirašyti kolektyvinę sutartį su Federacija.

14. Kontroliuoti, kad ekonominės recesijos (sunkmečio) sąlygomis miškų urėdijose pastatų statybos ir remonto darbai, tarnybinių, lengvųjų automobilių įsigijimas, kitos tiesiogiai ne miško ruošai, privalomiesiems miško atkūrimo, apsaugos ir tvarkymo darbams skirtos investicijos ir pirkimai nebūtų vykdomi darbuotojų darbo užmokesčio ir socialinių garantijų įšaldymo ar mažinimo sąskaita.

IV. Federacija įsipareigoja:

15. Generalinei miškų urėdijai pakvietus, dalyvauti Generalinės miškų urėdijos sudaromų darbo grupių ir komisijų darbe, ruošiant rekomendacijas ir kitus dokumentus dėl efektyvesnio materialinių, finansinių ir kitų įmonės resursų panaudojimo urėdijose.



16. Reikalauti, kad miškų urėdijų pelno dalis, skirta socialiniams, kultūriniais ir panašioms tikslams, būtų naudojama socialiai teisingai visoms darbuotojų grupėms.

17. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir Savivaldybės įmonių įstatymu, reikalauti, kad laiku būtų paskirstytas miškų urėdijų paskirstytinasis pelnas, patvirtinta darbuotojų premijoms, socialiniams, kultūriniais ir panašioms tikslams paskirstytinojo pelno dalis.

18. Rekomenduoti miškų urėdijoms kolektyvinėse sutartyse numatyti, kad kai dėl darbo užmokesčio sistemos pertvarkos žinybos mastu sumažėja darbuotojo darbo užmokestis, lyginant su ankstesniu, kol darbuotojas eina tas pačias pareigas, jiems mokėti iki pertvarkos nustatytą darbo užmokestį.

19. Per urėdijose esančius profesinių sąjungų atstovus kontroliuoti Generalinės miškų urėdijos ir Federacijos susitarimų, paruoštų ir tarpusavyje suderintų norminių dokumentų vykdymą urėdijose. Informuoti susitarimo šalių atstovus apie pažeidimus ir/ar piktnaudžiavimo atvejus.

20. Ruošti rekomendacijas ir pasiūlymus darbo apmokėjimo, darbų saugos, efektyvaus darbo laiko panaudojimo, socialiniais ir kitais miškų urėdijų darbuotojams aktualiais klausimais.

21. Orientuoti darbuotojus jiems keliamų gamybinių užduočių vykdymui, nepažeidinėti darbo drausmės ir darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų.

22. Skatinti darbuotojų lojalumą darbdaviui (miškų urėdijai), socialinį dialogą miškų urėdijose, darbuotojų informavimą ir konsultavimą.

23. Dalyvauti sprendžiant kolektyvinius ir individualius darbo ginčus ir konfliktus.

24. Vykdant šioje Sutartyje prisiimtus įsipareigojimus, neorganizuoti viešų protesto akcijų.

V. Generalinė miškų urėdija ir Federacija rekomenduoja Kolektyvinėse sutartyse numatyti:

25. Miškų urėdijų Kolektyvinėse sutartyse ir darbuotojų darbo apmokėjimo ir premijavimo taisyklėse numatyti darbuotojų materialinio skatinimo ir paramos tvarkas. Materialinis skatinimas, kuris gali būti skiriamas:

- iš sutaupyto darbo užmokesčio fondo;
- iš pelno (pelno rezervo dalies, skirtos darbuotojų premijoms, socialiniams, kultūriniais ir panašioms tikslams).

26. Kolektyvinėse sutartyse ir miškų urėdijos darbuotojų darbo apmokėjimo ir premijavimo taisyklėse numatyti materialinio skatinimo ir paramos atvejus nuolatiniams darbuotojams apmokėjimą už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties bei viršvalandinį darbą ir budėjimą bei priemokas, esant nukrypimų nuo normalių darbo sąlygų.

27. Sudaryti miškų urėdijos darbų ir pareigų, kuriems, vadovaujantis Darbo kodeksu, privalomai sudaroma pilnos materialinės atsakomybės sutartis, sąrašą.

28. Sudaryti sąrašą papildomų atvejų, kada galima suteikti nemo-kamas atostogas, nenurodytas Darbo kodekso 184 straipsnio 1 dalyje. Sudarant kolektyvines sutartis, šis sąrašas gali būti papildytas.

29. Siekiant aukštojo išsilavinimo ar kvalifikacijos kėlimo pagal užimamą pareigybę miškų urėdijoje, miškų urėdijos darbuotojui skirti apmokamas atostogas.

30. Sudaryti sąrašą pareigų ir profesijų, kurių darbas, viršijantis nustatytą darbo laiką, nelaikomas viršvalandiniu. Kolektyvinėse sutartyse numatyti iki 7 dienų papildomas apmokamas atostogas.

31. Sudaryti komercinių (gamybinių) paslapčių sąrašą (Darbo kodekso 47 straipsnis):

31.1. Darbuotojų privačių interesų deklaracijos su priedais;

31.2. Darbuotojų darbo sutartis;

31.3. Darbuotojų asmens bylos;

31.4. Darbuotojams priskaičiuotas atlyginimas ir su tuo susijusi informacija;

31.5. Sutarčių su tiekėjais ir pirkėjais sąlygos;

31.6. Pirkimo ir pardavimo konkursams pateikta medžiaga;

31.7. Grynujų pinigų pervežamas kiekis ir laikas;

Sudarant kolektyvines sutartis, šis sąrašas gali būti papildytas.

32. Miškų urėdijų darbuotojų švietimui ir mokymui numatyti 0,1 proc. dalį nuo metinio darbo užmokesčio fondo mokymosi atostogoms apmokėti.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymu, profesinių sąjungų renkamų organų nariai (jų pareigoms atlikti) atleidžiami nuo darbo 64 darbo valandas per metus, mokant vidutinį darbo užmokestį.

VI. Socialinės partnerystės ir bendradarbiavimo plėtra

33. Susitarimo šalys gali organizuoti bendrą valstybės įmonių miškų urėdijų vadovų ir darbuotojų atstovų pasitarimą, kuriame informuojama apie praėjusio laikotarpio valstybės įmonių miškų urėdijų ūkinės – finansinės veiklos rezultatus, prioritetinius uždavinius ir darbo trūkumus, aptariama darbuotojų darbo sąlygų gerinimo klausimai ir perspektyvos, kolektyvinių sutarčių įsipareigojimų vykdymas, darbuotojų darbų saugos ir sveikatos būklė miškų urėdijose, nelaimingų atsitikimų darbe atvejai ir kita.

34. Susitarimo šalys gali teikti siūlymus ir rekomendacijas, rengiant kolektyvines sutartis miškų urėdijose, metodinę medžiagą ir padėti spręsti iškilusius klausimus.

35. Sutarties šalys skatina organizuoti mokymus miškų urėdijų darbuotojams darbų saugos ir sveikatos, darbo santykius reguliuojančių teisės aktų bei darbuotojų atstovavimo klausimais.

36. Susitarimo šalys siekia, kad pertvarkant darbo ir gamybinius procesus, optimizuojant miškų urėdijų valdymą, atleidžiant darbuotojus dėl ekonominių – technologinių priežasčių ar įmonės struktūrinių pertvarkymų ir dėl kitų svarbių priežasčių būtų laikomasi Darbo kodekso reikalavimų.

VII. Baigiamosios nuostatos

37. Ši sutartis įsigalioja, šalims pasirašius ir įregistravus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje.

38. Sutarties vykdymas aptariamas Generalinės miškų urėdijos Kolegijos ir Federacijos Tarybos ir/arba Valdybos posėdžiuose.

39. Sutarties galiojimo laikas neribotas. Ji keičiama ir papildoma vienos iš šalių iniciatyva ir susitarimu. Jei metams baigiantis viena iš šalių prieš tris mėnesius pateikia pastabų ir pasiūlymų sutarčiai keisti, jie svarstomi ir priimami kaip Šakinės kolektyvinės sutarties papildymai ir pakeitimai bei pateikiami Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai kaip priedai.

BENJAMINAS SAKALAUSKAS

ALGIRDAS RAUKA

Generalinis miškų urėdas

Federacijos pirmininkas

Šią sutartį 2013 m. lapkričio 26 d. užregistravo Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Jurbarkiečių technika dūzgia visoje Lietuvoje

PRANAS SATKUS



Naująja medkirte pirmiausia pasidžiaugė operatorius L. Užpelkis, G. Cicėnas, N. Gurklys su žmona Jurgita ir sūnumi Rychiu bei Konekesko Lietuva serviso inžinierius Robertas Naudžiūnas (antras iš dešinės)

Jeigu jurbarkieškį Nerijų Gurklį paklaustų, ką jis labiau mėgsta – darbą miške, medžioklę ar visureigių varžybas, jam atsakyti nebūtų labai lengva, mat, visi tie dalykai šiam 34-erių metų vyrui patinka.

Mišką jis pamėgo dar būdamas mažas ir dabar vadovauja paties įkurtai uždarajai akcinei bendrovei *Miško ruošos darbai*, kuri tapo viena didžiausių ir garsiausių tokio pobūdžio įmonių Lietuvoje.

Galėtų Nerijus didžiuotis ir puikiais medžioklės trofėjais. O varžybos automobiliais tikriausiai šį jauną vyrą patraukė adrenalinu. Sekasi jam ir čia: ne kartą iškovojo prizines vietas ne tik respublikinėse, bet ir tarptautinėse visureigių bekelės varžybose.

„Miške pradėjau dirbti dar būdamas penkiolikos metų, kai mokiausi Smalininkų vidurinėje mokykloje. Vėtra Karšuvos girioje, kur senelis turi mišką, išvirtė nemažai medžių. Jis paprašė padėti juos sutvarkyti. Iš pradžių tampa nukirstas šakas, o paskui išdrįsau motorinį pjūklą paimti“, – prisimena N. Gurklys.

Dažną savaitgalį Nerijus šitaip praleidavo miške. Darbštų vaikinuką pastebėjo tuometinis Smalininkų žemės ūkio technikumui direktorius Algimantas Gluodas, pats mėgęs ir mokėjęs medkirčio darbą. „Tai mano pirmasis miško mokytojas“, – sako Nerijus.

Kurį laiką jam talkino brolis. „Aš motoriniu pjūklų *Družba* pjaudavau medžius, o brolis nedideliu traktoriuku juos išveždavo. Sekėsi nelengvai, nes tas rusiškas pjūklas sunkus, o ir ištraukti medieną nebuvo paprasta“, – prisimena N. Gurklys.

Padirbėti miške jis traukdavo ir mokymdamasis Viešvilės technikos mokykloje. „Ją baigus, sykį pažįstamas miškininkas pasiūlė įregistruoti savo įmonę ir dirbti. Pagalvojau, kad tai – gera mintis. Praėjo 16 metų, tačiau pasirinkimo nesigailiu iki šiol“, – sako N. Gurklys.

Dabar jo vadovaujamoje UAB *Miško ruošos darbai* triūsia apie 30 žmonių. Dauguma jų jauni, iki 40-ies metų. Rusišką motorinį

pjūklą ir traktoriuką seniai pakeitė vakarietiška technika, kurios *Miško ruošos darbai* turi bene daugiausiai tarp kolegų Lietuvoje: trys medkirtės *Ponsse*, viena – *Timberjack*, dvi medvežės *Ponsse* ir trys – *Jhon Deere*.

Įdomu stebėti, kaip galinga medkirtė *Ponsse Ergo* doroja medžius. Tarsi robotas apglėbia juos žnyplėmis, kurias miškininkai vadina kirtimo galvute. Čirkšteli pjūklas, pažyra srovelė pjuvenų. Dar ore kybantis medis nugenimas ir supjaustomas gabalais. Atrodo, tarsi mašina suvoktų, ką ir kaip reikia daryti, kad medžiai būtų nupjauti greitai ir dailiai, kiek įmanoma mažiau pakenkiant kitiems ir visam miškui. Be abejo, jos „smegenys“ – operatorius.

Į medienos priguldytą kirtavietę įproja medvežė – panaši į medkirtę mašina, gerai pritaikyta supjaustyti medienai ilgą „ranką“ surinkti, susikrauti į „pilvą“ ir išgabenus perkrauti į dailias rietuves prie kelio, iš kur jos suguls į sunkvežimius.

Tokia technika kainuoja ne vieną šimtą tūkstančių litų, tačiau ir padaro daug. Laikai, kai medieną tempė iš kirtaviečių arkliais, praėjo, nes šiandien tenka dirbti daug – gerai prižiūrėti Lietuvos miškai auga sparčiai ir yra kertami pagal mokslininkų parengtus ir Vyriausybės patvirtintus kirtimo planus.

Pasak Nerijaus, *Ponsse Ergo* per parą nukertama apie 800 kubinių metrų medienos, per metus – apie 80 tūkstančių kubinių metrų. O visas *Miško ruošos darbų* kolektyvas per metus iškerta apie 240 tūkstančių kubinių metrų medienos.

N. Gurlklys neslepia: užsakymų netrūksta tiek miškų urėdijų, tiek privačiuose miškuose. Antai pastaruoju metu jurbarkiškiečiai daug dirba Varėnos miškų urėdijoje, taip pat UAB *Dzūkijos miškas* miškuose, Raseinių miškų urėdijoje ir kitur.

Kur tokio populiarumo priežastys? „Sulipdėme gerą kolektyvą, – svarsto pašnekovas. – Daugelis mūsų vienmečiai, tad sutariame. Vyrų neblogai perprato techniką. Pasitikiu operatoriais broliais Arūnu ir Audriumi Rutkauskais, Laimonu Užpelkiu ir Mindaugu Jankausku, Vidu Jasinsku ir kitais. Man belieka tik „sustyguoti“ darbus“.

Anot N. Gurlklio, jo kolegų uždirba neblogai, gyvena, kai tenka dirbti toli nuo namų, kilnojamuose nameliuose arba bendrovės išnuomotuose kaimo turizmo sodybose, viešbučiuose. Galbūt todėl mūsų žmonės brangina darbą ir nesiblaško.

Jis ir pats seniai suprato, jog gyvenime būtina nesiblaškyti, o kantriu darbu įsigyti pasitikėjimą.

„Kai prieš keletą metų uraganas išvartė daug Lietuvos miškų, galima buvo gerai uždirbti. Daug medkirčių taip ir darė – puolė dirbti tiems, kas mokėjo keletu litų daugiau negu kiti. O mes nuosekliai dirbome UAB *Dzūkijos miškas*, nors tada buvome tik subrangovai. Tačiau dabar mumis ta bendrovė pasitiki, esame jos rangovas“, – pasakoja N. Gurlklys.

Labai daug priklauso ir nuo technikos. N. Gurlklio bendrovė pastaraisiais metais užmezgė glaudžius ryšius su suomišką miško techniką *Ponsse* pardavinėjančia UAB *Konekesko Lietuva*. *Ponsse* – pasaulinė mašinų gamybos firma, jos technika dūzgia visuose žemynuose.

„Šiuo metu *Ponsse* – galbūt geriausia miško technika pasaulyje. Darbo sąlygos medkirtėse ir medvežėse tokios, kad ne kiekviename lengvame automobilyje rasi. Mašinos patogios ir patikimos“ – giria N. Gurlklys.

Žinoma, sugesti gali bet koks žmogaus sukonstruotas mechanizmas. „Garantiu laikotarpiu, kuris trunka metus arba 2 tūkstančius darbo valandų, savo parduotą techniką *Konekesko Lietuva* specialistai taiso nemokamai, o ir garantijai pasibaigus, visada padeda, – sako N. Gurlklys. Be to, jie greitai reaguoja į pranešimus ir atvyksta jau po keleto valandų, kokiame Lietuvos kampelyje bedirbtume“.

Grįžęs iš Jurbarko į Vilnių, paskambinau UAB *Konekesko Lietuva* Statybinės, komunalinės ir miško technikos departamento direktoriui Giedriui Cicėnui.

„Mūsų bendrovė turi vieną plačiausių Lietuvoje klientų aptarnavimo tinklų – serviso centrai įsteigti Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Panevėžyje. 15 ekipažų pasiruošę išvykti bet kada, tad mūsų klientai kartu su gera technika įsigija ir gerą bei greitą aptarnavimą“, – paaiškino G. Cicėnas.

Nuo 2001 m. veikianti UAB *Konekesko Lietuva* nemažai investuoja į servisą ir tai pasiteisina. Antai pernai *Konekesko Lietuva* buvo pripažinta geriausia *Ponsse* atstove pasaulyje.

Ši bendrovė prekiauja ne tik miško, bet ir žemės ūkio technika bei padargais, statybina, komunaline, kelių statybos, sandėliavimo technika ir įranga, atsarginėmis dalimis, teikia technikos priežiūros ir remonto paslaugas. Pasak G. Cicėno, vien *Ponsse* medkirčių ir medvežių Lietuvoje yra apie 50.

G. Cicėnas negailėjo pagyrimų ir N. Gurlklio bendrovei. „Tai miško darbų profesionalai. Jie taip įgudę dirbti su sudėtinga technika, kad dėl menkų gedimų ir neskambina – patys juos pašalina, nors darbo turi daug ir techniką naudoja intensyviai. Diskusijų tarp mūsų nebūna, nebent vieni kitiems draugiškai ką nors patariame, kai nuvažiuojame pasižiūrėti, kaip dirba mūsų technika“, – pasakojo UAB *Konekesko Lietuva* atstovas.



„Dirbau visus miško darbus, mėgstu techniką, tai prireikus galėčiau valdyti ir šią medkirtę“, – juokiasi UAB *Miško ruošos darbai* vadovas N. Gurlklys



*Legul ateinantys Naujieji metai
būna dar vienas žingsnis
į Jūsų sėkmę ir klestėjimą,
O senųjų patirtis,
teikvėpia naujoms idėjoms
ir darbams.*



*Džiugių ir šviesių žiemos švenčių
Jums linki UAB „Biržų žemtiekimas“ kolektyvas*



UAB „BIRŽŲ ŽEMTIEKIMAS“
Tiekimo g. 4, LT-41128 Biržai, Lietuva
Tel. + 370 450 31 383
Faksas +370 450 31 484
El. paštas info@zemtiekimas.lt
El. parduotuvė www.ezemtiekimas.lt

www.zemtiekimas.lt

Daugiau informacijos –
Tel.: + 370 687 46 446, +370 686 30 477
Atsarginės dalys –
El. paštas Saulius.Povilonis@zemtiekimas.lt
Tel. +370 698 29 440
Servisas – El. paštas servisas@zemtiekimas.lt
Tel. + 370 698 76 047

LOGSET
TIESIOG GERIAUSIA
www.logset.com



LIKMERĖ

*Gražių, šiltų Šv. Kalėdų
ir prasmingų Naujųjų metų!*

Jums linki „Lickmerė“ kolektyvas

www.likmere.lt

Tel. 8 340 60054

El. paštas info@likmere.lt

AXER

**Suomiškos biokuro giljotinos AXER –
profesionalūs priedai ekskavatoriams
ir miško mašinoms**



UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

**AXER – Skandinavijos rinkos lyderis.
Įdarbink savo ekskavatorių biokuro gamybai!**



**Iggesund forest
PAGAMINTA
ŠVEDIJOJE!**



Viskas Jūsų medkirtei :

- Pjovimo juostos ir žvaigždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvaigždutės
- Markiravimo dažai



Atstovas Lietuvai

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt
www.mmc.lt

Šiomet konkurso nugalėtojų prizai iškeliaavo į Žemaitiją



Konkurso prizininkai

AUTORIAUS nuotraukos

Tradicinėje LMSA konferencijoje „**Miškas – žmogui, žmogus – miškui**“, vykusioje gruodžio 6 d. Trakuose, aptarus miško savininkams aktualius miškų politikos, medžioklės ir praktinio miškininkavimo klausimus, nekantriai laukta kasmetinio konkurso „Pavyzdinčiai tvarkoma privati miško valda 2013“ įvertinimo rezultatų.

Konkurso rėmėjai

Šio konkurso organizavimu nenuilstamai tebesirūpinantis Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos specialistas miškininkas, LMSA Ignalinos skyriaus pirmininkas Romualdas Cicėnas pažymėjo, jog ieškant pažangiai miškininkaujančių miško savininkų, juos paskatinant, geranoriškai prisideda Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos, Nacionalinės mokėjimo agentūros, Valstybinės miškų tarnybos, ypač jos Miškų kontrolės skyriaus teritorinių padalinių rajonuose specialistai bei su LMSA bendradarbiaujančios įmonės, skirdamos konkurso dalyviams – miško savininkams paskatinamuosius prizus už įvairias iniciatyvas. Todėl šio konkurso apibendrinimas, nugalėtojų pristatymas yra laukiama šventė patiems miško savininkams ir su jais bendraujantiems.

R. Cicėnas įteikė LMSA padėkas prie šio konkurso pravedimo aktyviai pridėjusiems Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus teritorinių poskyrių darbuotojams –

alytiškiui Gintautui Sventickui, šilutiškiui Ričardui Banzai, panevėžietei Onai Rutkauskienei, telšiškiui Arūnui Galinauskui, širvintiškiui Romualdui Sakalauskui. Jis pasidžiaugė, kad neabejingai į tai žiūri ir jų kolegos – kaunietis Voldemaras Švėgžda, marijampolietis Gintaras Žukauskas, šakielis Algirdas Dičpinigaitis, kelmiškis Algis Mackevičius, šiaulietė Egidija Ermanienė, radviliškietis Ričardas Neciunskas, mažeikietis Virginijus Gričius, telšiškis Vilius Ivanauskas, trakiškis Juozas Kvetkauskas, širvintiškis Pranas Bernotas, kupiškėnas Vidas Valma, zarasiškės Jovita Biveinienė, Jūratė Leleckienė, uteniškė Jolanta Jasienė bei kiti. Šiais metais prie sėkmingo konkurso įgyvendinimo geranoriškai prisidėjo ir Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos specialistas Laimonas Daukša.

Pažymėta, kad šių konkursų organizavimo sėkmei nemažos įtakos turėjo ir LMSA skyrių pirmininkų indėlis (ypač Ignalinos, Panevėžio, Kretingos bei Raseinių), kurie ne tik pristatė, apžiūrėjo, bet ir vertino ūkininkavimą privačiose miško valdose, padėjo komisiškai objektyviai išrinkti nugalėtojus.

Šiomet LMSA Raseinių skyriaus pirmininkės Skaidrutės Žuvelaitienės iniciatyva rajone surengtas konkursas, kurio nugalėtojai deleguoti į respublikinį konkursą. Konferencijoje tokiai iniciatyvai pritarta bei pasiūlyta į privačių miško valdų vertinimą regionuose įtraukti ir miškų urėdijų specialistus, girininkus.

Šiųmečio konkurso nugalėtojai

Pirmoji vieta skirta šiomet konkurse panoriam dalyvauti telšiškiui miško savininkui **Steponui Vaitkui**, turinčiam inžinieriaus-mechaniko ir miškų ūkio inžinieriaus aukštojo mokslo diplomus. Stanislovo ir Jolantos Vaitkų privati valda ne tipinė – iš konsoliduoto 128 ha žemės ploto tik apie trečdalis buvo miškas, visa kita – karklynai. Dabar jų vietoje želia sukultūrintos pievos ir įveisti miško želdiniai. Miške kirtimams įrengti valksmai, keliukai, laukuose iškasta 17 tvenkinukų, ant pylimų – 2 apžvalgos bokšteliai. Pasukus iš

Savo veiklą pristato konkurso nugalėtojas telšiškis Steponas Vaitkus



rajoninės reikšmės vieškelio į šią valdą, nežinantys neįtarti, kad važiuoja gerai prižiūrimu privačiu keliu: beveik tokio pat pločio sankasa, pakelės grioviai. Miške visus darbus Steponas atlieka savomis jėgomis: vykdo atvejinius ir retinimo kirtimus, siekia savaiminio medynų atsikūrimo, rūpinasi valdos riboženkliais, ribinėmis linijomis. Tai pavyzdys, ką gali padaryti energingi ir sumanūs valdos šeimininkai.

Antros vietos prizininku tapo šiaulietis inžinierius statybininkas **Stanislovas Bagdonas**, nuo 2010 m. kasmet dalyvaujantis konkurse. Radviliškio rajono Šniūraičių kaime 39 ha valdo jis taip pat stengiasi daugumą miško darbų atlikti savo rankomis, racionaliai ūkininkauti – kirtimo atliekas panaudoja biokurui, apie 12 ha pievų užsodino mišku, daliai ploto gavo ES paramą. Kadangi žemė nederlinga, daugiausiai įveista pušies, beržo, šiek tiek eglės želdinių, jie gerai prižiūrimi. Stanislovas imasi ir ekonominės naudos neduodančių infrastruktūros darbų: valdo įrengė įvažiavimą į miško aikštelę, joje įrengė atokvėpio vietą, remontuoja miško kelius, kasa sausinimo griovius, rengia pralaidas vandeniui nutekėti.

Miške pats atrenka medžius kirtimui, ugdo jaunuolynus. Šiam miško savininkui įgyti miškininkavimo praktikos padėjo 40 val. kursai ir nuolatinės konsultacijos su Radviliškio rajone daug metų miškų inspektoriumi dirbančiu Ričardu Neciunsku. Buvimas miške Stanislovui teikia ir moralinį pasitenkinimą.

Trečioji vieta skirta užsiimančiam ir privačia miškininkyste Raseinių miškų urėdijos Šimkaičių girininkijos girininkui **Robertui**

Šiuigždai, jau ne pirmą kartą dalyvaujančiam konkursuose. Jis apžiūrai parinko tris mažus miško sklypelius (bendras plotas 6,8 ha), kuriuose vertintojai rado beveik visas miškuose atliekamas ūkines ir gamtosaugines priemones. Jos atliktos kokybiškai, kaip ir dera profesionalui miškininkui. Tai technologinis miško sutvarkymas: atlikti geodeziniai matavimai, išvestos ribos, sukasti metaliniai riboženkliai, suremontuoti keliai, nusausti šlapi medynai. Pavyzdinė ir miškininkystė: atvejiniai kirtimai, parama savaiminiam atželimui iškart po kirtimo, šlapiose kirtavietėse eglių sodinimui paruošta dirva kauburėliais, likviduotas vasarą eglyną užpuolusių kinnvarpų židynys, laiku atliekami ugdomieji kirtimai. Skirtas dėmesys ir biologinei įvairovei, gamtosagai: visose kirtavietėse paliekami seni medžiai, stuobriai su uokais, iškelta dešimtys inkilų įvairioms paukščių rūšims, net pelėdoms, antims. Inkilai iš uokinių medžių ir iš lentų keliai rudenį, kad „prigytų“ miško aplinkoje. Pakelėse akį džiugina prisodinti įvairiausi krūmai – putiniai, eršėčiai, kauleniai, gudobelės. Taip miškininkauti, matyt, įgimta. Šimkaičiuose nuo 1965 m. iki pensijos girininkavo Adolfas Vladas Šiuigžda, jo patirtį perėmęs dabar šio krašto miškų tvarko sūnus Robertas.

Konkurso laureatai regionuose

Alytaus apskrityje pirmoji vieta skirta miško savininkui ir miškininkui Eimučiui Gudelevičiui, kuris panemunėje esantį savo mišką nori matyti natūraliai augantį, medienos traukimui iš ugdymo, sanitarinių kirtimų naudoja tik arklį. Kauno apskrityje už sumanų miškų veisimą pirmąją vietą pelnė miškin-

ninkystę studijuojantis Liutauras Bartulis iš Kaišiadorių rajono, o Marijampolės apskrityje antrus metus lyderio pozicijas išlaikė Dainius Jocius, užsiimantis žemės konsolidacija ir miškų plėtra. Už sumanų miško atkūrimą Šiaulių rajone prie Gilvyčių kaimo esančioje valdoje pirmąją vietą Šiaulių apskrityje paskatintas Dominykas Pukėnas.

Tauragės apskrityje lydere pripažinta Antano ir Virginijos Tarvydų iš Šilalės rajono Kalniškių II kaimo konsoliduota 49,3 ha valda, kurioje miškas prižiūrimas labai profesionaliai. Telšių apskrityje pirmąją vietą pelnė Algirdas Gaurilius, pastaruoju metu pavyzdinai tvarkantis ne tik savo sodybą, bet ir 31,4 ha miško valdą, esančią Berkinėnų kaime, šalia Telšių miesto kolektyvinių sodų. Utenos apskrityje geriausio įvertinimo susilaukė Raimondos ir Gintaro Kirvelų iš Utenos rajono Kemešio kaimo 5 ha miško valda, kur vien kalvos, pakalnės, smėlynai, balos, o tarp jų auga prižiūrimi pušynai, eglynai, beržynai su alksniais. Vilniaus apskrityje nugalėtojo prizą pelnė ūkininkas, miškininkas Albertas Strazdas iš Širvintų rajono Mančiūšenų kaimo, savo jėgomis išradinai tvarkantis nedidelę (7,66 ha) miško valdą. Pirmoji vieta Panevėžio apskrityje skirta miško savininkei Ramutei Bakanienei iš Kupiškio rajono, kuriai dėl miško darbų nereikia sukti galvos – miškininkai yra vyras ir sūnus. Klaipėdos apskrityje ši vieta atiteko ūkininkui Remigijui Vaitkui, kurio konkursui pateiktame miško sklype visi darbai buvo atlikti be pastabų.

R. Cicėno pastebėjimu, iš per ketverius metus konkursuose dalyvavusių miško savininkų 31 buvo miškininkas profesionalas. Todėl kyla mintis: galbūt konkurse dalyvaujančios miško valdos, kurių savininkai ar jų šeimos nariai turi miškininkystės išsilavinimą ir iš to duoną pelno, galėtų varžytis atskiroje konkurso kategorijoje, nelyginant jų veiklos vienodais balais su kitokio išsilavinimo ar garbaus amžiaus miško savininkais. Taip girininkas ar kitas specialistas miškininkas galėtų parodyti savo profesionalumą privačioje miškininkystėje tarp lygiaverčių kolegų apskrities, šalies mastu.

Konkurso nugalėtojai ir laureatai regionuose paskatinti LMSA ir Aplinkos ministerijos padėkomis bei rėmėjų prizais, kuriuos įteikė LMSA vadovas dr. Algis Gaižutis ir aplinkos viceministras Linas Jonauskas. Taip pat keliolikai aktyvių miško savininkų įteiktos rėmėjų paskatos už įvairias iniciatyvas.

VACLOVAS VIDUGIRIS

Antros vietos laimėtojas šiaulietis
Stanislovas Bagdonas



Aplinkos viceministras Linas Jonauskas
su trečios vietos laimėtoju Robertu Šiuigžda



Kaip saugiai naudotis grandininio pjūkle

7 svarbiausios taisyklės

Benzininį grandininį pjūklą vis dažniau naudoja ne tik miško ruošos įmonės, miškų savininkai, bet ir žmonės, gyvenantys privačiuose namuose ar turintys sodybas. Specialistai pastebi, kad reikiamų įgūdžių, kaip saugiai naudotis grandininio pjūkle, gana dažnai neturi ne tik retkarčiais pjūklą į rankas paimantieji, bet ir nuolat medžius savo reikmėms pjaunantys žmonės.

„Didžioji dauguma žmonių, nusipirkę naują prekę, dažniausiai nemėgsta skaityti instrukcijos, kaip teisingai ja naudotis. Tačiau netinkamai naudojant grandininį pjūklą, gali kilti pavojus pačiam pjovėjui bei aplinkiniams, o taip pat ir technikai“, – sako „Husqvarna Lietuva“ techninio aptarnavimo vadovas Baltijos šalims Aidas Lebeda.

Pasak specialistų, pripratę prie neteisingų darbo grandininio pjūkle metodų, žmonės pjaudami ar genėdami medžius, rizikuoja susižeisti ar net žūti po virstančiais medžiais.

1-oji taisyklė – tinkamai apsirengti

Tinkama apranga – ne mažiau svarbi nei gerai darbui paruoštas pjūklas. Dirbant grandininio pjūkle pjovėją nuo sužeidimų, pakrypus ar nuslydus pjūklui, gali apsaugoti tinkami drabužiai ir avalynė. Svarbu, kad rūbai priglustų prie kūno, marškiniai ar striukė būtų užsegti, avalynė – tvirtu padu ir viršumi, kad apsaugotų pėdą. Patariama mėvėti darbinės pirstinės.

Pasak daugkartinio Lietuvos medkričių čempionatų nugalėtojo Romo Balčiūno, dirbant grandininio pjūkle ir jam paslydus, medkirtys dažniausiai rizikuoja susižeisti kojas.

Dažnai dirbantiems su grandininio pjūkle, praverčiau įsigyti specialią aprangą, pirstines, šalną. Miškininkams gaminama avalynė yra su metalo apsaugomis, apranga – su specialiu pamušalu, kurio ilgi pluoštai apsisuka apie pjūklo grandinę ir ją sustabdo. Šalmai turi veido apsaugą bei ausines, mažinančias triukšmo poveikį klausai.



2-oji taisyklė – prieš įjungdami pjūklą, patikrinkite grandinės ir stabdžių funkciją

Prieš pradėdant darbą grandininio pjūkle, reikėtų patikrinti, ar tinkamai įtempta grandinė, ar ji neatsipalaidavusi. Jei pjūkle buvo dirbta anksčiau, reikėtų patikrinti, ar grandinė nėra atšipusi. Be to, patikrinkite grandinės tepimo funkciją. Tai daroma taip: grandininis pjūklas užvedamas; laikant jį virš kelmo, padidinamos variklio apskukos. Grandinės tepimo funkcija veikia, jei ant kelmo lieka alyvos žymė.

Grandininio pjūklo stabdžių funkcija tikrinama padėjus jį ant lygaus paviršiaus. Užvedamas variklis ir, tvirtai laikant įrankį abiem rankomis, didinamos variklio apskukos. Kairiosios rankos riešu pastūmus į priekį grandinės stabdžio rankeną, įjungiamas grandinės stabdys. Tik nepaleiskite iš rankų priekinės rankenos! Grandinė turi iš karto sustoti.





3-oji taisyklė – užvesdami pjūklą, nepamirškite įjungti grandinės stabdžio

Jei pjūklą planuojate užvesti ant žemės, padėkite jį ant lygaus pagrindo, įsitikinkite, kad po grandine nėra smulkių šakelių ar kitokių pašalinių daiktų, kurie galėtų joje įstrigti užvedus pjūklą. Užvesdami variklį, būtinai įjunkite grandinės stabdį.



4-oji taisyklė – išmokite teisingai stovėti ir laikyti pjūklą

Dirbant grandininį pjūklą reikia laikyti tvirtai pirštais apėmus abi jo rankenas. Labai svarbu, kad kairiosios rankos nykštys būtų po priekine rankena – taip sumažės galimos atatranks jėga.

Pjūklą išlaikyti bus lengviau, stovint tvirtai ir pražėrgus kojas – kairioji šiek tiek labiau išsikišusi už dešiniąją. Nugaros traumų pavyks išvengti, jeigu pjaudami ant žemės gulintį medį, labiau sulenksite kelius, o ne nugarą.



5-oji taisyklė – nekelkite pjūklo aukščiau pečių

Ruošiantis nuversti medį, prieš tai dažnai tenka nuglenėti trukdančias šakas. Niekada nekelkite grandininio pjūklo aukščiau pečių.

6-oji taisyklė – saugokitės atatranks

Genėdami šakas ar pjaudami medžio kamieną, niekada nepjaukite grandininio pjūklo juostos viršutiniąją dali-

mi. Dirbdami kairiosios rankos nykščiu, visada apkabinkite pjūklo priekinę rankeną, kad atatranks smūgis neištrauktų jo iš rankų.

Atatranks pavojaus zona – pjūklo pjovimo juostos viršutinė dalis; dėl besisukančios grandinės jėgos pjūklas gali būti metamas į viršų ir atgal.

7-oji taisyklė – venkite miške dirbti vieni

Pavojinga miške dirbti vienam – geriau pasi-
kviešti pagalbininką. Tačiau jei vis dėlto dirbsi-

te vienas, perspėkite savo artimuosius, kaimyną ar kokį nors kitą patikimą žmogų, kur būsite; turėkite su savimi mobilųjį telefoną, vaistinėlę bei transporto priemonę, kuria, esant reikalui, galėtumėte skubiai išvažiuoti.

Šių 7 taisyklių ekranizaciją galima rasti trumpame video filmuke:

<http://www.youtube.com/watch?v=0YWstR3OUk>



Žodis skaitytojui

Na štai. Vėl sulaukėme.

Ratas apsisuko. Ilgiausios naktys baigėsi. Prasideda naujas laikas. Iš pradžių – vėluojančio pavasario. Po to – niekaip neateinančios ir greitai praeinančios vasaros. Tada – dar bobų vasaros. Ir galų gale – vėl Kalėdų.

Žengimas per menamą ar sutartą Ribą atneša džiaugsmo visiems. Ir pirkimo maniakams, ir jų keikiamiems prekeiviams. Ir dvasingumo grynuoliams, panyranties į apmąstymus apie tai, kas buvo ir kas bus, ir arogantiškiems bambekliams, vadinantiems visa tai tik tuštybių muge (bambėjimui irgi reikia preteksto).

Daugiausiai gryo ir tyro džiaugsmo, žinoma, patiria mėgėjai per sakralinę ir kalendorinę Ribą prašvilpt su vėjėliu, į kelionę įsimitus vieną kitą kalną maisto atsargų ir bent jau baseiną gėrimų (be abejo, geriau neišsenkanti upė).

Nesmagu prisipažinti, bet esu beviltiškas bambeklis. Vis bandau išsiaiškinti, o kas gi to, visus pasaulio žmones taip jaudrinančio, virsmo metu vyksta Gamtoje.

Hm. Kaip čia pasakius.

Gera pamenu pirmąjį bandymą. Tiksliau – jo pasekmes. Dar ir dabar prisiminus niežti tą vietą, kurią tėvas pašventino tą mistinę naktį, kai, paklaikusios mamos raginamas, blaškėsi po miestelį ir rado sūnų, įsitaisiusį tvarto kertėje, laukiantį kūtės gyventojų užstalės pradžios.

Vėliau, bandžiau sužinoti, kaip į mūsų euforiją reaguoja miško gyventojai.

Ir vėl šnipštas.

Ne, ne! Koks šnipštas. Ką aš čia paistau?

Pabandykite tą Vidurnaktį sutikti miške. Tik be kompanijos ir be šampano. Net be laužo.

Nepatikėsite, bet tokio jausmo patirti neteks nei koncertų salėse, nei bažnyčiose, nei prabanguose restoranuose, net kaimo sodybose.

Tyla. Ne mirtina, bet tylą. Tyla, kurioje net ir didžiausio speigo metu gali išgirsti pulsujančią gyvybę. Amžiną gyvybę.

Gražių naujų vilčių, bičiuliai!

EUGENIJUS TIJUŠAS



Paukštiniams šunims – beliko tik slankų ir perkūno oželių medžioklės?

Kaip Lietuvoje medžiojame paukščius

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Medžiojamų paukščių medžioklės terminų kaita

Perkūno oželių, slankų ir karvelių keršulių medžioklė baigėsi gruodžio 1 d., kitų paukščių – gruodžio 15 d., o kovai ir pilkosios varnos bus medžiojamos iki kovo 1 d., fazanai – iki gegužės 1 d.

Jau visai nemedžiojame kurapkų, nes jų populiacija sparčiai mažėja ne tik Lietuvoje, bet ir kitose Europos valstybėse. Šiemet ornitologai pasiekė, kad didžiųjų ir rudagalvių ančių, dryžgalvių ir rudagalvių kryklių bei klykuolių medžioklės pradžia iš rugpjūčio 15 d. būtų nukelta į rugsėjo 5 d. Tai motyvuota tuo, kad rugpjūčio viduryje dar buvo daug neskraidančių ančių jauniklių. Tačiau jų medžioklės pradžioje būna kasmet, nes dėl įvairių priežasčių nemažai žūsta pirmųjų vadų ančių jaunikliai ar plėšrūnai sunaikina pirmas kiaušinių dėtis. Antrų vadų ančių jaunikliai iki rugpjūčio 15 d. dažniausiai ant sparnų nepakyla. Todėl tikslinga būtų visų ančių medžioklės pradėti rugsėjo 1 d., o ne kai-



AUTORIAUS nuotraukos

Per 2012-2013 m. medžioklės sezoną Lietuvoje sumedžiotos tik 759 slankos, o Europoje – beveik 3 mln.

Mėgstamos ančių ir perkūno oželių buveinės





Sumažėjus kurapkų gausai, jų medžioklė uždrausta

talioti kasmet priklausomai nuo klimato sąlygų pokyčių. Tuo labiau, kad šiais metais aplinkos ministro įsakymas dėl ančių medžioklės terminų pakeitimo „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbtas tik rugpjūčio 14 d., kai medžioklė jau turėjo prasidėti rugpjūčio 15 d. Gerai, kad visi medžiotojai turi mobiliuosius telefonus... Dauguma medžiotojų išsiruošia tik į paukščių medžioklės sezono atidarymą, todėl jiems ne taip svarbu, ar medžioklė prasidės rugpjūčio 15 d., ar rugsėjo 1-ąją. Svarbu, kad tai būtų pastovi ir iš anksto žinoma data. O po paukščių (ančių) medžioklės atidarymo Lietuvos šauliai vėl sėdasi į bokštelių prie jaukylų ir pyškina šiųmečius šerniukus...



Antys

Paukščių medžioklės Lietuvoje nepopuliarios

Lietuvos medžiotojai labiausiai mėgsta medžioti stambiuosius žvėris. Populiariausios – šernų medžioklės. Aplinkos ministerijos tinklapyje paskelbtais duomenimis, 2012-2013 m. medžioklės sezono metu sumedžioti 60989 kanopiniai žvėrys, o paukščių – tik 15251, neskaitant fazanų (jų sumedžiota 2814). Paukščių pas mus sumedžiojama netgi mažiau nei stirnų (16179), vienam šauliui tenka vidutiniškai tik pusė sumedžioti paukščio per medžioklės sezoną.

Iš paukščių Lietuvoje daugiausia sumedžiojama didžiųjų ančių – per 2012-2013 m. medžioklės sezoną jų nušauta 13496, o iš viso sumedžiota 14200 ančių. Uždraudus pavasarinės medžioklės, labai mažai sumedžiojama slankų – praėjusį sezoną – tik 759. Ir šias slankas daugiausia sumedžiojo iš Vakarų Europos atvykę medžiotojai, kur paukščių medžioklės dar populiarios ir kasmet sumedžiojama apie 2,73 mln. slankų.

Lietuvos medžiotojai nepažįsta visų medžiojamųjų paukščių

Lietuvos ornitologai suserimę, kad ne visi medžiotojai pažįsta medžiojamuosius paukščius ir taikiniai neretai tampa draudžiamais medžioti retieji sparnuotieji. Daug metų dalyvavau Teisės medžioti suteikimo ir panaikinimo komisijos darbe, teko egzaminuoti medžiotojais norinčius tapti asmenis. Deja, tik retas būsimasis medžiotojas galėdavo išvardinti Lietuvoje sutinkamų ančių rūšis, atpažinti jas iš spalvotų nuotraukų. Netgi didžiąją antį, kuri yra pagrindinis Lietuvos paukščių medžiotojų laimikis, pretendentai tapti medžiotojais vadinavo pilkaja, paprastąja antimi. Jie nustebdavo, kad dar yra kitų rūšių ančių. Jiems visos antys – laukinės...

Siūliau, kad reikia kompiuterizuoti medžiotojų egzaminus. Tačiau ir kompiuteriai apvylė. Kažkas su jais taip pat negerai, kad egzaminus išlaiko daug medžiojamosios faunos nepažįstančių piliečių. Ornitologai, kiti gamtos mylėtojai siūlo, kad norintiesiems

medžioti paukščius būtų rengiami specialūs kursai ir laikomi atskiri egzaminai, kaip medžiotojams selekcininkams. Bet tuomet galime prieiti iki to, kad reikės lankyti kursus ir laikyti egzaminus visų rūšių žvėrių ir paukščių medžioklėms, atskiriems medžioklės būdams. Tada kam reikalingi bendrieji kursai ir egzaminai, kuriuos išlaikius medžioti negalėsi, o tik įgysi teisę lankyti kitus kursus ir laikyti kitus egzaminus? Mano galva, turi pakakti vieno, bet rimtų egzaminų, kurių metu

būtų tinkamai patikrinamos ir selekcijos, žvėrių bei paukščių biologijos žinios.

Kiek sumedžiojama retų, saugotinių paukščių?

Ornitologai yra teisūs, manydami, kad nepažindami paukščių medžiotojai nušauja ir vieną kitą draudžiamą medžioti sparnuotį. Tačiau tokių paukščių Lietuvoje sumedžiojama mažai vien dėl to, kad mažai jų esama medžioklės plotuose. Ir sunku pasakyti: ar geriau už retųjų paukščių sumedžiojimą uždėti didžiules baudas, ar nebausti, bet surinkti duomenis, kiek tokių paukščių sumedžiojama. Manau, kad naudingesnis būtų antrasis variantas, nes nubausti paukščius individualiai medžiojančius šaulius galimybių labai mažai. Žinoma, yra rizika, kad nesąžiningi šauliai pyškins visai nepaisydami, į koki sparnuotį nukreipti jų šautuvų vamzdžiai. Kaip bežiūrėsi, be medžiotojų kultūros kėlimo, nuolatinio jų sąžinės žadavimo, gamtos sauginių



Antano Truskausko PĮ

FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting



Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtos sauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysim geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com






idėjų propagavimo, sunku pasiekti gerų rezultatų ne tik retųjų paukščių apsaugos, bet ir visose gamtos apsaugos srityse.

Lietuvos ornitologai neturėtų apsiriboti vien medžiotojų kaltinimu retųjų sparnuočių naikinimu. Manau, kad Lietuvoje gyvenantiems paukščiams jie labiau galėtų pagelbėti, bandydami tartis su kitų Europos (ypač Pietų Europos) šalių ornitologais, kad šie priverstų savo vyriausybės migruojančių paukščių medžioklės derinti su visomis ES šalimis. Praėjusio medžioklės sezono metu, be didžiosios anties ir kitų penkių leidžiamų medžioti ančių, Lietuvoje sumedžioti tik 704 paukščiai. Kiek gali būti per klaidą nušauta medžioti draudžiamų ančių?...

Kas iš to, kad Lietuvoje reti paukščiai griežtai saugomi, kai žiemavietėse jie šaudomi šimtais tūkstančių. Antai Lietuvos raudonosios knygos „gyventojų“ šaukštasnapių ančių Pietų Europoje nušaukama apie 88 tūkst. per sezoną. Kas pasakys, kiek tuose tūkstančiuose yra iš mūsų balų nuskrudusių antelių su šaukštu vietoj snapo? Pas mus saugomų gulbių nebylių Europoje taip pat nušaukama 2644, pilkųjų žąsų – 107813, ančių cyplių – 849839, pilkųjų ančių – 73410. Ten medžiojami ir tilvikai, kitos vandens viš-

telės, netgi žvirbliniai paukščiai giesmininkai, prieš kuriuos nepakelia šautuvo netgi labiausiai užkietėjęs brakonierius Lietuvoje. Šie paukščių sumedžiojimo statistiniai duomenys neapima visų Europos šalių, o kur dar Afrika ir visos kitos teritorijos, kurias pasiekia mūsų migruojantys paukščiai? Todėl

gamtosaugininkai turėtų siekti visuose ES valdymo lygiuose, kad migruojančių paukščių rūšis, saugoma bent vienoje ES šalyje, nebūtų medžiojama visose ES šalyse. Tai pasiekus, būtų gerai susitarti ir su Afrikos valstybėmis. Antraip, ko verta savo kiemo gamtosauga? ■



SIP PROTECTION – didžiausias dirbančiams miške rūbų, avalynės ir darbo saugos priemonių gamintojas Europoje

MMC Forest
UAB „MMC Forest“
 Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
 Tel. 8 673 51506
 El. paštas info@mmc.lt
 www.miskui.lt

Pasirūpink saugiu ir komfortabiliu darbu miške...



- IŠKLAUSYSIME
- PAKONSULTUOSIME
- PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ...

Pasiklydai miške-užsik
www.miskui.lt

UAB „MMC Forest“
 Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
 Tel./faks. 8 448 68054
 Mob. tel. 8 673 51506
 El. paštas prekyba@miskui.lt
 www.mmc.lt
 www.miskui.lt

RICOH
imagine. change.



PENTAX *K-3*

24.0 MLN. VAIZDO TAŠKŲ	8.3 k/s FOTOGRAF. GREITIS	3,2" LCD EKRANAS	VAIZDO STABILIZAVIMO SISTEMA	DU SD KORTELIŲ LIZDAI	REGULIUOJAMAS AUKŠTO DAŽNIO FILTRAS
------------------------------	---------------------------------	---------------------	------------------------------------	-----------------------------	--

DRĖGMEI IR DULKĖMS ATSPARUS MAGNIO LYDINIO KORPUSAS



Fototechnikos salonai:
Vilniuje: Švitrigailos g. 11B, tel: +370 5 2394130, +370 682 15074
Kaune: Savanorių pr. 346 (PC "SAVAS"), tel: +370 37 711296, +370 682 29047
Klaipėdoje: Liepų g. 24, tel: +370 46 310018, +370 618 38858

VILBRAFOTO

Miškininko M. Daujoto mokyklos vardadienis

Marijono Daujoto pagrindinė mokykla prieš 18 metų kretingiškiams ir visiems kitiems buvo žinoma kaip 2-oji vidurinė mokykla. 1995 m. lapkričio 16-ąją ši ugdymo įstaiga pavadinta garbaus miškininko Marijono Daujoto vardu. Mokykloje įsisteigęs jaunųjų miško bičiulių būrelis pasivadino „Daujotukais“.

M. Daujotas gyveno ir dirbo Kretingoje 1922-1940 m., miesto teritorijoje įkurdino miškų urėdiją, aktyviai dalyvavo apskrities gyvenime. Tarpukariu sutvirtino ir apželdino pajūrio smėlio kopas, organizavo medelių sodinimo šventes, įsteigė medelyną, Darbėnuose pasodintas Vytauto Didžiojo ąžuolas, suformuotas skveras. Jis aktyviai dalyvavo ir Miškininkų sąjungos veikloje, skaitė mokslinius pranešimus konferencijose, buvo nuolatinis Miškų tarybos narys.

Minėdama vardadienį, mokyklos bendruomenė į svečius pasikvietė geriausiai šį žymų miškininką pažinojusius žmones – jo vaikus (dukra Ireną ir sūnų Aleksą), kurie pasidalijo prisiminimais, atsakė į susirinkusiųjų klausimus.

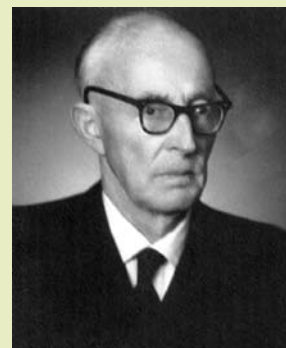
„Mūsų šeimos santykiai buvo labai glaudūs: net neįsivaizdavome, kaip galėtume gyventi atskirai. Augome trise: vyresnėlis Vladas neseniai mus paliko, o aš su sese gyvename Vilniuje, – pasinėrė į prisiminimus Aleksas Daujotas. – Mūsų tėvelis buvo tikras pedagogas: niekada nerėkdavo, nesibardavo, lupti su rykštele esu gavęs tik vienintelį kartą, bet nepavadinčiau to mušimu. Nuolat jį prisimename, ypač kai reikia kokio patarimo... Man buvo aštuoniolika, kai pradėjau rūkyti, nes tuomet rūkė ir tėvas. Nors jis liepdavo nerūkyti, ne itin klausiau. Mama jam patarė: „Pats mesk, mes ir sūnus“. Jis taip ir padarė, o netrukus – ir aš“.

Apie tėvą daug šiltų prisiminimų išlikę ir Irenos Daujotaitės atmintyje: „Parėjęs iš urėdijos per pietus tėvas turėjo įprotį 10 minučių pagulėti. Tuomet ir aš prie jo prisišlidačiau. Kiek tada jis man pasakų prisekdavo! Mėgo poeziją, prikurdavo ir pats smagių ketureilių“.

Abu miškininko vaikai pripažino, jog jų tėvas buvo geranoriškumo pavyzdys: nuolat skatino mylėti žmones, aplinką, viską gerai apgalvoti, o ne karštakošiška spręsti, būti atlaidesniems, neteisti skubotai. Kartu jis buvo ir principingas, laikėsi savo nuostatų, išliko labai linksmas.

A. Daujotas sakė: „Iš tėvo paveldėjome meilę miškui, mėgstame jame ir dabar leisti laiką, nusiraminame, pailsime, nepakenčiame netvarkos. Deja, niekas giminėje daugiau netapo miškininkais“.

Renginyje dalyvavusi Kretingos miškų urėdijos informatikos specialistė miškininkė Gražina Baniienė pakvietė mokinius ir mokytojus pa-



mąstyti apie tai, kokia buvo M. Daujoto, kaip miškininko, dvasia. Ji svečiams įteikė simbolinį suvenyrą – angelėlį, sėdintį po medžiu. Dovana turėtų simboliškai priminti, kad ir mes dabar galime prisėsti M. Daujoto sodintų medžių pavėsyje bei saugoti šventą atmintį apie šį miškininką.

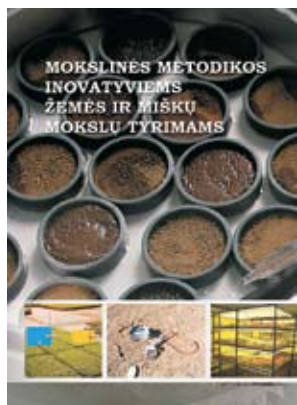
M. Daujoto vaikai mokyklos bendruomenei padovanojo pačių sudarytą ir neseniai išleistą leidinį „Marijonas Daujotas – Lietuvos miškų želdintojas“.

RASA GEDVILAITE

M. Daujoto dukra Irena ir sūnus Aleksas (sėdi) su mokyklos vardadienio dalyviais



GRAŽINOS BANIENĖS nuotrauka



LAMMC mokslininkų vykdomi tyrimai svarbioms žemės ir miškų ūkio problemoms spręsti, atlikti eksperimentai, svarbūs metodiniai reikalavimai ir patarimai iki šiol nebuvo surinkti į vieną vietą, kad taptų lengviau pasiekiami, tiems, kam tos žinios yra ar ateityje bus reikalingos. Todėl prieš kelis mėnesius išleistas leidinys „**Mokslinės metodikos inovatyviams žemės ir miškų mokslų tyrimams**“, kuriuo siekta suvienodinti ir apibendrinti sukauptas žinias ir technologijas, prisidėti prie jų sklaidos.

LAMMC institutų mokslininkai parengė 42 metodikas inovatyviems žemės ir miškų mokslų tyrimams, apibendrinti Lietuvoje ir užsienyje moksliniuose tyrimuose naudojami metodai. Miškų instituto mokslininkai daug dėmesio skyrė medžių ir medynų būklės vertinimui, miškų biomasės tyrimams, dirvožemio kokybės ekologiniam vertinimui, medienos ruošos medkirtėmis darbo našumo ir išlaidų nustatymui, medžių selekciniam įvertinimui, sausinimo tinklų miškuose būklės vertinimui, beržų rūšių identifikavimui, Lietuvos miškų kompleksiniam ekonominiam vertinimui, DNR išskyrimui iš medienos, privačių miškų savininkų ūkinės veiklos monitoringo ir kitiems klausimams.

Leidinyje išleistas vykdamas projektą „Universitetų žinių ir technologijų perdavimo gebėjimų stiprinimas (UNIGEB)“, Nr. VP1-3.1-ŠMM-01-V-02-007.

Miškų instituto inf.

Nusipelnęs ne tik pajūriui, bet ir Lietuvos miškams

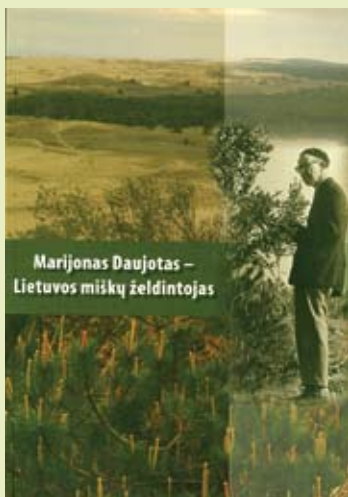
Neseniai sulaukėme išskirtinio leidinio „**Marijonas Daujotas – Lietuvos miškų želdintojas**“. Jį parengė ir šiltus prisiminimus apie savo tėtį parašė dukra Irena ir sūnus Aleksas. Nors knygutė nedidelė, joje sumaniai aprašytas M. Daujoto gyvenimas ir darbai, liudijantys neramaus XX amžiaus įvykius – juos teko išgyventi Marijonui ir kitiems miškininkams. Knygutės herojaus kelias – tai ir mūsų miškininkystės istorinė raida.

Baigęs mokslus Lenkijoje bei padirbėjęs Komyšine prie Volgos ir įgijęs miškininkavimo patirties, 1921 m. M. Daujotas grįžo į Lietuvą ir ėmėsi neįprasto darbo – želdyti pajūrio smėlynus. Apie tai byloja Kretingos miškų urėdijos miškininkų Palangoje, netoli Naglio kalno pastatytas stogastulpis.

Pastebėtina, kad M. Daujoto patirtis plačiai panaudota ir pokario metais. Atėjęs iš praktikos į mokslą ir čia sukaupęs mokslinių žinių, jis grąžino jas praktikai, padėdamas pagrindus smėlynams sutvirtinti ir apmiškinti, eroduojamoms žemėms bei šlaitams apželdinti, pušynų tvarumui ir produktyvumui didinti, įskaitant pušies keružynų rekonstrukciją ir karklų plantacijų vytelėms pinti ir biokurui kūrenti veisimą.

Su šiuo garbiu miškininku susipažinau 1954 m. vasarą Nemenčinės miškuose, vertinant Bezdonių smėlynuose įveistus pušies želdinius. Mūsų ryšiai nenutrūko ir vėliau. 1971 m. perėmus jo vadovaujamą Lietuvos miškų instituto Miško želdimo skyrių, bendravome dar glaudžiau. Jo geranoriški patarimai ir pastebėjimai vertė susimąstyti, mano disertacinis darbas buvo M. Daujoto idėjų seka. Kaip autoritetingas želdinimo specialistas jis buvo kviečiamas į pasitarimus miškų atkūrimo klausimais, skaitė pranešimus, apibendrindamas praėjusių metų miškasodį bei nurodymas ateities uždavinius. Jis sakydavo, kad į pasitarimus turi būti važiuojama ne pasėdėti.

Prisimenu Palangoje surengtoje konferencijoje M. Daujoto 110-sioms gimimo metinėms paminėti pasakytus akad. Leonar-



do Kairiūkščio žodžius: „Kur statysime Marijonui Daujotui paminklą, nes Palangoje jo įveisti pušynai – ne vieninteliai: jų yra įveisęs Neringoje, Varėnos, Druskininkų, Ignalinos bei Vilnijos krašto smėlynuose. Jo pėdsakų pilna Lietuva“. Dabar jo veisti želdiniai užaugo miškais ir teikia daug mokslinės ir praktinės informacijos. Juos reikėtų inventorizuoti ir įvertinti, suteikiant jiems M. Daujoto autorystę. Manychiau, kad įvairiomis ūkinėmis priemonėmis reikėtų atsargiai „liesti“ pajūryje jo įveistus pušynus, kurie labai jautrūs aplinkos poveikiui.

Verta paskelbti ir jo darbus spaudoje, parengiant monografiją. Šių darbų vertė svarbi ir šiandien, nes plačiai želdomos mišku žemės ūkiui nenaudojamos žemės.

M. Daujotą prisiminkime ir kaip inteligentą, daug dėmesio skyrusį to meto visuomenės švietimui, jaunimo kultūriniam auklėjimui. Ne atsitiktinai jo vardas suteiktas vienai Kretingos vidurinių mokyklų ir pavadinta gatvė.

Įdomi jo gyvenimo detalė: M. Daujotas nemėgo medžioti, tačiau dirbant Kretingos miškų urėdu teko užimti valdžios vyrus – medžiotojus. Kartą jis papasakojo, kaip medžiojo su tarpukario prezidentu Antanu Smetona, kuris atvykdavo poilsėti į Palangą. Žiemą medžioklė vyko Vaineikių miškuose. Po medžioklės valgant sumuštinus, eigulys rogutėmis atvežė urėdo žmoną Eugeniją. Ši medžiotojus pavaišino troškintais karštais kopūstais su dešrelėmis, o urėdas ištraukė *pusbonkį* paties sutaisytos trauktinės. Beregint visiems pakilo nuotai-ka, pasipylė poringės.

Ne kartą daugeliui teko patirti Daujotų šeimos subtilų vaišingumą ir kuklumą, Marijonui dirbant Miškų institute. Nepaisant užimamų pareigų, Girionių miškininkų gyvenvietėje jie gyveno mažame dviejų kambarėlių bute, apstatytame senoviškais baldais. Užėjus į jų būstą, šeimininkė Eugenija dažnai pasiūlydavo pasivaikinti jos iškeptomis bandelėmis.

Sunku dabar pasakyti, kas labiausiai formavo M. Daujoto atkaklumą, ypač sunkiausių išbandymų metu; jo dvasinį pasaulį, atsidavimą tautai bei kuklų gyvenimą ir paprastumą. Jis traukė žmones, ir, matyt, tokia buvo to meto inteligentų tautinė savimonė.

Palydint šį garbų miškininką Anapiln, Kauno Panemunės kapinėse sakėme, kad, kol būsime gyvi, tęsime jo idėjas, o atėję vėliau prie kapo padėti gėlių pasiklausime, kaip toliau būti.

Dr. JULIUS DANUSEVIČIUS

Naujos pareigos

Alytaus miškų urėdijoje:

VALENTINAS ŠUOPYS, dirbęs medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriumi, šalių susitarimu 2013 m. gegužės 30 d. atleistas iš šių pareigų;

DOVILE KENIKIENĖ, dirbusi Dušnionių girininkijos girininko pavaduotoja, nuo 2013 m. gegužės 31 d. paskirta medienos ruošos ir darbų saugos inžiniere;

DAINIUS BARANAUSKAS, dirbęs Dušnionių girininkijos eiguliu, nuo 2013 m. gegužės 31 d. paskirtas šios girininkijos girininko pavaduotoju;

POVILAS DZENKUS 2013 m. birželio 6 d. paskirtas Sudavų girininkijos eiguliu;

LINA KAZOČIŪNIENĖ, dirbusi medelyno viršininko pavaduotoja, paskirta medelyno meistre.

Kretingos miškų urėdijoje:

VAIDOTAS ALSEIKA, g. 1978 m., baigęs LŽŪU miškininkystės bakalauro studijų programą, 2013 m. liepos 8 d. paskirtas miškotvarkos inžinieriumi. Prieš tai dirbo šioje miškų urėdijoje Vaineikių girininkijos girininko pavaduotoju.

Nemenčinės miškų urėdijoje:

NERIJUS SMAIDŽIŪNAS, g. 1983 m., baigęs 2005 m. LŽŪU miškininkystės bakalauro studijų programą, dirbęs Sužionių girininkijos girininko pavaduotoju, 2013 m. spalio 22 d. perkeltas Nemenčinės girininkijos girininko pavaduotoju;

ŠARŪNAS ANIKEVIČIUS, g. 1989 m., baigęs 2012 m. ASU miškininkystės bakalauro studijų programą, 2013 m.

lapkričio 4 d. paskirtas Sužionių girininkijos girininko pavaduotoju. Prieš tai dirbo Šalčininkų miškų urėdijoje Rūdninkų girininkijos girininko pavaduotoju.

Šakių miškų urėdijoje:

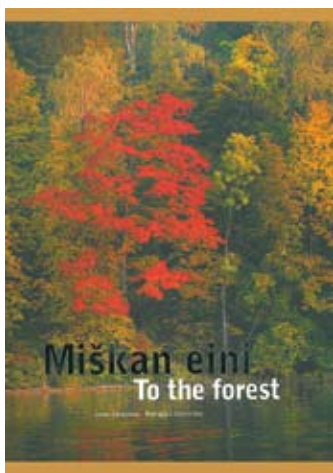
VYTAUTAS KĘSTUTIS JANKAUSKAS, dirbęs miško želdinimo ir apsaugos inžinieriumi, 2013 m. lapkričio 29 d. išleistas į pensiją;

KĘSTUTIS JANKAUSKAS, dirbęs Kidulių girininkijos girininko pavaduotoju, 2013 m. gruodžio 2 d. perkeltas miško želdinimo ir apsaugos inžinieriumi;

REMIGIJUS MILIUS, dirbęs Šakių girininkijos girininko pavaduotoju, 2013 m. gruodžio 2 d. perkeltas Kidulių girininkijos girininko pavaduotoju.

Miškan, būdavo, eini, – tai net akį veria

Lapkričio 21 d. popietę į Dubravos EMM urėdijos salę rinkosi šv. a. prof. Remigijaus Ozolinčiaus buvę bendradarbiai, miškininkai, giminės prisiminti profesoriaus kartu su fotomenininku Jonu Danausku šiemet išleisto fotoalbumo „**Miškan eini**“ kūrybinius niuansus. Renginyje kartu buvo pagerbtas šiemet Anapilin išėjęs miškų mokslininkas, rašytojas R. Ozolinčius (gimęs lapkričio 14 d.). Renginį vedė jo geras bičiulis ir bendražygis Aplinkos ministerijos Biologinės įvairovės skyriaus vyr. specialistas Selemonas Paltanavičius. Prisiminimais pasidalino ne tik buvę bendradarbiai, bet ir profesoriaus kūrybos gerbėjai.



Miškų instituto Ekologijos skyriaus vedėjas dr. Vidas Stakėnas, trečdalį amžiaus ranka rankon dirbęs kartu su R. Ozolinčiumi, apžvelgė jo mokslinę bei literatūrinę veiklą, prasidėjusią dar ankstyvoje vaikystėje, besimokant Tauragėje. Ir tęsėsi ji visą gyvenimą. Kalbėdamas apie mokslo darbus, V. Stakėnas labiau pažymėjo ne profesoriaus pasiektus laimėjimus miškininkystės mokslų srityje, o tai, kaip juos visiems suprantama kalba gebėjo pateikti plačiai visuomenei.

Selemonas Paltanavičius prof. R. Ozolinčių lygino su iškiliu Lietuvos mokslininku Tadu Ivanausku, nes abu siekė gamtos pažinimo, abu gebėjo mokslo pasiekimus populiarinti visuomenėje, apie svarbias gamtos apsaugos problemas rašė net vaikams ir moksleiviams suprantama kalba.

Fotomenininkas Jonas Danauskas renginio dalyviams papasakojo apie savo kelią tampant fotografu, kaip susipažino su R. Ozolinčiumi, leidžiant knygą „Lietuvos miš-



Renginį vedė Selemonas Paltanavičius

kaĩ“. Jis sakė, kad gera buvo bendradarbiauti su Remigijumi, tačiau parinkti nuotraukas puikiems R. Ozolinčiaus tekstams taip, kad jos atspindėtų ne tik Lietuvos miškų grožį, bet ir būtų informatyvios, nebuvo lengva. Užtat vėliau kalbėjusieji žavėjosi J. Danausko nuotraukomis, ypač pabrėždami jų informatyvumą ir suderinimą su R. Ozolinčiaus tekstais bei A. Baranausko eilėmis. Fotomenininkas renginio dalyviams pristatė ir keletą kitų leidinių apie Lietuvos miškų urėdijų miškus, iliustruotas jo nuotraukomis.

Kviesdamas tarti žodį generalinio miškų urėdo pavaduotoją Petrą Kanapienį, renginio vedantis sakė, kad tai žmogus, į kurį tenka dažnam kreiptis paramos, norint išleisti vieną ar kitą leidinį apie Lietuvos miškus. Generalinio miškų urėdo pavaduotojas savo kalboje ypač įvertino prof. R. Ozolinčiaus indėlį į jaunosios kartos auklėjimą, propaguojant gamtos saugos idėjas. Kadangi fotomenininkas J. Danauskas sakė, kad fotografijos mene „šaukšto padėti“ dar neketina, P. Kanapienis pažadėjo pagal galimybes ir toliau padėti jam leisti vertingus ir aukštos kokybės fotoalbumus.

Leidinio meninis redaktorius Donaldas Andziulis pasidžiaugė, kad jiems pavyko apjungti Lietuvos miškų grožį apdainavusio Antano Baranausko eiles, R. Ozolinčiaus tekstus bei J. Danausko nuotraukas taip, kad knygoje atsispindėtų ne tik miškų grožis, bet ji skaitytojams teiktų ir informaciją apie Lietuvos miškus. Kitaip sakant, apjungianti mišką su visais jo kvapais, garsais, augalais ir gyvūnais į vieną visumą, taip pat išryškinant žmogaus santykius su mišku ir visa gamta.

Dailininkas Alfonsas Čepauskas pagyrė leidinio maketavimą, nuotraukų meninę vertę, stebėjosi, kad kiekvienoje nuotraukoje miškas skirtingas, kiekviena nuotrauka teikia tam tikrą informaciją apie Lietuvos miškus.

ASU Miškų ir ekologijos fakulteto dekanas doc. Edmundas Bartkevičius, taip pat sulęginęs R. Ozolinčiaus veiklą su prof. T. Ivanausko darbais, apgailestavo, kad Lietuvoje yra daug žinomų mokslininkų miškininkų, tačiau mažai rašančių populiarius straipsnius plačiai visuomenei. Remigijaus išleistos knygos bus skaitomos ir ateinančių kartų.

Prisiminimais apie R. Ozolinčiaus gyvenimą pasidalino jo sesuo Aurelija, padėjo leidinio „Miškan eini“ bendraautoriui J. Danauskui ir visiems, prisidėjusiems prie šio fotoalbumo išleidimo.

Renginio vedėjas S. Paltanavičius apibendrindamas pažymėjo, kad „gerai užaugintos“ knygos labai piršti nereikia – ji pati atranda kelią pas skaitytoją, ypač pas tuos, kurie bent kartą kitą miškan nukeliauja.

Po leidinio patarimo vykusioje vakaronėje buvo galima įsigyti šį fotoalbumą su fotomenininko J. Danausko autografu bei R. Ozolinčiaus poezijos knygeles „Bėgantis langas“ bei „Mėnesiai ir mėnesienos“.

Beje, daugelis renginio dalyvių tik dabar sužinojo malonią naujieną, kad po Prosta Sporinni slapyvardžiu slėpėsi proza ir gražias eiles rašantis Remigijus Ozolinčius.

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Įsigijusiems leidinius – fotomenininko J. Danausko autografas

Į knygos pristatymą susirinko R. Ozolinčiaus kūrybos gerbėjai



AUTORIAUS nuotraukos





Profesinio orientavimo pamokėlės Druskininkuose

Druskininkų miškų urėdijos miškininkai lapkričio 21 d. JMB būrelio „Sakalėliai“ nariams organizavo profesinio orientavimo pamokėles, supažindindami juos su pagrindiniu, tarpiniu ir šalutiniu miško naudojimu, medynų atkūrimu, sanitarine apsauga, naudojama technika.

Latežerio girininkijos girininkas Artūras Pavalkis vaizdžiai vaikams papasakojo, kaip pasodintas miškas prižiūrimas, vėliau atitinkamais amžiaus tarpsniais ugdomas, iškertant atsilikusio augimo, neperspektyvius bei tuos medžius, kurie pernelyg stebia kitus. Ligų, kenkėjų pažeisti ir džiūstantys medžiai, sausuočiai, vėjavartos, vėjalaužos iškertami sanitariniais kirtimais. Visais kirtimais iškertamas medienos tūris išskiriamas į likvidinį ir nelikvidinį. Likvidinį tūrį sudaro padarinė mediena (rąstai, taros rąstai, popiermedžiai, kartys ir kt.) ir malkinė mediena (malkos, plokščių mediena). Nelikvidinį tūrį – kirtimo atliekos, žabai, gauti atlikus jaunuolynų ugdymus.

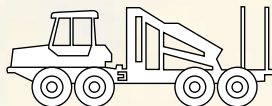
Įsivadinę teorinę miškininkystę, išvykoje į mišką vaikai „išbandė“ miškų urėdijos įsigytą naują suomišką medienos ištraukimo mašiną „Ponsse“ bei miško kirtimo mašiną „John Deere“, stebėjo medienos išvežimą, dokumentų pildymą.

Druskininkų miškų urėdijos inf.

Latežerio girininkijos girininkas A. Pavalkis pristato miško apsaugos priemones (repelentus) nuo elninių žvėrių pakenkimų



nokian
NORDMAN FOREST
NORDMAN FOREST F



nokian
HEAVY TYRES





UAB „PGM technika“
Plento g. 6, Užliedžiai,
54305 Kauno r.
Faks. 8 37 215101

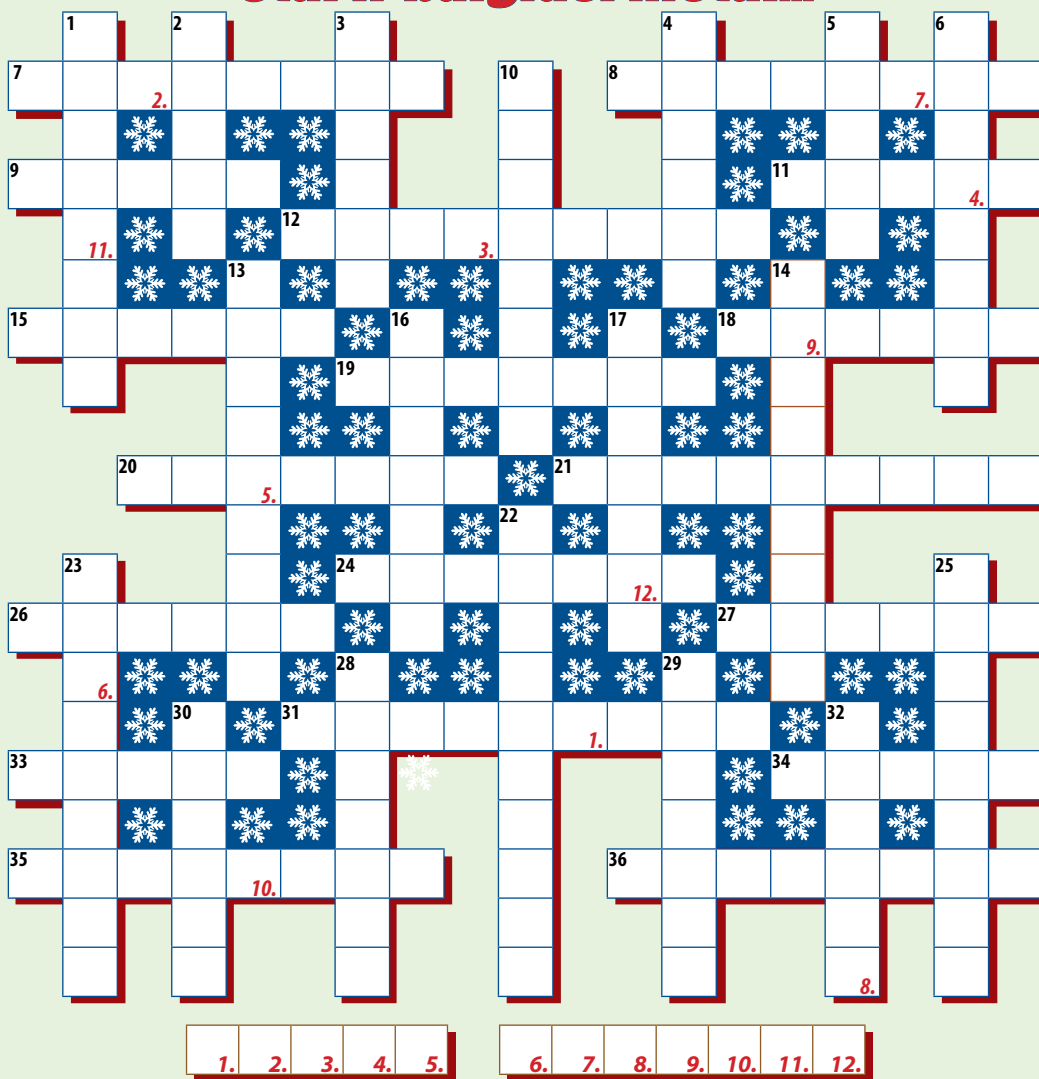
Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Marius)
El. paštas marius@pgmtechnika.lt

www.pgmtechnika.lt

Štai ir baigiasi metai...



Vertikaliai:

1. Nedidelis paukštelis gyvenantis žmogaus kaimynystėje ir dažnai užimantis kitų paukščių lizdus (*Passer*). **2.** Operos, oratorijos ar kantatos dalis, atliekama solisto, pritariant orkestrui. **3.** Įtaisas gyvūnams šerti žiemą, gresiant baltajam badui. **4.** Paukštis vienintelio šalyje žurnalo vaikams apie gamtą simbolis. **5.** „Einantis“ paukštis. **6.** Astrinių šeimos augalas, žydintis ryškiai geltonais žiedais (*Helichrysum*). **10.** Daugiametis, 1-2 m aukščio bulvinių šeimos augalas, lanku išlinkusios šakos dažniausiai dygliuotos (*Lycium*). **13.** „Žalia“ varna. **14.** Bervidinių šeimos plaukuotas augalas su žiedų kekėmis (*Odontites*). **16.** Lietuvos nacionalinis paukštis. **17.** „Lipantis“ augalas. **22.** Gylio matuoklis vienu žodžiu. **23.** Išskulta galvena, sėmenojas. **25.** Ankštinių šeimos augalas geltonais žiedais (*Oxytropis*). **28.** Vabzdys kietais antsparniais. **29.** Kriaušlapinių šeimos miškų augalas lyg žvynais apaugusiu stiebu (*Monotropa*). **30.** Tulžinių šeimos vienas iš gražiausių Lietuvos paukščių (*Alcedo*). **32.** Bailus, ilgaausis mūsų miškų gyvūnas.

Horizontaliai:

7. Lūpažiedžių šeimos sausų vietų augalas (*Acinos*). **8.** Ežerinių šeimos aukštas plaukuotas dvokus augalas panašiais į šuns liežuvį lapais, tamsiai violetiniais arba raudonais žiedais (*Cynoglossum*). **9.** Brijinių šeimos samana (*Brija*). **11.** Metų laikas ateinantis po rudens. **12.** Grybas ir gyvūnas tuo pačiu pavadinimu. **15.** Teritorija, tankiai apaugusi medžiais. **18.** Augalo žiedynas ir apsaugos nuo lietaus prietaisas tuo pačiu pavadinimu. **19.** Kikilių šeimos paukštelis giesmininkas raudona kakta ir gerkle (*Carduelis*). **20.** Gvaizdinių šeimos šakniastiebinė daugiametė gėlė, dažnai aptinkama Lietuvos pietryčiuose (*Armeria*). **21.** Kuokinių šeimos nevalgomas į Lietuvos raudonąją knygą įrašytas grybas, kurio vaisiakūniai primena pirštus (*Clavariadelphus*). **24.** Graikų miškų dievybė ir drugelis tuo pačiu pavadinimu. **26.** Įrankis malkoms kapoti. **27.** „Bajoriškas“ pievų augalas. **31.** „Dantyta“ žolė. **33.** Storas, minkštas audinys. **34.** Pupinių šeimos laipiojantį stiebą turintis žolinis augalas (*Vicia*). **35.** Miglinių šeimos varpinis augalas, turintis retą kerą (*Arrhenatherum*). **36.** Sporinis daugiametis žolinis augalas, turintis ilgą, giliai dirvoje išsišakojusį šakniastiebį (*Equisetum*).

Sunkesni žodžiai: galvainis, skėstukas, ožerskis, bajus.

Sudarė ONA GYLIENĖ

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę.

Atsakymus iki sausio 15 d. siųskite adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt.

Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys, Vardenis Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, laukia žurnalo „Mūsų girios“ prenumerata 2014 metams.

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimos nariai.



Su 30-uju gimtadieniu

Sausio **2** d. šią sukaktį pažymintį Valstybinio miškotvarkos instituto vyresnįjį specialistą GIEDRIŲ PLESKEVIČIŲ, **20** d. – ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Aplinkos ir ekologijos instituto laboratorijos vedėją KRISTINĄ LINGYTĘ, **26** d. – Šakių miškų urėdijos antžeminės automatinės miško gaisrų stebėjimo sistemos operatorių REMIGIJŲ GELČĮ.

Su 40-uju gimtadieniu

Sausio **6** d. šią sukaktį pažymintį Švenčionėlių miškų urėdijos Prūdiškės girininkijos girininko pavaduotoją ALGIRDĄ TUMALAVIČIŲ, **10** d. – Vilniaus miškų urėdijos Kalvelių girininkijos girininką KORNELIJŲ INDRAŠIŲ, **16** d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kadastro skyriaus vyriausiąjį specialistą VAIDĄ GRIGAITĮ, **17** d. – Valstybinio miškotvarkos instituto vyriausiąjį specialistę ŽIVILĘ RIBOKIENĘ, **19** d. – Vilniaus miškų urėdijos Taurų girininkijos girininką ALVYDĄ BAREIKĄ, Kupiškio miškų urėdijos Šimonių girininkijos girininko pavaduotoją KRISTINĄ BASECKIENĘ, **23** d. – Kupiškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio katilinės operatorių DONATĄ DOMINĄ, **27** d. – Švenčionėlių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio tekintoją-šaltkalvį SIGITĄ JUTELĮ, **28** d. – Telšių miškų urėdijos Žarėnų girininkijos girininko pavaduotoją ARŪNĄ TAMAVIČIŲ, Valkininkų miškų urėdijos Žygantiškių girininkijos miško darbininką JOSIF KLOČKO, **30** d. – Tauragės miškų urėdijos Balskų girininkijos miško pjovėją VYGANTĄ DRUKTEINĮ.

sausį

Su 50-uju gimtadieniu

Sausio **1** d. šią sukaktį pažymintį Joniškio miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę VIOLETĄ OBUCHOVIENĘ, **3** d. – Raseinių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medvežės operatorių ALGĮ SAKEVIČIŲ, **5** d. – Jonavos miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją VYTAUTĄ MILIAUSKĄ, **7** d. – Švenčionėlių miškų urėdijos Švenčionių girininkijos girininką LEONĄ ZABIELĄ, **10** d. – Druskininkų miškų urėdijos mechaniką RENALDĄ VITKAUSKĄ, **19** d. – Panevėžio miškų urėdijos Anciškių girininkijos miškų ūkio darbininką JONĄ VISICKĄ, **30** d. – Alytaus miškų urėdijos valytoją RASĄ TAMULEVIČIENĘ.

Su 60-uju gimtadieniu

Sausio **4** d. šią sukaktį pažymintį Raseinių miškų urėdijos miškotvarkos inžinierių ALGIRDĄ MASAITĮ, **6** d. – Kupiškio miškų urėdijos Skapiškio girininkijos eigulį VIRGINIJŲ KIZNĮ, **11** d. – Trakų miškų urėdijos miško želdinimo inžinierių JUOZĄ ŪSĄ, **14** d. – Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus vedėją bei KMAI kolegijos Miškininkystės ir kraštotvarkos fakulteto Miškininkystės katedros docentą, dr. VIDMANTĄ VERBYLĄ, **21** d. – Valstybinio miškotvarkos instituto projektų vadovą VIDMANTĄ DIČKALNĮ, Biržų miškų urėdijos valytoją RIMĄ JANUŠKEVIČIENĘ, **24** d. – Mažeikių miškų urėdijos miško darbininką VYTAUTĄ VAIZGIELĄ,

25 d. – Valstybinio miškotvarkos instituto vyresnįjį taksatorių ANTANĄ URBONĄ, **27** d. – Vilniaus miškų urėdijos Mickūnų medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio sargą ANTON ŠOSTAK.

Su 70-uju gimtadieniu

Sausio **9** d. šią sukaktį pažymintį miškininką, Mykolo Romerio universiteto Politikos ir vadybos fakulteto Aplinkos politikos katedros profesorį dr. IMANTĄ LAZDINĮ, **18** d. – buvusią Utenos miškų urėdijos darbuotoją GAILUTĘ BAČKIENĘ, **30** d. – buvusį ilgametį Tauragės miškų urėdijos Tauragės girininkijos girininką ALBERTĄ ALFREDĄ KATKŲ.

Sausio **2** d. sukanka **75**-eri buvusiai ilgametėi Lietuvos miškų instituto mokslo darbuotojai PRANCIŠKAI DANUSEVIČIENEI, **5** d. – buvusiam ilgamečiam Lietuvos miškų instituto vyresniajam mokslo darbuotojui dr. ALVYDUI BARKAUSKUI, **6** d. – buvusiam ilgamečiam Anykščių miškų urėdijos šaltkalviui STANISLOVUI JAKŠTONIUI, **7** d. – buvusiam ilgamečiam Dubravos EMM urėdijos statybos inžinieriui KAZIMIERUI ALGIRDUI KRIKŠČIŪNUI, **24** d. – buvusiam ilgamečiam Zarasų miškų urėdijos darbuotojui POVLUI VAINIUI.

Su 80-uju gimtadieniu

Sausio **7** d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Raseinių miškų urėdijos Šapališkės girininkijos girininką ALEKSANDRĄ VAIČIUKYNĄ, **26** d. – buvusį ilgametį Biržų miškų urėdijos vyriausiąjį miškininką STASĮ ATRAŠKEVIČIŲ.

Kryžiažodžio „Kai tamsu nors akin durk...“ (išspausdinto 2013 m. Nr. 11) atsakymai:

Vertikaliai: 1. Patvenis. 2. Tvorą. 3. Kailis. 4. Šaltis. 5. Šilas. 6. Papartis. 10. Marenikė. 13. Galvainis. 14. Padraikos. 16. Beragis. 17. Stiebas. 22. Gimnazijos. 23. Šilsamanė. 25. Drugišius. 28. Mažūnis. 29. Vištelė. 30. Laksva. 32. Maludė.

Horizontaliai: 7. Vaivoras. 8. Baltikas. 9. Svėrė. 11. Jakas. 12. Žioveinis. 15. Miškas. 18. Gailis. 19. Meškutė. 20. Brantas. 21. Meškapėdė. 24. Kiminas. 26. Pintis. 27. Notera. 31. Margainis. 33. Sakas. 34. Dašis. 35. Gaisrena. 36. Kelmutis.

Atsakymas – **TAMSI RUDENS NAKTIS**



Už kryžiažodžio „Tamsi rudens naktis“ (išspausdinto 2013 m. Nr. 11) atsakymus Antano Truskausko PĮ „Felis“ įsteigą prizą – firmos ISOSTEEL termosą – laimėjo **Lina Šimkevičiūtė**. Dėl prizo kreipkitės: el. paštu info@musu-giros.lt, tel. 8687 10616

Aktualijos

J. REČIŪNIENĖ-KUUSIENĖ. Lietuva pirmininkaus Europos Sąjungos Tarybai, I-4;
 Latvijos valstybiniai miškai – iš arčiau, II-4;
V. MAZURONIS, R. VASILIAUSKAS. Miškas yra visų mūsų turtas, IV-4;
N. KUPSTAITIS. Koks darbas laukia miškininkų, Lietuvai pirmininkaujant ES Tarybai, IV-6;
D. MIZARAITĖ. Europos miškų tinklo kasmetiniame susitikime Tartu, V-4;
G. GAIGALAS, S. GIRDZIUSAS. ES medienos reglamento taikymas Lietuvoje, VI-8;
I. LAUKINITYTĖ. Derybos dėl Europos miškų konvencijos – svarbiausias Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybos Miškų ūkio darbo grupei klausimas, VIII-4;
N. KUPSTAITIS. Pirmą kartą ES miškų direktoriai susirinko Lietuvoje, IX-4;
 Po 11 metų vėl šventėme Kauno muzikiniame teatre, IX-6;
R. KAPUŠINSKAS, K. JASKELEVIČIUS. Kada sulauksime objektyvaus miškų ūrėdijų veiklos vertinimo?, X-4;
N. KUPSTAITIS. Europos miškų konvencijai laikas dar neatėjo, XI-4;
A. VANCEVIČIUS. „Privačių“ girininkijų ir direkčių kūrimo grimasos, XII-6.

Miškininkystė

R. PRŪSAITIS. Lietuvos valstybinio ir privataus miškų ūkio aktualijos, I-6;
E. BARTKEVIČIUS, A. PLIŪRA, V. SUCHOCKAS. Plantacinė miškininkystė pasaulyje ir jos perspektyvos Lietuvoje, I-8;
 Pasvarstymai, kol medžių kenkėjai giriose po sniegu žiemoja, I-12;
A. GUSTIENĖ, V. LYGIS. Uosių džiūtės problematika šiandien: ką naujo sužinojome?, I-16;
R. DELTUVAS. Povilo Matulionio karjera Rusijos miškotvarkoje, I-20; II-16; III-21; IV-22;
Z. BITVINSKAITĖ. Vertingiausios praktinės miškininkystės pamokos, II-8;
V. TREPĖNAITIS. Kiek galėtume skirti medienos masės energetikai?, II-8;
V. VIDUGIRIS. Miškotyros mokslo apžvalga Girionyse, III-10;
 Ieškant miškininkavimo praktika pagrįstų sprendimų, IV-8;
V. VASILIAUSKAS. Žievėgraužis tipografas gali egzaminuoti miškininkus, IV-14;
E. BARTKEVIČIUS, A. PLIŪRA, V. SUCHOCKAS. Hibridinės drebulės sodmenų išauginimas iš gyvašaknių, IV-16;
A. MALINAUSKAS. Mažoji melioracija: reikalingumas ir galimybės Lc, Ld ir Lf augaviečių kirtavietėse, IV-20;
V. TREPĖNAITIS. Hibridinė drebulė: kodėl vienu girinama, kitų peikiama?, VI-10; VII-8;
A. RUTKAUSKAS. Miškotvarkos 90-metį atšventus, VII-4;
V. VIDUGIRIS. Panevėžio regione iš katilinių biokuras stumia dujas, VII-12;
A. KULIEŠIS. Miško auginimo efektyvumas ir racionalus miško išteklų naudojimas, VIII-6;

V. TREPĖNAITIS. Dzūkijos miškuose: apie medžių genetinio fondo objektų teisinį statusą, naudojimą ir atkūrimo galimybes, IX-10;
A. PLIŪRA, R. BAKYS, V. SUCHOCKAS, D. MARČIULYNIENĖ. Paprastojo uosio atsparumo patogenui Chalara fraxinea tyrimai Lietuvoje, X-8;
J. MOTIEJŪNAITĖ. Kalifornijos miškai, X-12;
V. TREPĖNAITIS. Šių metų Lietuvos šviesuoliai, XI-6;
A. GUSTIENĖ, V. LYGIS. Šiandieniniai uosių džiūtės tyrimai Europoje, XI-8;
A. ULEVIČIUS. Apie bebrus, mišką ir vandenį Baltijos šalių regione, XI-13;
E. BARTKEVIČIUS, A. PLIŪRA, V. SUCHOCKAS. Tuopų hibridų želdiniai ir jų perspektyvos Lietuvoje, XII-10.

Saugomos teritorijos

G. BRAZAITIS, Ž. PREIKŠA. Šiomet pakartotinai vertinsime kertines miško buveines, I-22;
V. KUNGYS. Pasivaikščiojus upelių pakrantėmis, IX-18;
V. VIDUGIRIS. Kuo įdomus ir patrauklus Našios kraštas, XI-19.

Mokymas

J. ŠEPETIENĖ. Miškininkystės katedra laiko tėkmėje, IV-24;
P. VYŠNIAUSKAS. Įsimintinos studentų žaidynės Ogrėje, V-28;
A. JURKONIS. Harmonizavimo parke harmoningai gaudė grandininiais pjūklais, VI-20.

Ūrėdijose

V. TREPĖNAITIS. Ketvirta miško sodmenų laikymo saugykla – Anykščiuose, I-24;
K. BILBOKAS. Miškų sanitarinė apsauga ir FSC. Ar įmanoma suderinti?, II-22;
Š. LAUŽADIS. Miškuose, kur medžiojo grafai Tiškevičiai, II-22;
J. GIRINAS. Kaip auga hibridinė drebulė miške?, III-24;
V. RIBIKAUSKAS. Ar svarbiausia iš KMB neišvežti medienos?, III-26;
V. TREPĖNAITIS. Visur suspėjantis, VII-23;
V. KACILEVIČIUS. Aplankykite Rozalimo miško parką, VII-26;
V. TREPĖNAITIS. Miško sanitarinė apsauga – kantrus, atidus ir kasdienis profilaktinis darbas, VIII-20;
Z. NAUJOKAS, J. REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ. Saugant gražiuosius Dzūkijos miškus, IX-22;
V. TREPĖNAITIS. Tęsiant „Atvirų vartų savaitės“ tradiciją Vainagiuose, X-18;
R. RUTKAUSKAS. Atidarytas pažintinis miško takas Kazlų Rūdoje, X-20;
V. TREPĖNAITIS. Kaip įgyvendinami ažuolynų atkūrimo užmojai, XI-22; XII-18;
PRANAS LUKOŠEVIČIUS. Miškų atkūrimo nėra atokvėpio, XII-24.

Privatūs miškai

Kokie iššūkiai laukia privačių miškų 2013-aisiais?, I-28;

D. SAUKEVIČIUS. Ką ošia tėviškės miškas, vadintas Pūščia?, II-28;
A. KVEDARIENĖ. Kas turėtų konsultuoti miško savininką?, III-30;
R. VIŽLENSKIENĖ. Miškų savininkų apklausos rezultatus apžvelgus, IV-34;
V. VIDUGIRIS. Išaugusi iš privačios iniciatyvos, V-32;
 Įsigaliojo žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų kvitai, V-34;
 ES paramos 2007-2013 m. nepanaudotų lėšų įsisavinimo galimybės, VI-28;
V. PADAIGA. Miškuose prie Minijos, IX-30;
A. RUKAS DAUJOTIS. Keletas pastabų dėl greitai augančių medžių veisimo, XI-30;
 V. Vidugiris. Šiomet konkurso nugalėtojų prizai iškelia į Žemaitiją, XII-34.

Profesijų veikla

A. RAUKA. Norvegai skatina orų darbą Lietuvoje, II-6;
A. RAUKA. Darbo ginčai, III-32;
A. RAUKA. Kolektyvinė sutartis – įmonės įstatymas, IV-32;
I. RUGINIENĖ. Jaunimas domisi profesinių sąjungų veikla, IV-33;
I. RUGINIENĖ. Mažiau dulkių: ar realu?, V-30;
A. RAUKA. Likti privačiame pensijų fonde ar grįžti į „SODRĄ“, VI-26;
A. RAUKA. Ar ilgai kėsime mūsų „žudiką“ – asbestą?, VII-32;
A. RAUKA. Šakinė kolektyvinė sutartis. Tikslai ir privalumai, VIII-24;
A. RAUKA. Trakuose – apie orų darbą, darbuotojų saugą ir sveikatą, IX-28;
R. VASILIAUSKAS. Tvirtas pagrindas socialinių partnerių bendradarbiavimui, X-32;
A. RAUKA. Ar miškų ūrėdija gali būti socialiai atsakinga, XI-32;
 Šakinė kolektyvinė sutartis, XII-30.

Medžioklė

S. PALTANAVIČIUS. Ar gyvūnus išgelbėsime nuo žiemos?, I-32;
V. PADAIGA. Elniniai ir bebrai – vėl pirmi, II-33;
O. BELOVA. Elninių žvėrių daromo poveikio želdiniams ir žėliniams vertinimo nūdienos problemos, III-34;
L. BALČIAUSKAS. Plėšrūnų apskaita ir monitoringas IV-36; V-36;
L. DOMBROVSKA. Baltijos geriausi trofėjai ir tau-rerio elnio vestuvių „giesmė“ Rygoje, Mežaparke, VI-34;
V. RIBIKAUSKAS. Ar nelaisvėje užaugintos lūšys taps pilnaverčiais laukiniais žvėrimis?, VIII-26;
A. BRUKAS. Pomėgis medžioti kinta su amžiumi, IX-34;
V. RIBIKAUSKAS. Bebrus medžiokime rudenį, IX-38;
 R. Baleišis. Apie medžioklę, X-34;
R. ZIZAS. LAMMC Miškų instituto mokslo ir mokymo medžioklės platuose, XI-34;
V. RIBIKAUSKAS. Kaip Lietuvoje medžiojame paukščius, XII-38.

PONSSE



GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE ELK

*Ramių
Šv. Kalėdų,
sėkmingų
Naujųjų metų
linki*

UAB „Konekesko Lietuva“

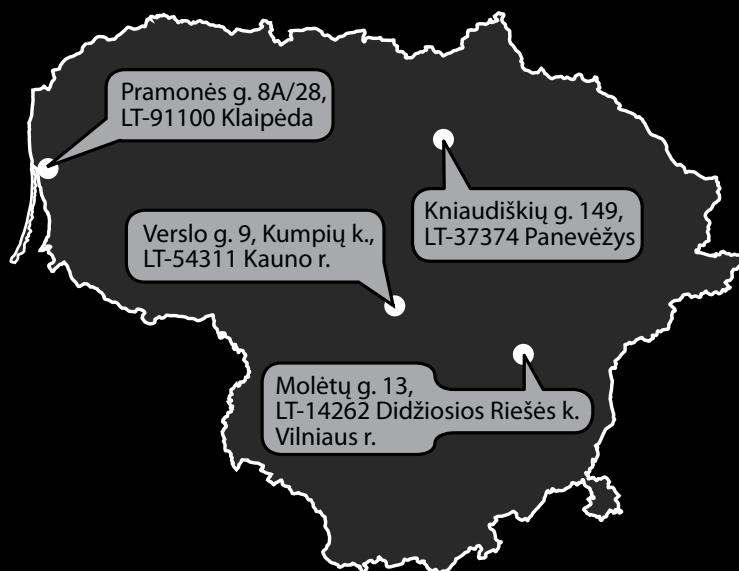
KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734



www.ponsse.com



Saugių ir šiltų šv. Kalėdų ir Naujųjų metų jums linki

 **Husqvarna®**